

# MEMORIUL GURAVĂIENILOR

SCRIS DE  
Dr. I. SUCIU



50232  
A. 27228

Către

ONORATA CURTE DE APEL

Timișoara.

## **Memoriul**

**Pârâtei de rândul I: Obștea foștilor urba-  
rialiști din Guravăii**

și a

**Pârâților de rândul al 2—21, 23—24, 26, 27,  
29, 30—45, 47—62, 65, 68—85, 87, 90 și 91**

amândouă aceste grupe de pârâți reprezentate de  
adv. Dr. Ioan Suciu, Cluj, (Calea Victoriei 64)

în procesul  
introdus în potrivea lor de

**Obștea foștilor urbarialiști din Iosășel,**  
pentru stabilire de linie de hotar, proprietate, po-  
sesie și accesorii



ad. Nr. C. I. 4117/1927.



CONTROL. 1953

Biblioteca Centrală Universitară  
"Carol I" București  
Cota 51966

RC72/10

B.C.U. "Carol I" - Bucuresti



C52232

340.96(R018.5)(047)(084.3)  
321.91(R018.5)(047)  
347.2/4.2:340.96(R018.5)(047)(084.3)

# Memoriu

asupra procesului

## Iosășel contra Guravăii.

Între locuitorii comunei *Iosășel* și între cei din comuna vecină *Guravăii*, amândouă în județul Aradului, pe valea Crișului-Alb, s-a ivit încă înainte cu un veac și mai bine, controversă cu privire la proprietatea unei păduri cu pășune, în extensiune de aproape 300 iugăre cadastrale.

Aceasta controversă forma, bineînțeles, vreme de multe decenii, până la anul 1848, când a încetat iobăgia, o neînțelegere între iobăgimea din comuna Iosășel și între stăpânul dominial al comunei Guravăii, care era familia nemeșească Kozma, cu privire la hotarul dintre acele două comune vecinașe.

Cum până la anul 1867 Ardealul, — căruia îi aparținea ca „parte anexă“ și județul Zărandului, care fu în cursul anilor 1870 desființat, — era mare-principat cu totul separat de Ungaria, multă vreme diferendul dintre cele două comune avuse caracterul limitării de hotar de Țară între Ardealul propriu și între Ungaria, deoarece comuna Iosășel aparținea județului ungurean Arad, iar Guravăii județului ardelean Zărand.

### I

#### Istoricul chestiei

Certurile pentru linia de hotar dintre Ungaria și Ardeal se țineau de mulți ani de zile lanț, provocate și de faptul, că dela încetarea domniei lui Apaffi și trecerea Ardealului sub stăpânire habsburgică, paza de

grăniceri între aceste două țări, dintre cari împăratul vienez uneia îi era rege, iar celeilalte mare-principe, — a fost sistată. În lipsă de organizm real, care să apere linia de hotar față de încălcări, lumea și dintr-o parte și din cealaltă nu putea să obțină sancțiuni față de violătorii hotarului, decât numai prin reclamații înaintate, în Ardeal guvernului din Cluj, iar în Ungaria palatului din Buda. Aceștia, la rândul lor, corespundau prin intermedierea Cancelăriei imperiale din Viena așa, că treceau ani de zile pânăce o reclamare ajungea să fie rezolvită. Dar și altcum rezolvirea nu era imparțială, pentrucă Buda dădea de regulă dreptate ungureanului, iar Clujul părtinea pe ardeleanul său.

Așa s-a ajuns în Cancelăria din Viena la ideia, că ar trebui să esmită o comisie mixtă, din partea Ungariei de către Dieta Țării, pentru Ardeal, fără Dietă, din partea guvernului, care să cerceteze la fața locului fiecare caz de conturbare a hotarului de țară și să adune probațiunea recerută pentru a se putea judeca în chestie.

Invitați din partea Cancelăriei imperiale, atât arhiducele-palatin din Buda cât și guvernul din Cluj, a purta grija, ca organele județene limitrofe să anunțe toate cazurile de litigiu, — arhiducele-palatin al Ungariei a provocat aducerea de către Dietă a legii 58 din 1791, iar după numirea delegației regnicolare s'a adresat palatinul și județului Arad.

Dăm documentele respective în traducere integrală:

„Extras din procesul verbal al adunării generale a județului Arad, ținută la 7 August 1793.

A)

110. Se dă cetire rescriptului sosit din partea A. S. R. arhiducele-palatin, cu data Buda 30 Iulie anul curent, prin care dă îndrumare, că pentru cazul, dacă



s'ar fi ivit privitor la granița dintre Ungaria și Ardeal pe extinsul hotarelor acestui județ diferențe, să fie exmis subprefectul județului înăntea Comisiunei regnicolare de delimitare; iar și până-ce președintele acelei comisiuni nu va fixa termenul precis al acelei prezintări, județul să se îngrijască de cu vreme de adunarea probelor necesare, cum și de pregătirea unei hărți a teritorului în litigiu, — întrucât o astfel de fixare nu ar fi îndemâna — ca acea hartă să poată fi prezintată la timpul său comisiei.

### Deciziune

În urma acestui rescript grațios se esmite la acea comisie regnicolară dl prim-subprefect, care va avea să se acomodeze termenului, care i-se va aduce spre știre pentru prezintare.

Iar din interes, ca probele cu privire la diferendul dintre acest județ și dintre Ardeal cu privire la hotar să fie de cu vreme adunate, deoarece acea diferență atinge Domeniul Cameral de Mutina, avizarea administratorului acelu Domeniu se face parte prin comunicarea pe lângă coală de înmânare a acestei deciziuni, parte prin comunicarea deciziunei de alt Nr.“

Aceasta a doua deciziune este următoarea :

### B)

„Extras din procesul verbal al adunării generale a județului Arad, ținută în ziua de 29 Iulie 1793.

103. S'a dat cetire rescriptului din 23 lunei curente asupra numirii făcută de către Dieta mai din urmă, a unei deputații regnicolare pentru stabilirea hotarelor în litigiu între Ungaria și Ardeal, prin care ii se dă de știre județului, că întrucât ar susta între județul Arad și Țara-Ardealului veri-cari diferende asupra hotarului, aceste cazuri să le anunțe fără întârziere zisei deputațiuni la Oradea, totașa să pregătească și mapația

necesară numai decît, iar pe Domeniile, cari ar fi înteresate, să le îndrume a-și procura dovezile de lipsă, în fine să numească dintre membrii adunării sale generale vre-o câți-va delegați, cari să conlucre la reambularea și cercetarea hotarului.

### S'a decis :

Se îndrumă Administrația Domeniului Cameral al M. Sale, așa dl Szájbeli George, cum și alți posesori de Domenii, cari ar reclama din hotarul Ardealului rectificări, ca — întrucât sustau atari litigii, — acele să le anunțe amănunțit și fără întârziere județului, de unde vor primi apoi, după împrejurările date, inviații continuative.“

\*

Președintele comisiunei regnicolare, numită din partea Dietei ungare, a fost episcopul rom.-cat. al Orăzii-mari Francisc Miklóssy, iar din partea Ardealului v. guvernorul br. Antoniu Josika, cari au întrunit comisiunea mixtă, — pe urma faptului că Domeniul Cameral de Mutina de facto anunțase reclamația sa pentru acordarea celor cca 300 jugăre pădure din hotarul comunei ardelene Guravăii, — la Buteni și deacolo la fața locului în ziua de 1 Sept. 1793, ascultând părțile în litigiu și pregătind însăși comisia o hartă a teritorului în discuție, care consună întru toate cu harta prezentată din partea județului Arad, *afară de esența, că în aceasta hartă a Comisiei regnicolare nu se află introduse înscricțiunile tendențioase, aflătoare în harta similara prezentată de județul Arad, care arată a fi linia de către Guravăii a teritorului pretins de Arad: „Ductus antiquus comitatus Arad“, iar linia de către Iosășel: Ductus pretensus Transsylvanorum ab anus 1788“.* — Semn aceasta, că comisiunea nu aflase — cel puțin pentru deocamdată — reclamanțiile arădane de juste și legitime.

Actele însăși ale acelei cercetări la fața locului, în afară de harta oficiala semnată de amândoi președinții comisiei mixte și de „geometra“ și întărită cu sigilul lor — nu s-au putut afla. Să poate că au pierit, se poate însă, că din prilejul primei ieșiri la fața locului comisia nici n-a ținut să ia probațiunea, ci sa limitat a fixa terenul de sub litigiu.

Revoluția franceză era însă pe acea vreme în toi și împăratul Austriei, angajat în potrivea ei, vreme de peste 20 ani a avut de lucru cu Marele-Napoleon, necum să aibă vreme a se ocupa cu mici chestii hotarnicești din interiorul imperiului său.

Organele administrative, la rândul lor, prindeau cu funea flăcării țărani pentru a-i inrola și vânau după refugiați prin păduri, necum să aibă vreme a soluționa diferende de hotar între biete 2 comune românești.

\*

Astfel a rămas litigiul nedecis în 1793, fiind în posesia pădurii pretinsă de județul Arad pentru Domeniul de Mutina, — cum o posedea și anterior — familia nemeșască Kozma, ca proprietară a comunei iobașești ardelene, Gura-văii.

Urme de litigiu între cele comune, pentru pădurea din chestie, dela 1793 încoaci vreme de aproape jumătate veac, nu se află.

Dovadă însă, ca familia Kozma din Gura-văii, deși nu putea împiedeca furături sporadice de material lemnos de către Iosașeleni, totuș continua să-și apare teritorul pădurii de conturbare în posesie, — tinde actul ce urmează, aflăt în arhiva județului Arad.

„Subsemnații, Pretorul și Juratul din Buteni ai Nobilului județ Arad, excurgând în ziua de 6 Aprilie 1830 la Iosașel pentru a ancheta circumstanțele, între



cari au fost izgoniți dela postul lor străjile dela hotar de către gurăvăieni, — am chemat pentru înfățișare în fața noastră pe vigiliii din acea ocazie: Onu Moț și Todor Crețu, săteni din Iosașel, cari au depus în fața noastră unison, că în ziua ultimă a lunii Februarie pe vârful dealului Plopet, alias Rofi, s-au prezentat lor vigiliul de pădure al Domeniului din Guravăii, Ioan Kationa, dinpreună cu locuitorii din Gura-văii Simion Lupei și Monu Tătar și i-a izgonit din acel loc, iar coliba li-a desfăcut-o și ars-o, amenințându-i, că deși au poruncă dela Domnia lor, ca să-i lege și să-i ducă cu dânsii la Guravăii pentru a fi escortații la Baia de Criș, totuș deastădată în vederea sărăciei lor și a lipsei de haine, îi lasă liber, însă încât ar mai cuteza să revină la acel loc, la nici un caz nu vor scăpa de deținere și legare

După această am aflat dela membrii primăriei comunei Iosașel, că ei din acel motiv au aflat de lipsă ca să posteze străjile la locul din vârful Plopetului, altcum zis Rofi, deoarece pe coasta dealului duc număroase poteci, cari numai în acest chip puteau fi supravegiate. Recunosc însă că acel vârf de deal de fapt aparține terenului controversat și recunosc și aceea că și a doua ora, deși cu 300 stânjini mai în sus, dar totuș tot încă în terenul contraversat au așezat din nou străjile.

Despre-ce cu supunere înăintam acest raport. Buteni în 23 Aprilie 1830. (ss) Carol Bosnyák pretor. (ss) Antoniu Zahariás jurat. Nr. P. 212/830.“

(Este de relevat că aceste străji au fost puse în anul 1830 pe urma holerei ce băntuia în Ungaria, pentru a împiedica ca prin treceri peste hotar ca să nu se răspândească holera și în Ardeal).

Au trecut dela 1830 încoaci alți 30—40 ani, fără ca să existe vre-o urmă, care să indice cât de puțin,

că pădurea din chestie nu ar fi fost posedată fără întrerupere singur de Domeniul din Guravăii și — în dreptul lor de lemnărit — de iobagii săi.

\*

Pe urma Patentei împărătești din Martie .1853 au pornit procedurile de segregare în fiecare comună urbană. Segregarea, precum să știe, însemna defalcarea — separarea — acelei părți din pădurea și pășunea domenală, carea vea să le revină, ca proprietate comună, foștilor iobagi din sat, drept escontentare a lor pentru serviciile iobagiale prestate Domeniului de dâșșii și de antecesorii lor.

Tot în cursul anilor 50 din veacul trecut au luat începutul în părțile ungurene și lucrările de localizare în vederea înființării Cărților funduare (ordonanța din 15 Dec. 1855).

Cartea funduară din Iosașel, care comună aparținea ab origine județului ungurean Arad, a și fost construită cu finea anului 1857, ce reiasă evident din protocoale. Cum însă Guravăii era comună ardeleană până la anul 1871, iar în Ardeal locațiunea de interes pentru înființarea cărților funduare numai în anul 1870 (ordonanța din 5 Febr. 1870) s'a început, în comuna Guravăii cartea funduară numai cu 12 ani mai târziu s'a construit.

Localizarea, chemată a servi de bază la construirea cărților funduare, avea ca menire constatarea la fața locului a *possesorului* real al fiecărui teren sau obiect imobil.

Acesta fiind punctul de mănecare al fiecărei localizări, din faptul, că din prilejul localizării efectuată în hotarul comunei Iosașel în cursul anului 1857 pădurea din Plopet n-a fost susceptă nici în hartă, nici în protocolul de Carte funduară al Domeniului din Iosașel, — rezultă constatarea neîndoioasă, că Domeniul Iosașel



cu foștii săi iobagi n-au fost în posesiunea ei nici pe  
acea vreme.

Din potrivă: din faptul, că acea pădure de sub  
litigiu, din Plopet, a fost din prilejul localizării, făcută în  
1870 în comuna Guravăii, susceptă în harta acestei  
comune și introdusă în întregimea sa ca proprietate a  
familiei domeniiale Kozma din Guravăii, -- tinde probă  
inexpugnabilă, că acea pădure se afla în posesiunea  
numitului Domeniu și a foștilor săi iobagi.

Ținem să precizăm la acest loc, că deși foștii  
iobagi aveau dreptul să continue uzufructuarea pădurii  
și pășunii domeniiale, amăsurat condițiilor urbariului  
desființat, până-ce nu li s'a defălcat pe cale de segre-  
gare partea lor proprie din pădure și pășune, — totuș  
ca proprietar asupra întregului teritor de pădure și pă-  
șune domeniială figurau în cartea funduară proprietarii  
Domeniului respectiv; și numai după executarea faptică  
a segregării urma, ca părțile de pădure și pășune pre-  
date foștilor iobagi cu drept de proprietate și posesiune  
exclusivă, să fie transcrise, în temeiul documentului și  
hărților de predare, în cartea funduară ca proprietate a  
„Obstei foștilor iobagi“ din acea comună urbarială.  
Natural, că după defalcarea și predarea acelor părți de  
pădure și pășune foștii iobagi nu mai aveau drept de  
a uzufructua restul de pășune și pădure, rămas Do-  
meniului.

În urmare, dacă pădurea și pășunea Plopet într'a-  
devăr ar fi aparținut cândva Domeniului Iosășel, Do-  
meniul acestei comune era în drept să-l reclame comi-  
siilor de localizare, — mai târziu în termen de 30 ani, prin  
proces pentru rectificarea cărții funduare — corectarea  
eventualei întrelăsări a comisiei de localizare, d-a suscepe  
un teritor posedat de acel Domeniu, în cartea sa fun-  
duară.



Au trecut însă dela localizarea din 1857 și dela cea din 1870 mai mult de 30 de ani, adecă termenul de prescripție, — fără ca acel Domeniu să fie reclamat așa ceva.

Aflăm la loc, ca aici să dăm și istoricul Domeniului Iosașel.

În cursul ocupației turcești de peste 2 sute ani, cea mai mare parte a proprietarilor vechi de Domenii — a dispărut. Eliberate cu finea secolului XVII de sub stăpânirea Semilunei, aceste ținuturi ungurene, drept până la hotarul Ardealului propriu, ele au căzut în folosul Tesaurului imperial din Viena, ca pradă de războiu. Împăratul, uzând de dreptul Coroanei de a dona cu bunuri nemeșești pe favoriții săi, acorda din averile Tesaurului donațiuni cu droaia. Pe valea Crișului a primit, nu mai puțin de 135 mii jugăre, cuprinzând vre-o 50 comune iobagiale, prințul de Modena, donate lui. Însă nu peste mult, acel prinț, uneltind în contra Împăratului, a căzut în disgrație și a fost tras în proces pentru infidelitate. În rândul acestui proces bunurile lui de pe valea Crișului Alb au fost sechestrate și puse sub administrarea unui funcționar al Tesaurului. Mai târziu ele au fost confiscate pe seama Tesaurului imperial, însă au fost menținute sub vechea administrație separată. În anul 1793 administratorul lor — și între ele și al „Iosașului“, — era Adam Desco.

În cadrul Domeniului din „Iosaș“ s-a înființat în cursul timpului o colonie de margine, numită „Iosașel“, care aparținea hotarului Iosaș.

După încheierea războaielor napoleoniane Viena era în mare lipsă de parale. Astfel s-a ordonat vinderea și a bunurilor camerale de pe valea Crișului-alb, posibil separate sat de sat, ca astfel să aducă în casă preț cât mai bun.

Aşa a ajuns Iosaşelul a fi separat de hotarul Iosaşului şi a fi vândut în 1820 cu un preţ de 20.000 Floreni, bani hârtie, unui şvab, casap din colonia Sânt-Ana, îmbogăţit ca livrant de carne pentru armată, cu numele Iulius Purgl, care la an, în 1821, a şi primit diploma de nobil cu predicatul de „Joszáshelyi“. El este strămoşul doamnei Magda Purgli, soţia regentului de azi al Ungariei, Nicolae Horthy.

\*

Să revenim acum la istorisirea pornirii şi a decursului proceselor de segregare, de o parte dintre Domeniul şi foştii iobagi din Iosaşel, de altă parte între Domeniul şi foştii iobagi din Guravăii.

### A) Segregaţia din hotarul Iosaşel

Urmând a se vedea, dacă iobagii din Iosaşel au exercitat cumva dreptul de lemnărit şi că, în urmare, aveau oare drept la segregare de pădure pe seama obştiei lor, dăm următoarele documente:

1. Proces-verbal, dresat de Pretura plasei Buteni la Iosaşel în faţa locului, în ziua de 26 Iunie 1864, în chestia de arondare a păşunii comune şi a lemnăritului, adecă a uzufructuării de pădure, în urma ordinului de sub I. K. 43 al Instanţei subprefectuale, care ordonă cercetare premergătoare.

Prezenţi:

Din partea judecătoriei (pe acea vreme Pretura funcţiona şi ca judecătorie de ocol, iar Subprefectul al II-lea era prezidentul Tribunalului judeţan. Numai în 1871 s-au instituit judecătoriile şi Tribunalele *regeşti*, separate de administraţie). George Stojkovits, pretor şi Teodor Halic jurassor).

Din parte părţilor; Zsombor Kozma avocat, ca



reprezentat al proprietarului domenial Ioan Purgly și substituit al lui Iuliu Kozma.

Din partea comunei urbariale: Pașcu Halic primarul comunei, George Motorca jurat, Mihaiu Arcea, Vichentie Arcea, Ion Laza, Alexa Crețu și George Halic locuitori din Iosașel, în reprezentarea întregii comune urbariale.

Nainte de toate sunt provocați cei prezenți, ca asupra întrebărilor, ce li se vor pune, să răspundă amăsurat adevărului și conștiincios

După aceasta li se pun următoarele întrebări:

*Prima întrebare:* Deoarece pășunea comună din hotar este puțină, nu cumva s-a executat doar în aceasta comună divizarea pășunii, ori-că o parte a ei a ajuns a fi folosită de Domeniu exclusiv?

*A doua întrebare:* Comuna urbarială Iosașel exercitat-a cândva drept de lemnărit, iar dacă da, atunci din care pricină a căzut dela executarea acelu drept?

*A treia întrebare:* Afirmația D-voastre, cu cari martori vrednici de crezământ o puteți dovedi?

*A patra întrebare:* In cazul că segregarea pășunii ori recompensarea pentru lemnărit nu s-ar fi întâmplat încă, dorește oare, fie Domeniul, fie comuna urbarială, ca să se execute deodată și comassarea?

La aceste întrebări, în numele foștilor urbarialiști, esmișii lor dau răspunsul în următoarele:

*La 1-a întrebare:* Pășunea comună încă n-a fost segregată între foștii urbarialiști și între Domeniu, însă cu vre-o 26 ani mai nainte de aceasta, când comuna a fost mutată din locul vechiu pe locul, unde se află azi, așanumitul „Dealul boilor“ care pân-atunci era pășune comună, a fost reținut singur pentru sine de către Domeniu și totașa și o parte de teren din locul vechiu



al satului în schimb pentru noile intravilane, și le posedă și azi exclusiv.

*La întrebarea a 2-a:* Lemnărit a exerciat comuna urbarială în pădurea controversată din hotarul comunei vecinașă Guravăii din județul Zărand, însă din pădurea reținută pentru sine a proprietarului domenal Ioan Purgly, care pădure se află în hotarul Iosașelului, urbarialiștii din comună n'au exercitat drept de lemnărit.

*La întrebarea a 3-a:* Afirmația, că „Dealul boilor“ a fost folosit și de noi, în comun cu Domeniul ca pășune, o putem proba prin ascultarea martorilor Mihai Bisorca din Zimbru, Todor Iosășan din Băltele și cu Mihai Balta ca vecin, precum și cu martorii, cari îi vor mai indica aceștia.

*La întrebarea a 4-a:* Noi urbarialiștii pentru nici un caz nu cerem comassare; ea, după priceperea noastră nici că s'ar putea face, aflăm însă că Domeniul ar dori în folosul său comassarea.

După aceste se fac din partea proprietarului domenal următoarele declarații:

Din raportul notarial referitor la adunarea generală a județului Arad, ținută la 4 Noemvrie 1823, care a fost prezintat din prilejul desbaterilor similare, cari au avut loc ieri la Iosaș și la Finiș, — rezultă, că în Iosașel s'a executat regularea. Totacest fapt reiasă și din răspunsul dat la întrebarea primă de către urbarialiștii iosășeleni prezenți.

În ce privește pășunea comună observăm, că ea n'a fost segregată, iar în ce privește acea pășune, care s'a amintit ca fiind pe „Dealul boilor“, și se afla pe dealul din fața podului de peste Criș, — ea a fost totdeauna folosită exclusiv numai de Domeniu.

Privitor la dreptul de lemnărit se observă din partea Domeniului, că foștii urbarialiști în Iosașel n'au

avut drept de lemnărit, iar în pădurea aşazisa „contro-  
versată“ din hotarul comunei vecine Guravăii, ea fiind  
sub întrebare, drept de lemnărit în chip legal n'au exer-  
citat şi nici că puteau exercita.

În ce priveşte, în fine, comassarea, proprietarul  
domenial, întrucât ar fi posibilă, o doreşte.

Pentru dovedirea celor mai de sus invoacă ca  
martori pe Iosif Kővér, proprietar în Valea-mare, pe  
Ignatie Korneli din Holdmireş şi Alexandru Németh,  
fost administrator la moşie, azi comisar jendarmesc  
în Buteni.

După acestea procesul verbal a fost încheiat şi  
după cetire a fost semnat. Datul ca mai sus.

(Semnăturile tuturor celor prezenţi).

Trecându-se la luarea probaţiunii, au fost ascultaţi  
sub jurământ următorii martori:

În 6 Februarie 1865 — *Iosif Kőver de 53 ani* ca  
martor:

*La întrebarea a 2-a:* Comuna urbarială Iosaşel  
nicicând n'a exercitat drept de lemnărit, ci numai  
abuziv şi ilegal au căutat să se vâre în exerciere de  
lemnărit, ce numai prin furt puteau face. Poate atesta  
şi Alexandru Németh, care era işpan domonial la Ioan  
Purgly, că urbarialiştii n'au avut drept de lemnărit, —  
doar şi proprietarul Domeniului încălzia cu crengi de  
sălcie — şi nicicând iobagii din Iosaşel n'au îndeplinit  
obligăminte urbariale de a tăia în stânjini lemne în  
pădure şi a le căra Domniei.

*Tot în 6 Febr. 1865 — Martorul Alexandru Né-  
meth de 56 ani.*

*la întrebarea a 2-a:* Urbarialiştii din comuna Io-  
săşel nici-când n-au avut drept de lemnărit cu ştirea  
mea, şi astfel nu că ar fi fost scoşi din exercitarea  
acestui drept, ci din potrivă dela anul 1856 încoaci s-au

vârât în chip samovolnic și ilegal în atare drept, ba contrar protestului din partea Domeniului și cu violarea dreptului acestuia, câtva timp au aplicat pentru pădurea domeniială și păzitor, iar deatunci încoace mereu devastează pădurea. Aflu de lipsă a menționa acea împrejurare, că foștii iobagi pe acel titlu au început să devasteze pădurea, pentrucă o parte din pădurea domeniială din Iosașel este vecinașă cu pădurea din Guravăii și existau controverse între cele două Domenii, din care cauză iobagii, formând titlu de drept în favorul lor — inter duos litigantes — au penetrat ei dup-aceea și în pădurea necontroversată a Domeniului Iosașel și deatunci încoaci mereu o devastează. În fine descopăr și acel fapt știut de mine, care vreme de 18—19 ani am fost aplicatul Domeniului Iosașel, — că iobăgimea din Iosașel, care nu avea drept de lemnărit, nici-când n-a uzufectuat legal lemn din pădurea domeniului din Iosașel, ci cumpăra, de regulă, pe bani, lemne din pădurile din hotarele comunelor Guravăii și Rostoci, ale județului Zărand.

*Tot în 5 Febr. 1865 — Martorul Ignat Kornely, de 60 ani.*

*La întrebarea a 2-a:* Urbarialiștii din Iosașel nici când n-au avut drept de lemnărit. Nici-că puteau avea, deoarece totul, ce se putea numi pădure în hotar, abia face 80 de jugăre și și aceasta este pe vârful muntelui Mizeș, acolo unde hotarele Iosașel, Valea-mare și Băltele (și Guravăii) se întâlnesc, însă a coborî de-acolo material lemnos era peste puțința lor. În valea Creminoasa, dela punctul de hotar de Băltele luând privire spre vârful Mizeș se dă o linie dela care spre răsărit, în direcție spre comuna Guravăii însăși, se află o bună bucată de pădure devastată, rărită așa încât astăzi ea este mai mult un tufiș. Aceasta este așașisa (pădure)



„controversată“ dintre Iosășel și Guravăii. La aceasta pădure țineau drept atât proprietarul din Guravăii, cât și cel din Iosășel și nu odată s-au întâmplat și ciocniri sngerose, ba într-un caz (de an nu-mi aduc aminte) pe urma ordinului proprietarului Guravăii, care era Ștefan Kozma, un om de al lui Ioan Purgly a și fost împușcat. Urma acestui incident se poate afla în arhiva județului, pentru că cazul a format obiect de desbatere și în adunarea județeană. Din aceasta parte de pădure „controversială“ au furat lemne urbarialiștii din Iosășel după placul lor, dar aceasta îndătinare era vinovată și nu poate fi numită — legală.

Contra-probațiune din partea foștilor iobagi din Iosășel nici-că s'a încercat asupra celor din întrebarea a 2-a.

În temeiul acestor dovezi natural, că Tribunalul județean ca for urbarial, a pronunțat sub Nr. 242/1865 urb. următoarea *sentință*.

„Tribunalul pronunță în chestia de admisibilitate a procesului de segregare a pășunii și pădurii din Iosășel, pus în curgere din oficiu, pe urma desbaterii de încheiere din 21 Iulie 1865 sub Nr. 242/1865 următoarea

### **Sentință :**

Cererii pentru segregarea pășunii i-se dă loc ; din potrivă, deoarece comuna urbarială n-a exercitat legal drept de lemnărit, se răspinge cererea sa de a fi lăsată în exercitarea ilegală a lemnăritului și nu se dă loc nici unui fel de segregare cu privire la pădure. etc.

### **Motive**

A trebuit să i-se dea loc cererii cu privire la segregarea pășunii, deoarece la aceasta s'a învoit atât proprietarul fostului Domeniu, cât și antistia comunală prezentată la desbatere.

Ce privește dreptul de lemnărit, având în vedere, că în procesul verbal, luat de pretura din Buteni la 26 Iunie 1865, singur urbariaștii din Iosașel recunosc, *că în hotarul comunei atare pădure, în care ei să fi exercitat legal drept de lemnărit, nu există*, — nu s'a putut da loc cererii pentru admitere de segregare de pădure. Cum însă comuna urbarială conform afirmării sale proprii, dar amăsurat și depunerii martorilor ascultați, ar exercita drept de lemnărit în o astfel de pădure, care ar sta sub controversă și sub litigiu, deoarece așa ceva este o folosire samovolnică, din care nu se naște nici un drept — și nici-decât o exercitare legală de drept de lemnărit, — nu s-a putut da loc acelei cereri a comunei urbariale, ca să fie lăsată a continua acea uzufructuare samovolnică de pădure.

Dată la Arad în 29 Augus 1865.

(ss) Spech Emeric, subprefect.

(ss) Rascó Stefan, judecător.

(ss) Stefan Tapolcsányi, jurassor.“

În potriva acestei sentințe primăria comunală a înaintat grozav de tardiv apelul, pentru că sentința se înmănase în ziua de 14 Sept. 1865, iar apelul a intrat abia în 5 Mai 1867. Natural că apelul a fost răspins ca întârziat, urmând ca judecătorul esmis să continue lucrările de segregare, amăsurat sentinței de sub 242/1865, numai privitor la pășune, ce prin deciziunea Nr. 78/1867 s'a și ordonat.

\*

În urmare chestia, că foștii urbariaști din Iosașel nici-când n-au exercitat în chip legal drept de lemnărit în hotarul Domeniului lor, — că dacă ar fi cărat totuș lemne din hotarul comunei Guravăii, au făcut asta ilegal și samavolnic, ce a continua li-se interzice și peste tot: că drept d-a li-se atribui pe cale de segregare teritor



de pădure, — *nu au*: a devenit definitiv „res judicata“ așa, că emisul judecătoresc, însărcinat pe urmă numai și numai cu continuarea segregării de pășune, a cărei admisibilitate era declarată tot de sentința definitivă No. 242/1865 — nici că mai avea cădere a se ocupa cu chestia pădurii.

Și totuș: ce se întâmplă?

În cursul segregării *pășunei* intervine între Domeniul Purgly din Iosașel deoparte și între foștii săi iobagi de altă parte, cu 12 ani mai târziu, un *acord judecătoresc*, care, bine înțeles, stabilește teritoriile, cari avea obștia foștilor iobagi din Iosașel să le primească în rândul segregării pășunei, ca escontentare, dela fostul lor Domeniu.

Totatunci însă se furișează în acel acord judecătoresc, făcut în ziua de 14 Iulie 1877, sub punctul 13, următoarea convenție *fictivă*: „În urma acordului legat în ziua de azi, proprietarul Domeniului, declară, că din prilejul achiziționării pe seama sa a comunei și a hotărului Iosașel pe cale de donațiune, a fost investit proprietarul Domeniului și cu dreptul de a duce proces în potrive proprietarului Domeniului Guravăii cu privire la așazisul „teritor controvers“. Acest drept la introducere de proces î-l transmite prin aceasta asupra comunei urbariale Iosașel, fără nici o rezervă, dar în acelaș timp și fără ori-ce fel de garanță din partea sa pentru teritor, sau pentru putința de a putea fi luat el cândva în posesiune de către comună, având a fi transmis acel drept de împrocesuare așa, că *dacă se va câștiga* dela Domeniul vecin al Guravăii ori dela acea comună urbarială, ori prin proces, ori pe cale de acord ceva teritor, *acela are să formeze exclusiva proprietate și posesie a comunei urbariale Iosașel*, și în privința acesta are numai acea rezervă de susținut, că în cazul când



comuna urbarială ar ajunge în posesia chiar și numai a unei veri-cari părți din teritorul de pădure numit „controversă“, — porțiunea de pădure oferită întru întregirea pădurei sale domeniiale sub punctul...?, să fie pentru tot cazul asigurată pe seama Domeniului și acesta să nu fie conturbat în proprietatea aceluia teritor; dealtă parte Domeniul cu plăcere se oferă a pune la dispoziția comunei urbariale în copii legalizate toate datele și documentele, ce se refer la dreptul la proces și s-ar afla în posesiunea sa, — pentruce primește asupra-și și obligământ față de comuna urbarială Iosășel“.

Scurt: Ca bieții foști urbaliști din Iosășel să se mulțumească cu cât mai mică cotă de izlaz, șugubețul proprietar al moșiei Iosășel le ofere: *pielea ursului* — dreptul d-a porni ei proces împotriva Domeniului Guravăii pentru teritorul „controversat“ de pădure din hotarul Guravăii.

Era doar „res judicata“ de 12 ani, că ei, foștii lui iobagi, n-au față de dânsul drept a cere segregare de pădure, pentrucă ei nici-când drept de lemnărit n-au exercitat. Dar avea interes să-i facă a se mulțumi cu teritor mai puțin — ei, de bună voie — din pășunea comună, și ca să obțină dânsul un câștig de 150—180 iugere izlaz pe seama sa, cum doar să nu le dea în schimb nădejdea, că vor putea primi, firește din averea altuia, chiar și 100.000 de iugere, deasupra dea-dreptul pădure, așa — fără garanță din partea sa ?

Procedura de segregare a pășunei comune din Iosășel ajunsese în anul 1878 în stadiu de verificare și predare. *Accentuăm*, că numai cu privire la pășunea, ce era în factica posesiune comună a Domeniului Iosășel și a foștilor săi iobagi.

Că din acest prilej de cedare nici vorbă nu era încă, ca să se încerce și predarea în natură a pădurii „contro-

versată" din hotarul Guravăii, ce nici-că era în posesia Domeniului Iosășel cândva, — reiasă clar din textul procesului verbal de predare, care î-l dăm părțile sale referitoare în următoarele :

(Aflător la No. 1074/1882 urb. al Tribunalului Arad).

„Proces-verbal, dresat la Iosășel în ziua de 16 August 1878 și în cele următoare, în chestia de segregare urbarială de pășune și pădure a reclamantilor Ioan și Ludovic Purgli ca foști proprietari domeniali, împotriva intimatei comună urbarială Iosașe<sup>1</sup>, asupra verificării lucrărilor de segregare și de executare a acordului amical definitiv, în puterea deciziunii No. 8288 din acest an.

Prezenți: Subsemnatul judecător de tribunal, emis cu decizia No. 8288/878, Ioan Purgli proprietar domeniial ca reclamant, în reprezentarea comunei urbariale avocatul Mircea Vasile Stănescu, expertul numit de instanță, inginerul de Stat Palfy Iosif, inginerul antreprenor al lucrărilor Iosif Iankai, precum și mulți dintre foștii iobagi.“

(După chestii ce se refer curat la pășune, urmează, următorul text, cu privire la pădurea „controversată“).

„In acest loc se accentuie în scopul lucidării punctului 13 din acord, că din așa numitul teritor „controversat“ cedat (în efigie!) din partea Domeniului pe seama comunei urbariale, — întrucât acestei comune urbariale i-ar succede să-l obțină, fie pe cale procesuală, fie prin acord pașnic, Domeniul are să primească dela comuna urbarială 24 adecă douăzeci și patru iugăre cu drept de proprietate și posesie atunci, când numita comună va ajunge pe cale legală în posesia și proprietatea acelu teritor. Iar în cazul, când comuna Iosășel n'ar obține, fie prin proces, fie prin accord judecătoresc din



acel teren „controversat“ mai mult de 48, adică patruzeci și opt iugăre, — fostul proprietar de domeniu va primi în locul celor 24 iugăre acordate numai jumătate parte din teritorul, ce eventual se va câștiga de comună.“

(Mai la vale, tot în acel proces-verbal):

„Tot în legătură cu punctul 13 din acord se accentuă din nou, că fostul proprietar de Domeniu, precum nu garantează nicidecât față de comuna urbarială cu privire la teritorul controversat, totașa nici nu poate fi tras în răspundere pentru despăgubire în cazul, dacă comuna urbarială ar decade, ori total ori parțial, dela câștigarea terenului de sub întrebare.“

Evident din acestea, că terenul „controversat“ nici pomeană ca să fi fost din acest prilej modru a-l preda în natură iobagilor din Iosășel, ci li s'a predat curat numai parte din pășunea domeniială. Iar în ce privește pădurea „în controversă“, Purgly și Iosășenii prevedeau — acum contrar cu punctul 13 din acordul urbarial, — o împărțeală pe „pielea ursului“ pentru cazul din viitor, dacă Iosășenilor pe urma transiterii asupra lor a dreptului de a o reclama pe cale de proces, li-ar succede să o câștige, fie prin judecată, fie prin acord judecătoresc, — ori integral ori chiar și numai parțial. Iată de ce am numit punctul 13 din acord de *fictiv*. Doar acolo îi dona, iar aici apare ca părtaș, Domeniul.

Inceput'au Iosășenii după aceasta în scurt procesul? Nu. Abia după peste 30 ani trecuți dela accordul din 14 Iulie 1877, în Dec. 1907 au pornit ei în fine un proces.

Dar ce au făcut? Au urzit planul, ca în continuarea ilicită a procesului de segregare, încheiat în anul 1878 prin actul de predare de mai sus, să exopere în chip fraudulos furișarea lor pe cale „oficială“ în posesiunea pădurii „controversată“. Inginerul antreprenor nu putea fi strein și rezistent în fața unei astfel de



apucături: doar lui i-se plătea după iugăr; și dacă avea să reambuleze, măsoare și mapeze cu 277 iugăre mai mult, asta era pentru dânsul un câștig mare!

Astfel s-a putut întâmpla, că chestia de segregare a comunei Iosașel, terminată definitiv pe urma executării din 1878, iar a fost luată înăinte, cu 10—12 ani mai târziu — vezi Doamne — sub titlul verificării ulterioare a lucrărilor privitoare „pielea ursului“ — pădurea „controversată“.

Judecătorul exmis — doar acești „exmiși“ mereu erau înlocuiți cu alții — nu s'a interesat, că oare câștigat-au între timp, fie prin proces, fie pe cale de acord, acel teritor iobagii din Iosașel. Mai mult, știa că Guravăienii, la rândul lor, au lăsat ceva teritor numit de ei „Controversat“, în părăsire, nepredat în cadrul procesului lor de segregare nimăru, — și astfel s-a procedat la continuarea chestiei de segregare din Iosașel.

Și era să succedă „șmecheria“ plănuită de Iosăseleni, dacă Guravăienii nu erau vigili și în momentul decisiv nu o împiedicau pe cale legală. Cùm s'a întâmplat asta, avem să arătăm mai la vale.

### **Segregația din Guravăii.**

Cam în acelaș timp a decurs și segregarea de pășune și pădure din comuna Guravăii. Aci însă chestia era cu mult mai limpede. Domeniul nu trebuia să manevreze cu pielea ursului, cedând pe lângă teren real — deasupra și drept de-a înăinta proces, pentru a cărui succes nu primia garanță. El era în stare să escontenteze real pe foștii săi iobagi, atât în cele ale izlazului, cât și privitor la pădurea comună, pentru că o avea, era proprietatea sa în cartea funduară și o poseda cu foștii săi iobagi dimpreună neîntrerupt și legal, exercitând ei totdeauna în pădurea sa legal drept de lemnărit.

Cu toate acestea adevăratul teritor de „pădure controversă“, de circa 42 iugăre — nu pentru că iobagii din Guravăii nu l-ar fi știut a fi justa proprietate a Domeniului lor, ci pentru că țineau să nu aibă veșnice neplăceri, certe și chiar bătăi cu sătenii din Iosașel pentru acel teren într-adevăr controversat, — foștii urbarialiști din Guravăii n-au vroit să-l primească în cota lor din pădure și pășune, ce avea a li-se extrada din partea Domeniului în rândul segregării. D-aceea a și rămas acel teritor neatribuit nimăru și însemnat cu numire de „Teritor controversat“. Incolo, pe urmă de acord urbarial teritorul de pășune și pădure comună din Guravăii s-a împărțit de-a lungul, prin o linie dreaptă în două părți: cea mai aproape de comuna, de pe poala dealurilor a revenit foștilor iobagi, iar partea de din sus, cea de pe coasta dealurilor, a rămas proprietatea exclusivă a Domeniului, cum arată harta, ce urmează să o reproducem.

Și verificându-se în regulă toate lucrările, procedura de segregare de pădure și pășune din Guravăii s-a încheiat prin executare în ordine și predare în exclusivă posesiune — a porțiunilor de pășune și pădure.

(Drept că transformarea cărții funduare din Guravăii, pentru a fi ei expuși ca proprietari, nici până azi nu s'a făcut încă.)

\*

Nu peste multă vreme după aceasta a ajuns și chestia de segregare din comuna Iosașel în stadiul de a doua predare, forțată ilegal și fraudulos.

Am arătat mai sus, că în hotarul Iosașelului, pe urma sentinței definitive de sub Nr. 242/1865, numai de segregare de pășune putea fi vorba și nici-decât și de segregare de pădure. Tot mai sus am reprodus însă și punctul 13, furișat în acordul urbarial, intervenit în anul 1877, între Domeniul și foștii iobagi din Iosașel,



prin care Domeniul transmite afirmativul său drept de a reclama pe cale de proces pădurea „controversă“ din hotarul Guravăii, asupra foștilor săi iobagi.

Natural, că foștii urbarialiști din Iosășel, dacă ar fi luat în serios acea transmitere de drept la proces, ar fi și introdus acel proces. Au trecut însă alți 12 ani, fără ca ei să încerce vre-un pas legal.

Ținta lor era, precum am descoperit mai sus, ca ei, în rândul unei faze noi de „predare“ și de executare, să facă a li se preda și lor, la aparență — în cadrul procesului de segregare, și pădurea „controversată“, care de fapt Domeniul din Guravăii o posedă și o avea transcrisă în cartea funduală, încă de la localizare, ca proprietate a sa.

Ziserăm că Iosășelenii intenționau să provoace o predare „la aparență“. Doar în acest plan nimic nu era real. Cum putea judecătorul exmis, să le predea lor un teritor posedat de terțe persoane, nechiemate în litigiu, care era Domeniul din Guravăii, când — din însăși actele dosarului de segregare a comunei Iosășel, cari le avea el în mâni, vedea că cine posedă acel teritor?

Era o gafă; un act ab ovo neavenit și nul, care pe urma unei simple contestații se anula, ori se desvalidita pe urma unui proces sumar pentru conturbare de posesie, introdus în potrivea respectivului judecător nesocotit și contra Iosășelenilor.

Guravăienii însă au prins veste de acest atentat și au ales calea cea mai rapidă spre zădărnicierea lui.

Foștii iobagi din Iosășel, la rândul lor, se credeau cu pielea ursului în mâni.

Au pățit-o însă în ziua de 17 Aprilie 1899, când era să desăvârșească acest plan viclean.

În ziua, când era să se facă verificarea lucrărilor de măsurare și pe urma ei predarea în posesie, la



hotarul Guravăii a întâlnit comisia judecătorească pe reprezentanții Guravăii cu documente în mână, cari probau, că teritoriul de pădure, cu excepția celor 42 iugăre, teren într'adevăr „controvers“, — totaceiaș Tribunalul l-a predat anterior, oficios, lor în exclusivă proprietate și posesie, cu putere definitivă: parte Domeniului Guravăii, parte foștilor urbarialiști din Guravăii, în urma segregării finalizate.

Judecătorul exmis s'a oprit, n'a trecut hotarul, însă în puterea dreptului excepțional ce-l avea, d-a provoca deciderie nemijlocită în ori-ce diferend, ce se ivea privitor la teritoriul de sub segregare și la hotarele sale, a deschis numai decât desbaterea diferendului dintre urbarialiștii din Guravăii și cei din Iosașel și i-a ascultat la proces verbal,

După luarea probațiunii și încheierea desbaterii judecătorul esmis a dat loc reclamației ridicată de Guravăeni și a denegat predarea teritoriului pretins „controvers“, în posesia foștilor iobagi din Iosașel. Iar în fondul chestiei a luat Tribunalul Arad, ca for urbarial, următoarea

### **Deciziune :**

Nr. 1288/1899 urb.

Rugarea comunei urbariale în chestia de segregare de pășune și pădure, pentru ordonarea predării în baza acordului intrevenit în chestie. În numele M. S. a Regelui, Tribunalul ca for urbarial a dat privitor la predarea, cerută și ordonată sub Nr. 352/896 în chestia de segregare de pășune și pădure a comunei urbariale Iosașel, reprezentată prin avocatul P. T. în potrive proprietarilor domeniali, în temeiul acordului urbarial intervenit, — după desbateri, ținute de judecătorul său exmis cu reprezentantul susnumit al comunei urbariale Iosașel, cu Dr. I. S. ca reprezentant al comunei urbariale

Guravăii, și după ascultarea experților invocați de partide,  
— următoarea

### Deciziune

Cererea comunei urb. Iosașel, de a se da loc, în temeiul acordului întreprins între ea și între proprietarul domeniului la 14 Iulie 1877 cu privire la segregarea de pășune, ordonării de predare, — se respinge și totodată este obligată numita comună sub sancțiunea execuției a plății comunei urb. Guravăii în cheltuieli 40 floreni, iar inginerului expert M. Cs. deasupra avansului de 50 fl. mai una sută floreni. Cheltuielile avocatului P. T. se stabilesc față de clientul său în 55 floreni, iar cele ale avocatului Dr. I. S. față de clienți în 30 floreni.

### Motive :

Având în vedere că comuna urbarială Iosașel a primit și câștigat prin punctul 13 din acordul urbarial, întreprins între ea și proprietarul domeniului la 14 Iulie 1877 în chestia de segregare a pășunii și pădurii comune, — numai dreptul de a introduce proces ;

având mai departe în vedere, că în ale executării aceluiași acord și adecă în ce privește predarea pășunii și pădurii defălcate în rândul segregăției, ce era în curs, — documentat fiind aceasta prin procesul verbal luat în chestie la 16 August 1878 — referitor la terenul controversat, menționat în punctul al 13-lea din acel acord susatins, s'au luat dispoziții numai condiționat dela rezultatul aceluiași proces intentând, și clar s'a dat expresie aceluiași fapt, că predarea se declară ca executabilă numai cu privire la teritoriul, care nu stă sub litigiu ;

în fine, luând în considerare, că judecătorul exmis, din prilejul desbaterii ținută la fața locului cu comunele urbariale Iosașel și Guravăii, după luarea expertizei inginerilor constatând, că teritoriul de sub litigiu se



află susceput, ca aparținător respectivei comune, atât în harta de arondare segregatională a comunei Iosașel, cât și în cea a comunei Guravăii, — precum și acel fapt, că teritorul de sub litigiu i-l are în posesiune comuna urb. Guravăii;

din toate aceste motive nu s'a putut da loc cererii comunei urb. Iosașel d-a se ordona, în puterea acordului, intrevenit între ea și Domeniul său la 14 Iulie 1877, predarea. Și adecă, cu privire la terenul mai sus pomenit, ce nu stă în litigiu, din acel motiv nu, pentrucă acel teritor de pășune și pădure, conform dovezii tinsă de procesul verbal luat la 16 August 1878, i-a fost deja predat, iar o predare din nou, de a doua-oară, nu poate avea loc. Dealtă parte n'a aflat Trib. admisibilă ordonarea predării cu privire la terenul de sub litigiu, pentrucă comuna urbarială petentă n-a probat cu nimic, că ar fi achiziționat amintitul teren litigios ori „controvers“ fie pe cale procesuală, fie prin acord; iar în lipsă de atare dovadă singur în temeiul și în înțelesul acordului și procesului verbal, suscitate, pe cale de procedură urbarială predarea acelu teritor de sub litigiu, nu se poate ordona. Și cu atât mai puțin, deoarece acel teritor de multă vreme tot comuna Guravăii i-l posedează, și deoarece acest teritor a fost predat comunei urb. Guravăii în ziua de 17 Aprilie 1899, cum reiasă asta din dosarul recvirat, referitor la cauza urbarială a comunei Guravăii.

Din toate acestea reiasă, că chestia segregării de pășune și de pădure a comunei urbariale Iosașel, — lăsându-se la o parte teritorul litigios, — este a se privi ca terminată și astfel acum nu mai poate avea loc predare continuativă, de ordin al procedurii urbariale, nici în acel caz, dacă întretimp comuna urb. Guravăii ar fi ocupat dela comuna urb. Iosașel eventual un teritor mai extins,



decât făcea de început terenul controversat — pentru că și atare ocupație mai recentă ar aparține căilor de drept comun pe motivul, că între cele două comune vecinașe nu s'a stabilit și decis din prilejul arondărilor urbariale chestia limitelor de hotar așa, că atari stabiliri postume, — pe urma faptului, că atât chestia de segregatie a comunei urbariale Iosășel, cât și cea a comunei urb. Guravăii sunt definitiv terminate — nu mai pot fi rezolvite pe cale de procedură urbarială.

Cum cheltuielile procedurale s'au ivit de pe urma cererii înaintată de comuna urb. petentă, ea a trebuit să fie judecată în suportarea lor; totașa a trebuit să fie stabilite și competențele și cheltuielile advocaților.

Arad, 26 Aprilie 1899. (ss) Aknay p. președinte, (ss) Köller referent.

Înaintând comuna urbarială Iosășel în potrivea acestei deciziuni recurs, *Curtea de Apel* din Oradea-mare a luat sub Nr. 1850/1899 urb. următoarea

### Deciziune :

Curtea confirmă deciziunea tribunalului și stabilește cheltuelile avocatului recurent față de clientul său în 10 floreni.

### Motive

Deciziunea atacată a instanței I-ă a trebuit să fie confirmată din motivele produse, și îndeosebi din acel motiv a trebuit să fie aprobată, pentru că în cauza segregatională a comunei urb. Iosășel executarea acordului urbarial intervenit și verificarea lucrărilor, precum și predarea aceluia teritor de pădure și pășune, ce avea să fie, amăsurat acordului, defălcat, s'a efectuat încă în 17 August 1878; și cum în decursul acelei proceduri nu s'a produs nici o reclamație, precum nici în termen de 15 zile, stabilit de lege, nu s'a înăntat nici o contestație,

acea predare a devenit cu expirarea acestui termen, cu ani înainte de înaintarea cererii actuale a petentului — iurevalidă, încheindu-se prin aceasta definitiv acea chestie segregatională. Legea interzice expres repetarea ori renoirea, în ori-ce privință, a procedurii de executare sau predare, admițând revenire asupra unei segregări încheiate numai pe motiv de corectare a vre-unei erori intrată în calculul matematic; chiar și aceasta revenire numai în termen de un an dela ridicarea la valoare de drept a verificării procedurii de executare.

Oradea, 18 Decembrie 1899. (ss) Sigismund Ritoók preș., (ss) Dobosfy Aladar referent.

S'a recurs și la *Curia* din Budapesta, care sub Nr. 51/1900 a decis: Răspinge din oficiu apelul, deoarece în sensul § 50 din art. de lege LIII anul 1871 în chestii de executare a sentințelor sau acordurilor recurs în potrivă deciziunilor instanței prime are loc numai până la Curtea de Apel.

\* \* \*

Eșuată fiind astfel definitiv încercarea Iosășenilor d-a intra pe cale frauduloasă în posesia terenului „contraversat“ — oare resemnatu-s'au ei definitiv, ori pornit-au numaidecât procesul de drept comun, în puterea investirei lor cu atare „drept la proces“ de către Domeniul lor?

Pentru că: furtișagul exoperării predării pe seama lor a terenului „contraversat“ — nu li-a succes Iosășenilor. Încercarea a fost zădărnicită. Totodată s-a pus ferul infamiei pe verificarea hărții frauduloase, în temeiul căreia voiau ei să obțină predarea aceluia teren.

Dar să vedem: cum s-a ajuns pân-la acest pas de încercare frauduloasă a exoperării predării lor în posesie a unui teritor, ce nu era nici în proprietatea,



nici în posesia Domeniului Iosășel, care avea să le dea competența lor segregatională?

## II.

### Fraudele „pregătitoare“

În rândul procedurii de segregare urbană se distinge o fază, numită a: „lucrărilor pregătitoare“, care este miezul procedurii respective.

Odată stabilit terenul — fie prin sentință, fie prin acord — ce urmează a fi cedat de Domeniu foștilor săi iobagi, ca teritor de pășune s'au pădure, — lucrările pregătitoare au menirea a prepara harta defalcării mai nimerită și mai convenabilă și corectă a acelor teritorii, pe baza prețuirii și clasificării terenurilor. terminate aceste lucrări, procedura trece, după verificarea lor, în stadiul ultim al procedurii segregatională, care este verificarea hărții definitive, elaborată în temeiul celei pregătitoare, cum și transpunerea pe teren a parcelelor, pe lângă fixarea punctelor de limită, apoi executarea însăși a predării judecătorești în posesie a terenurilor transmise, prin care lucrare segregarea este și terminată.

Din dosarul urban al Iosășelului evident, procedura segregatională din aceasta comuna a fost îndreptată însă, atât de către Domeniul Iosășel, cât și de foștii săi iobagi — spre o direcție frauduloasă.

Că Domeniul, care susținea, că foștii urbaniști n'au exercitat pe vremuri nici-când drept de lemnărit în hotarul Iosășelului; — care, întemeiat chiar și pe mărturisirea proprie a acelor foști iobagi, dată tot în acest sens, a fost prin sentință devenită definitivă, absolvat de sub obligământ de a le ceda acestora din pădurea sa proprie din Mizeș competență de pădure: totuși a cedat acestora dreptul de a reclama pădurea „controversă“ — a fost doar, în sine luată, numai o apucătură șiretă, în scop de a exopera mulțumirea



foștilor săi iobagi cu mai puțin din ce trebuia să le cedeze din al său.

Punctul 13 din acordul dela 14 Iulie 1877 drept aceea încă nu apare, cel puțin din partea foștilor iobagi din Iosășel, a fi fost fraudulos. Doar atunci, când Domeniul lor afirma, că el din prilejul donațiunei de către Coroană a acelei moșii ar fi primit totodată și investirea sa cu dreptul de a reclama dela Domeniul gura-văian pe cale procesuală pădurea „controversată“, — bieții țărani analfabeți în bunăcredința puteau lua zisele lui ca adevăr. Cum puteau ei s'o știe, că Iulius Purgl n'a primit moșia Iosășel în donațiune, ci a cumpărat-o? De unde să fi avut ei cunoștința juridică pentru a ști, că o investire cu drept de a reclama proprietatea unul imobil, ce vreme de 57 ani (dela 1820 până la 1877) nici-când n-a fost exercitat, s-a stins de mult prin prescripție și nu mai are nici un preț? Ce să știe ei controla, că primit-a oare într-adevăr cândva vre-o astfel de investire Domeniul, ori că totul este numai o păcăleala?

Frauda însăș s-a pus la cale — și acum de Domeniul Iosășel, ca autor moral, — pentrucă în înțălesul legii, el purta toate cheltuielile procedurii de segregare și astfel și cele ale inginerului măsurător: numai pe urma acordului din 14 Iulie 1877.

Și adecă: pentru a ținea și pentru mai departe pe bieții foști iobagi în starea de beție, provocată de lichidul amețitor al promisiilor din punctul 13 al acordului dela 14 Iulie 1877, Domeniul Iosășelului, trecut în interval pe alte mâni, a inzistat pe lângă inginerul măsurător, ca el să susceapă în „harta definitivă“ a procedurii de segregare din Iosășel — „așa numai ca cadru, de interes a fi fixat, că ce mare teritor vizează punctul 13 din actul dela 14 Iulie 1877, cedân-

du-le dreptul d-ai reclama iobagii săi pe cale de proces, — și terenul „controversat“ !!

Strict luat: ce avea de căutat în acea hartă definitivă un teren, ce nu era obiectul segregării însăși și nu era suscept în „harta lucrărilor pregătitoare“ ?

Era negreșit o învitare la un falș „mititel“ în hartă și în Registrul franciar.

Inginerul Iankai, la rândul său, n'a aflat în aceasta comandă neserioasă de lucrări geometrice continuative, nimic nepermis! Insemna doar pentru dânsul un plus de 277 ori 6 floreni, adică 1662 floreni, sumă egală cu salariul, din acea vreme de pe un an, al unui președinte de Tribunal! Și nici-că avea ce mai măsora pe teren, deoarece el, Iankai, era și în chestia segregatoională a comunei Gurăvii — trecută din 1871 județului Arad — inginerul antreprenor așa, că avea totul gata, măsurat, pe cheltuiala acestei comune, aflătoare în posesia aceluși teren. Era vorba simplu numai de un lucru de câteva ore — de transpunerea aceluși teren și pe hartă Iosașelenilor — „pentru curioși“. Și-s'a făcut!

Din acest „succes“ a rezultat apoiu pornirile într'a-devăr și mai franduloase sequente, d-a prezenta teritorul „contraversat“ ca suscept în harta, ș-apoi și în cartea funduară a comunei Iosașel.

Avem să urmărim aceste machinații pas de pas, îndegetând asupra fiecărui act de ilegalitate și fraudă, făptuit din partea Iosașelenilor, — Domeniu și fost iobagi, — pentru atingerea acestui țel păcătos.

\*

După acordul din 14 Iulie 1877 aveau să urmeze „lucrările pregătitoare“, adică în primul rând confecționarea hărții lucrărilor pregătitoare.

Aceasta hartă a fost făcută, fără a fi suscept



inginerul Iankai încă în ea și „teritorul controvers“. Urma confecționarea hărții definitive. Și în aceasta se intenționa susceperea „pro formă“ și a terenului „controversat“, ca — vezi Doamne — iobagii să vadă mai clar, că Domeniul, investindu-i cu dreptul d-a reclama pe cale de proces acel teren, — ce mare donație li-a făcut — pe hârtie.

Urma, ca în ziua de 16 August 1878 și în zilele următoare să se facă verificarea hărții definitive și pe urma acelei verificări predarea în posesiune a terenurilor efectiv cedate lor, din posesia sa, de către Domeniul Iosășelului.

Partide procesuale în chestia de segregare erau, deoparte Domeniul Iosășel ca reclamant, iar dealtă parte foștii săi iobagi, ca intimați. Comunele vecine n-au fost citate. Amândouă partide au primit cu bucurie, că pe urma raportului înăintat de inginerul Iankai, Tribunalului urbarial, vestit că harta definitivă „atât a terenului predând, cât și a terenului „controversat“ este gata, a fixat și el termen la fața locului pentru verificarea acelor lucrări și pentru predare, pe ziua de 16 August 1878.

Dar ce a ieșit la iveală de începutul acelei debateri? — Nu era la dispoziție harta lucrărilor pregătitoare!

Cum în sensul regulamentului de procedură segregațională, până în momentul terminării actului de predare, cu atât mai vârtos înainte de începerea acelu act, ori-și cine putea se ridice contestații în potriua verificării hărții definitive, cerând corectarea ei: o verificare de hartă definitivă în lipsa hărții de lucrări permegătoare, — era ceva monstruositate.

Bieții foști ubarialiști, ori-cât erau de simpli și fără carte, resimțeau instinctual, că așa ceva n-are obrazul cuvenit. D-aceea a și dat expresie nemulțumirei



lor; însă Domeniul inzista, pentrucă aşaceva se încadra de minune în planul său fraudulos.

Iată reproducă din cuvânt în cuvânt acea parte din procesul verbal de verificare şi predare, început la 16 August şi încheiat în seara zilei de 17 August 1878:

„În acest loc se aminteşte, că harta lucrărilor pregătitoare, — care a fost transpusă cu No. 12112/4877 de comitivă judecătoriei reg. din Buteni spre folosire, încă nici până azi nu a fost restituită, deşi prin cercarea cu No. 10220 din acest an retrimiteria ei a fost reclamată acelei judecătoriei, — nu stă la dispoziţie azi; din care motiv reprezentanţa foştilor iobagi din Iosaşel dă expresie acelei păreri a sale, că defălcarea nici de cum nu poate fi executată în mod cât-de-cât corect, în lipsa acelei hărţi a lucrărilor pregătitoare. Intrucât însă expertul citat de Tribunal ar fi de părere contrară, comuna urbarială nu împiedică autenticarea hărţii de defalcare, însă adaugă, că comuna urbarială declină dela sine ori-ce răspundere pentru eventualele diferenţe dintre hărţile din chestiune“.

„Ascultat fiind asupra acestei opoziţii, făcută de reprezentanţa comunei urbariale, expertul judecătoresc declară, că din considerare la faptul, că vechea hartă, ce expune hotarul comunei Iosaşel, care este în conglăsuire cu părţile respective, referitoare la acord, din harta lucrărilor pregătitoare (cum pot asemana şi declara de conglăsuitoare două obiecte dintre cari numai unul î-l vezi iar pe celalalt nu-l vezi, nu l-ai văzut nicicând şi chiar de l-ai fi văzut cândva, din memorie imposibil ca să-l controlez precis, că oare este identic ori nu?) stă la dispoziţie; din considerare că planul de defalcare intenţionat de acel acord este notat cu creion (!) pe aceasta hartă veche, — el este de părerea, că lipsa hărţii lucrărilor preparative nu poate avea influinţă asupra actului de de-

fălcare, și că astfel verificarea se poate duce la îndeplinire și în lipsa acelei hărți“. — Și s-a procedat la verificarea hărții definitive și la executarea predării!

Cetind acest pasaj de proces verbal un jurist sau inginer, cât de cât inițiat în regulamentele de procedură segregatională, trebuie să rămâie crucit! Colaudează, dacă poți, că o biserică este zidită conform planului de zidire, — în lipsa aceluiași plan și fără a putea controla!

Doar harta lucrărilor pregătitoare este conceptul, proiectul unei „segregări“, care proiect a fost supus corectărilor reclamate, până-ce pe urmă, când toate reclamațiile au fost rezolvite și corectările făcute, harta a fost iurevalid verificată, — așa că singur din ea vezi: unde, ce s'a cedat foștilor urbarialiști, și cum au rămas stabilite toate liniile?

Având apoi pe baza ei a fi executată harta definitivă, expres cu luarea precisă în considerare a fiecărei corectări, ordonată în cursul lucrărilor pregătitoare, cari lucrări formează miezul, adică partea cea mai decisivă a unei segregări, și se introduc imediat în acea hartă pregătitoare: cum s-ar putea declara de corăspunzătoare antelucrărilor și verifica o hartă definitivă — în lipsa celei pregătitoare?

Sentița ori acordul tind doar în cadrul unei proceduri urbariale de segregare abia începutul stadiului al II-lea, numit „meritorial“ al procedurii, în care sunt cumulate toate lucrările, menite a pregăti desăvârșirea segregării; harta lucrărilor pregătitoare este deci icoana geometrică a decursului lucrărilor și a rezultatelor acelor lucrări, cari rezultate nu se pot preciza indetul și nici fixa prin text de proces verbal, decât numai prin introducere desemnativă pe harta lucrărilor pregătitoare.

În urmare, de începutul fazei a treia a procedu-



rei de segregare, prima cerință, — sine qua non — este și era: a se controla pro primo, că harta definitivă corăspunde oare precis cu rezultatele evidențate de harta pregătitoare? Și numai după aceasta constatare se putea trece la a doua constatare și adică: că oare bine sunt transpuse teritoriile din aceasta harta pe teren, în natură?

Drept-ce o verificare a hărții definitive de segregare, ce se făcea în lipsă pe harta lucrărilor pregătitoare, cum reiasă în acest caz din însăși procesul verbal al verificării acelei hărții definitive, — este un act nul și neavenit, fără efect juridic: o adevărată parodie a efectuării unei segregări.

Deasupra și ridicolul, că acea lipsă o afla „expertul“ scuzabilă pe urma prezenței unei harte vechi, neverificată, de altă dimensiune, sub titlu că și pe aceasta s-ar fi aflat linii trase cu ceruză, ce ar fi tradat intenția genuină de acord a partidelor! Doar partidele chiar și în cursul zilelor de 16 și 17 August 1878 au mai făcut schimbări, cu abatere de la intențiile lor genuine; așa cu privire la lotul notarial, așa cu privire la punctul 13 al acordului din 14 Iulie 1877!

Drept, că deși verificată astfel, în chip abuziv, harta definitivă de segregare, în care s-a furișat și teritor corăspunzător celui „contraversat“ anno 1793, — totuș judecătorul exmis n-a cutezat să încerce a le preda în posesiune și acest „teritor“, ci li-a predat numai cel luat din cel propriu al Domeniului Iosășel, ce reiasă din încheierea procesului verbal din 16—17 August 1878, de următor text:

„După acestea se declară de efectuată procedura de execuție și predare, urmând ca fiecare dintre partide să între în posesiunea terenului *ce nu stă sub litigiu*, care devine proprietatea sa exclusivă“.



Imediat după acest text urmează tocmeala nouă, sub titlu de „lucidare“, asupra celor din punctul 13 Iulie, care text l-am publicat mai sus.

În acest chip *fraudulos și ilegal* au vârat, Domeniul din Iosășel și foștii săi iobagi, clandestin, prin abuzuri și abateri viclene dela procedeul corect, — teritorul „controversat“ în harta segregatională a hotarului lor.

### Motorul psihologic al acestor uneltiri

Am invederat prin producere de acte oficiale, cum Domeniul și foștii iobagi din Iosășel au ajuns a fi complici asociați, cari tindeau mâinile spre acăpărarea terenului numit „controversat“, care însăși ei, dovedit cu procesul verbal din 26 Iunie 1864, — reprodus de noi în extensiune — î-l recunoșteau conglăsuitoar că aparține hotarului comunei Guravăii.

Momiți de făgăduiala punctului 13 din acordul din 14 Iulie 1877, ei lăcomiau din acea zi încolo cu adevărată patimă: să ajungă cumva în posesia teritorului „controversat“, sau baremi chiar și numai în cea a unei părți din acel teritor.

Erau și lipsiți de lemn. Larg împrejur toate comunele exercitau drept de lemnărit în pădurile Domeniilor; singur Iosășelenii nu. Toate comunele erau în expectativă de a primi, pe cale segregatională, pădure urbarială proprie în posesie exclusivă, numai ei nu.

Ce mai știau ei despre abnormitatea urzirei sătu-lețului lor mic, ca colonie a Iosășului și apartinator hotarului Iosăș până în anul 1820, când au fost rupți din acel hotar? Ce observaseră ei, că chiar și din prilejul localizării de interes pentru introducerea cărții funduare

s-a expus în fruntea cărții funduare a Domeniului Iosășel :

Nr. 1

A)

Iosășel

## IOAN PURGLI

### I. Bun nobilitar, aparținând Domeniului Iosaș.

(Adeliges Gut, gehörte zur Herrschaft Joszás)

ca să-și îndrepte reclamațiile în potruva Domeniului lor propriu ca succesor parțial în drepturi și obligaminte al aceluia Domeniu principal, dovedind că prin ce abuz i-a exclus acest Domeniu dela exercitarea legală a lemnăritului în propria sa pădure domeniială din hotarul comunei Iosaș și apoi și din cea din hotarul Iosașel, — care nu era de 80, ci de mai multe sute iugăre.

Nici atâta pricepere nu aveau bieții Iosășeleni, ca să argumenteze în potruva negațiilor Domeniului lor, că ei d-aceea n'au reclamat reluarea exercițiului dreptului lor la lemnărit, pentrucă el, Domeniul, îi trimitea să treacă hotarul și se ia, cu puterea ori pe furiș, material lemnos din pădurea „controversă“, deși acea pădure Kozmeștii o posedau în comun cu iobagii lor.

Ei s'au lăsat trași pe sfoară după plac de Domeniul lor și, mistuiți de lipsa lemnului, — au pornit dela 1877 încoaci, orbiți, în direcțiile, cari le indica acel Domeniu, pentru a se vâra cumva în acea pădure.

Succesul, d-a avea furișat acest teritoriu în harta lor segregacională, i-a împintenat și mai mult în avântul lor nedumirit.

Primiseră doar în punctul 13 din acordul urbarial drept de introducere de proces, prin care se reclame pe seama lor întreaga pădure „contraversată“.

Insă în loc de a intenta un proces de drept comun pentru proprietatea și posesia aceluia teritor, ei au recurs la chițibușeriile unui proces sumar de repoziție.



### Procese sumare de repoziție dintre comunele urbariale Guravăii și Iosășel.

Că Guravăienii au fost în posesia terenului contraversat, dovedesc hărțile din 1793 și actele publicate de noi de început; doar Domeniul Cameral de Mutina nu reclama, dacă ar fi fost dânsul în posesie.

Am arătat mai sus, cum în anul 1830 iarăș județul Arad a reclamat. Iar la acest loc dăm și răspunsul primit de județul Arad din partea guvernului ardelean din Cluj, ca dovadă, că Guravăii era în posesie și în 1830 apărându-și, chiar și prin măsuri brahiale, justa sa posesiune:

#### A)

Nr. 2955 din 1831. Universitati Comitatus Arad.  
Inclypta Unieversitas Magnatum et Nobilium!

În urma arătării din 10 Maiu anul trecut a Comunității acelu nobil Comitat, trunspusă nouă ca reclamație, că locuitorii Ioan Katona, Simion Lupei și Monu Tătar din comuna Guravăii, vecinașa cu hotarul acelu Comitat ar fi făptuit față cu străjile puse la hotar, din prilejul măsurilor de prevenție față de transportarea epidemiei, nescari volnicii, — cărora, precum și amenințărilor cu vărsări de sânge, ni se cere să le punem stavilări, — îi-se răspunde, pe lângă returnarea celor anexate în următoarele:

Din raportul amănunțit, înăintat acestui Gubernium din partea Comunității Comitatului Zărand, precum și din schița topografică alăturată acelu raport fiind evident, că coliba de străji din chestiune era pusă de Iosășeleni pe teritorul, ce este contravesat între dânsii și între cei din Guravăii, așa că cei din urmă le-a demolat și pe paznici i-a izgonit numai din prevedere,



ca nu cumva Iosășelenii să formeze, din suferirea postării acelor colibe, pe seama lor titlu de drept la posesiunea numitului teren contraversat; — cum nime în apărarea dreptului său nu poate fi împiedecat, așa cum nimăruî susținerea și validitatea drepturilor sale nu i-se poate îngreuna, — acest gubernium, între circumstanțele date, nu poate lua măsuri de represiune pe urma arătării în chestie înaintată lui de către Comunitatea Nobilului comitat Arad. Drept-ce Iosășelenii au a fi admonestați, ca în cazuri similare obveniente colibele de atare scop să le construiască pe terenul nediscutat al propriului lor hotar, iar nu pe teren ce să sub discuție și contraversă.

In reliquis manentes Inclytae Universitatis ad officia paratissimi. Ordinario Preside absente : (ss) D. V. Straussenburg. (ss) C. Ladislaus Lázár. (ss) Gregorius Balási.

E. S. Magni-Principati Transsylvaniae Gubernio. Clau-s die 26 Martii 1831.

Acest act a încurs la județul Arad în 17 Maiu 1831, și s-a luat spre știre, ce dovedește nota aplicată pe act, ce sună :

940. S-a cetit în adunarea generală din 1 Iulie a județului. Semnătură indiscifrabilă (ss) (L. S.)

Va se zică : ponosul din 1830 al Iosășelenilor a rămas — răspins definitiv.

## B)

Al doilea caz de litigiu între Guravăieni și Iosășeleni i-l formează procesul sumar pentru conturbație în posesia teritorului „controversat“, introdus naintea judecătoriei de ocol din Hălmagi sub Nr. 629 din anul 1880 — din partea Iosășelenilor în potriua Gurăvăienilor sub titlul, că aceia au defrișat pe teritorul controversat material lemnos de pe 100 iugăre, în pă-

gubirea lor. Pentru a putea defrișa un astfel de teritor de pădure, Gurăvăienii trebuiau să fie în posesia acelei păduri.

Urzit acest proces sumar „de repoziție“ — vezi, din partea Iosășelenilor, cari n-au fost în posesie — în urma desbaterii și luării de probațiune, judecătoria din Hălmagi a răspins pe Iosășeleni cu acțiunea lor prin sentința de sub Nr. 430 P. din anul 1881; iar în urma apelului dat, a confirmat aceasta sentință și Tabla reg. din Bpesta sub Nr. 25833 din 30 Iunie 1881, — Contra cărei sentințe ne mai întrând apel, ea a devenit definitivă.

Totul pe motiv, că dâșii n-au dovedit a fi fost anterior în posesiune și că din potriua s'a probat că în posesie totdeauna cei din Guravăii au fost.

Drept că pe urma acestui câștig de proces Gurăvăienii — din cauza că iobagii din Iosășel în cursul procesului tot mai des cutezau prevaricațuni în pădurea pretinsă — voiseră să detragă consecințe mai vaste, decât se puteau detrage pe urma unui simplu proces sumar de conturbație, răspins. Ei au cerut adecă după-ce odată au fost reintroduși pe cale esecutională în posesie, — ulterior, ca judecătoria să fixeze cu movile de limită acel teren folosit de dâșii, ca pentru viitor acela să nu mai poată fi considerat de dubios. Judecătoria, în bunăcredință a și fixat movilele de limită a acelui teren folosit de dâșii, însă aceasta fixare ulterioară, făcută în rândul procedurii execuționale continue, a fost, pe urma unui recurs al Iosășenilor, anulată sub Nr. 39928 P. din anul 1883 de către Tabla reg. din Buda-pesta, însă pe lângă expresă enunțare, că câștigul de cauză a Gurăvăienilor de sub Nr. 25833/1881 P. rămâne în ce privește fondul procesului neatinș.

A fost un proces veninos, în care reprezentanții



Iosășelenilor, cari chiar pe acel timp unelteau și la cartea funduară din Ineu, s-au folosit de toate mijloacele și apucăturile posibile, — și mai ales de martori interesați — pentru a câștiga procesul, însă fără succes.

### C)

Văzând că cu legea nu pot ajunge la țintă, Iosășelenii au recurs la ajutorul puterii brahiale: abia la an — doi după pierderea preprocesului de sub B, au intrat samovolnic în teritoriul numit „controversat“, conturbând în posesia aceluia teren pe proprietarii Domeniului Guravăii și pe foștii săi iobagi, composesori în pădure și pășune.

De data aceasta așadar proprietarii domeniali din Guravăii, pe acel timp Diodor Cernoviți și soții, au intentat proces, acompaniați de consoții lor foști obagi, în potriva foștilor iobagi din Iosășel pentru conturbare în posesiune și pentru re poziție sumară, tot înaintea judecătoriei din Hălmași sub No. 111 din 26 Ianuarie 1885.

În acest proces sumar Iosășelenii ca pârâți au încercat iarăși tot felul de probațiune pentru a întinde procesul cu anii, ca în acest timp să poată pustii și defrișa terenul de pădure după plac. Au manevrat iar cu harta tendențioasă din 1793, discutând proprietatea terenului „controversat“, dar mai ales au pus în cumpănă succesele obținute, cu fraudă, prin susceperea din 17 August 1878 a aceluia teren și în harta lor segregațională, mai apoi prin abuzul criminal dela cartea funduară din Ineu, unde pe urma fărădelegii săvârșită de conducătorul de carte funduară László Albert și de judecătorul Balázs, li-a succedat să furișeze în schița (hartă) de carte funduară un teritoriu, similar în formă și întindere, terenului „contraversat“.

În scop de a valorifica aceste succese aparente,



datorite fraudei, ei au cerut expertiză inginerescă, care — deși nu avea loc — s'a ordonat asupra confrontării hărților de tot soiul și în special asupra celor 2 hărți de carte funduară din Guravăii și din Iosașel.

Cum la dovada tinsă afirmativ de aceasta expertură, deciziunea Inaltei Curți de Casație din procesul, ce mai târziu, abia în 1907 s-a început înaintea tribunalului competent din Arad — face provocare extrem greșită, aflăm necesar să dăm conținutul acelei expertize în, extensum în următoarele:

„Ad No. 57/1887. Expertiză, luată la Guravăii în urma deciziunii de sub No. 225/1885 P. a judecătoriei din Hălmagi, ce ordonă expertiză în chestia procesului în curs a reclamanților Diodor Cernovici și soții în potriva comunei urb. Iosașel ca pârâta, pentru repoziție sumară în posesie. Subsemnații ca experți desemnați de părțile în litigiu, bazați pe documentele, în total 10 bucăți, puse la dispoziția noastră de instanță conform borderoului alăturat, cum și pe baza traducerii executată de dl profesor Ferdinand Szunter la comanda instanței pentru a înțelege noi textul latin al inscripțiilor — dăm asupra întrebărilor adresate nouă de către on. Judecătorie următoarea părere de experți:

1.-a întrebare: Sunt oare identice hărțile de sub K, și 4., deși numirile singuratice din ele (az egyes helyi elnevezések) diferează? — Din asemănarea hărților K., și 4., între ele, reiasă că ele, — deși numerele singuratice de locuri, inscripțiile, clauzulele de verificare și expunerile de teritor sunt altele — sunt totuși identice.

a 2-a: Să se stabilească prin confrontarea hărților de sub K. și 4.; a schițelor de sub E și 3.; a hărților urbariale de sub H. și L.; mai departe a hărții de carte funduară existentă la oficiul de carte funduară din Ineu

privitoare la hotarul Iosășelului, cu schițele de hotar a comunelor vecinașe, — că teritorul expus pe harta de sub K. respective 4. aparține oare hotarului comunei Iosășel, ori celui al comunei Guravăii ?

(Răspuns :) Ca teritorul expus în hartă K. respective 4. aparține oare hotarului comunei Iosășel, ori celui al comunei Guravăii *nu se poate constata pe cale de expertiză*. Deoarece pro primo: din schița de carte funduară de sub E. reiasă, că teritorul de sub întrebare, formează parte integrantă a hotarului comunei Guravăii; iar schița de carte funduară de sub 3 î-l arată ca aparținând sub Nrii topografic 237—238/a, 237—237/b, 237—238/c, hotarului comunei Iosășel, și adică că pe urma segregării de pășune și a arondării dreptului la pădure, ar fi o parte din porțiunea de sub 237—238/a în posesiunea fostului Domeniu (din Iosășel) parcela de sub 237—238 b ar fi în posesiunea (de c. f.) comunei urbariale Iosășel, și în fine parcela de sub 237—238 c este expusă ca pădure ce stă sub litigiu. Pro secundo: Harta de sub H. privitoare la arondarea urbariată, ce încă nu este verificată, arată teritorul de sub întrebare ca aparținând hotarului comunei Guravăii. Contrar acesteia, harta de sub L., a arondării segregationale din Iosășel care a fost în ziua de 17 August verificată din partea Tribunalului urbarial, prezintă (!) teritorul de sub întrebare ca aparținând în parte proprietarului domenal din Iosășel, în parte foștilor iobagi din Iosășel ca posesiunea (de c. f.) a lor (?) iar 24 iugăre 600/1200 stânjini sunt expuși ca pădure în litigiu.

La 3-a întrebare: Cum Guravăii a aparținut în trecut Ardealului, iar Iosășelul Ungariei, și cum astfel hotarul dintre aceste două comune a format, totodată și granița dintre aceste 2 țări, să se stabilească după posibilitatea tinsă de datele puse la dispoziție, că dintre



limitele însemnate pe hărțile de sub K. și 4., una cu roșu, alta cu galben, care a format între cele 2 comune respective între cele 2 țări — *hotarul?* (Răspuns :) Că dintre liniile, una roșie și alta galbină, vizibile pe hărțile de sub K. și 4., care linie ar fi format hotarul între cele 2 comune și respective țări! *Hotarul dintre cele 2 comune și respectiv între cele două țări pe cale de expertiză nu se poate preciza*, pentru că harta de sub K. linia cea galbină ar prezenta hotarul Ardealului, iar cea roșie granița Ungariei, așa că teritorul de sub înrebare pare a fi fost și pe acea vreme controversat, până-ce din potrivă pe harta de sub 4., linia cea galbină, amăsurat înscricției ar însemna hotarul pretins de ardeleni începând dela anul 1788, iar înscricție linia roșii arată a fi ea linia hotarului Comitatului Arad cu numele Prisaca, ori hotarele Mare-Principatului Ardeal le indică precis și pe hartă le arată numai cu literile A., B., noile reclamări de teritor ale ardelenilor.

În fine mai aflăm a fi de interes amintirea faptului, că clauzula de verificare a hărții de sub K., este datată din 1-a Septembrie 1793, iar clauzula de verificare a hărții de sub 4. nu are dată, — cum și că pe amândouă hărți între semnatari obvin cu subscrierile lor și inginerii Paul Emswanger și Francisc Reszer. Dat în Arad, la 10 Ianuarie 1887, (ss.) Mihaiu Csepreghy, inginer, ca expert din partea reclamanților, (ss.) Ludovic Török, inginer, ca expert din partea pârâților.“

Oricare jurist ardelean o știe, că până la punerea în aplicare a legii I din 1911 în procese sumare pentru conturbare în posesie și pentru repoziție nu puteau avea loc desbateri asupra dreptului de proprietate. Evident așadar, că toată discuția, admisă de judecătoria din Hălmagi în acest proces sumar, era deplasată așa, că reprezentantul Guravăii putea să denege întrarea sa

în discuție pe aceea temă, care nu era pusă de Iosășeleni, decât numai pentru a încerca orbirea ochilor judecătorești prin spectrul celor două documente constatabil falsificate, cari erau schițele de sub E., și H.,

De încheiere judecătoria din Halmagiu a adus și în aceasta chestie procesuală sentință, care a dat câștig de cauză Gurăvăienilor.

Iată sentința respectivă de sub Nr. 1256/1887 P:

În numele M. S. a Regelui. Judecătoria din Halmagiu a adus în locul și ziua mai jos expusă în procesul sumar pentru re poziție introdus în ziua de 26 Ianuarie 1985 sub Nr. 151/885 de reclamanții Diodor Cernovici și consoții săi din Guravăii, reprezentați prin avocatul Martin Lachnit, împotriva pârâtei comune urb. Iosășel, — următoarea *sentință*: Acțiunii de re poziție i se dă loc și se ordonă re poziția reclamanților în posesiunea teritoriului sub litigiu în acest preces din Dealu Roffi și Plopet, expus în harta de sub K. Totodată pârâtei i se interzice dreptul de a uzufructua acel teritor și ea este obligată a suferi, sub sancțiune de execuțiune, ca acel teren să fie folosit și posedat de reclamanți, cum este prin aceasta și obligată pârâta a plăti în 8 zile, subsancțiunea execuțiunii, reclamanților în cheltuieli de proces 335 Florini, iar expertului Ferdinand Szunter în cheltuieli de expertiză 20 Florini. Competințele și cheltuieli avocatului reclamanților se stabilesc în 335 Florini, cele ale inginerului reclamanților, Mihai Csepreghy în 118 fl. 55 cr., de inginerului pârâților, Lud. Török tot în 118 fl. 55 cr. împotriva partidei lor *Motive*: Reclamanții au probat prin depunerile conforme ale martorilor audiați Ion Olar, Nistor Mogoș, Ion Buta, Mihai Burcaș, Pavel Motiș din Rostoci, — Ignat Pășărilă și Nic. Fărcaș din Pleșcuța, — că teritorul expus în harta de sub K. începând din vremuri de dinainte de



anul 1848 totdeauna reclamații l-au posedat continuu și fără întrerupere. Dar a trebuit să i-se dea loc acțiunii reclamațiilor și să fie convocată pârâta comună și din acel motiv, pentru că s'a adevărit prin sentințele definitive, acludate acțiunii sub A., și B., că comuna pârâtă a fost cu procesul său de aceeaș natură, referitor la tot-acelaș teren imobil, față de reclamații nu numai definitiv respinsă, ci, dovedit prin actul de întroducere în posesiune pe cale de execuție, de sub C., au și fost reîntruși reclamații iurevalid în posesiunea terenului de sub acest proces. Considerând astfel, că spesele ivite cu actualul proces au fost pricinuite de pârâta comună, ea a trebuit să fie, ca pierzătoare de proces, obligată și la suportarea cheltuielilor.

În fine, cum în procese sumare de re poziție chestia proprietății nu poate forma obiect de decideră, n-a putut fi luată în considerare nici cererea pârâtei de a se provoca delegarea unei alte judecătorii, deoarece sentința Curială definitivă de sub No. 4422/1887 probează, cumcă sentința de prima instanță, produsă sub 5. de către pârâta în scopul recuzării a fost reformată și acel reclamant a fost răspins cu acțiunea sa din lipsă de temei legal. Asupra cheltuelor de proces etc. Hălmagiu în 22 Octomvrie 1887 (ss) Ioan Kovács judecător reg. (L. S.).

Aceasta sentință a fost confirmată, în urma apelului dat de pârâta comună urb. Iosașel, sub No. 59023/1887 P. din partea Curții de Apel, și astfel a rămas definitivă.

#### IV.

#### Falșificarea cărții funduare.

Terminată o chestie de segregăție, dosarul avea să fie transpus de instanța urbarială, dimpreună cu harta definitivă de defălcare, cu sentința definitivă sau acor-

dul din chestie, cu procesul verbal de predare și mai ales cu Registrul funciar, care expunea extensiunea fiecărei bucăți de teren predată obștei foștilor iobagi și extensiunea răstului rămas Domeniului, sub frânturi cu a. b. sau c. ale N-rului topografic, ce-l avea respectiva parcelă înainte de defălcare, — oficiului competent de carte funduară, pentru cercetarea transformării prescrisă.

Așa s-a întâmplat, amăsurat §-lui 1 din ordonanță obligativă dată de Ministerul Justiției ung. No. 2579 din 1869 și amăsurat ordonanței modificătoare No 40101 din 1881 — și cu dosarul chestiei s gregaționale din Iosașel.

În comitiva cu care se transmitea dosarul, Tribunal Arad ca instanță urbarială reacearcă oficiul competent de carte funduară expres, că transformarea de carte funduară să *o facă numai cu privire la terenurile predate* în zilele de 16 și 17 August 1878, expuse în procesul verbal de predare. Iar acel proces verbal despre predare conținea precisa constatare, că *terenul pe sub litigiu nu a fost predat Iosașenilor*.

Era astfel complet lucidat, că transformarea are să se excute numai privitor la acele parcele, cari se află susceptute în protocolul de carte funduară No. 1 al comunei Iosașel; și numai în cadrul acelor extensiuni a parcelelor, care este expusă pe fila A. a cărții funduare No. 1 din Iosașel la rubrica „extensiunea“; corectări ale acelei extensiuni; fiind numai în acel caz admisibile, când Registrul funciar transpus, în temeiul mășorării inginerești, ar arăta a fi vre-o parcelă mai mică ori cu ceva mai mare în realitate, decât cum este arătată a fi pe pagina A., a respectivei cărți funduare.

Cu bunăcredință dacă se execută, aceasta transformare, a cărei îndeplinire cădea în sarcina conducă-



torului de carte funduară dela judecătoria Ineu, sub controlul judecătorului girant al oficiului: era o lucrare pur tehnică, deși migăloasă, dar simplă și absolut clară.

Oficiul de carte funduară, dacă lucra în bunăcredință și legal, urmând impusele generale ale Regulamentelor de carte funduară, și în speță și ale ordonanțelor ministeriale M. J. 2579/1869, 2152/1870 și 40101/1881, — trebuia:

a., să confrunteze harta de lucrări pregătitoare și harta definitivă verificată din prilejul predării segregationale, cu harta specială respectivă a oficiului de carte funduară, construită din prilejul localizării;

b., să confrunteze acordul urbarial deoparte cu procesul verbal de predare segregatională, dealtă parte cu harta segregatională și cu cea de carte funduară, pentru a constata precis: cari terenuri au fost faptic predate în zilele de 16 și 17 August 1878 iobagilor și cari n-au fost predate?

c., prezentându-se nescari diferențe ori chiar abateri esențiale între cele 2 hărți, conducătorul trebuia să erueze, că cine sunt interesați în chestie, pentru a fi invitați expres la desbaterea pentru verificarea planului de transformare, cum apodictic prescrie §-ul 14 din ordonanța M. J. cu No. 2579/1869, prin citație pe rubru, fiecare separat.

Dacă se observau — chiar și numai în cea mai minimală măsură, — dispozițiunile legale de procedură, era exclus, ca pe urma indicațiilor, cari le conținea punctul 13 din acordul dela 14 Iulie 1877 și procesul verbal de predare din 15—17 August 1878, conducătorul de carte funduară și judecătorul să nu observe, că teritoriul „controversat“, suscept în hartă, n-a fost predat, că acel teritor nu figura pân-acuma nicăiri nici în harta de cartea funduară, nici în însăși cartea fun-

duară din Iosășel, — și că, prin urmare, în aceasta chestie de transformare a cărții funduare, din cauza că pe harta cărții funduare lipsește limitarea de către hotarul Guravăii, — este interesata comuna Guravăii și Domeniul ei, cari astfel necondiționat trebuie să fie trași prin citație la desbaterea planului de transformare.

Așa era să fie, — dar nu s-a lucrat așa!

Și nu, pentrucă dacă se lucra la lumină, se observa imediat meschineria și devinea numai decât împiedică!

Domeniul Iosășel și foștii săi iobagi au știut — așa se vede din ce s-a făptuit, — să-și asigure tot concursul de complice al conducătorului de c. f. László Albert, la quasi-furișarea, fără seamăn temerară și criminală, a terenului „contraversat“ în harta cărții funduare din Iosășel.

Este de obște cunoscută dispoziția imperativă a Regulamentului de c. f., că înscrierile, abnotările sau corectările din cărțile funduare au a se face totdeauna cu invocarea precisă a documentului, care le stă la bază.

Vând un imobil: atunci oficiul c. f. va transcrie pe pagina B. dreptul de proprietate pe cumpărător în temeiul contactului de vânzare-cumpărare convenit la ... în ziua de ...

Contractez împrumut: dreptul la ipotecă se va inscrie pe pagina C. în favorul creditorului cu invocarea obligației de bază.

Cer corectarea extensiunii suprafeței — expusă greșit în c. f. pe pagina A. — a unui imobil, ori corectarea pe pag. A. a numirei lanului, în care se află anumită parcelă: rectificarea trebuie să se facă cu invocare documentului presintat, ce dovedește oficial și valid, că extensiunea adevărată cât face, sau numirea corectă care este.



Cazuri, ca oficiul de carte funduară să invoacă ca bază a unei înscrieri ori ab-sau adnotări în loc de documentele de bază însăși propria sa deciziune și nimic alta, sunt necondiționat — incontestabile abateri dela dispozițiunile legali, .... și de regulă ascund la spațele lor un abuz.

În cazul din speță oficiul de carte funduară din Ineu avea să ordone și execute transformarea în baza acordului urbarial din 14 Iulie 1877, a procesului verbal de predare din 16-17 August 1878 și a hărții de segregare, asupra obiectelor real predate.

Conducătorul de c. f. nu putea însă să satisfacă pe clienții săi Iosășeleni cu provocare la cele 2 documente; era doar extrem vinovată pentru că documentele nu-l acoperiau întru nimic, deoarece din textul lor reieșea clar, ca teritorul „controversat“ n-a fost predat și nici-că putea fi predat, neavându-l Domeniul din Iosășel nici în proprietatea de c. f., nici în posesiunea sa.

Totașa și adaugerea teritorului controversat, în extensiune de 277 iugăre, încă prezenta dificultăți învingibile, dacă era să se încerce fătiș. Lipsea doar un document de bază pentru sporirea hotarului Iosășelului cu un teren atât de vast.

Toate acestea împedimente conducătorul de carte funduară le-a devins prin o apucătură vicleană, săvârșită prin abateri grave dela dispozițiunile legali, în cursul căror abateri a ținut însă să tindă totuș oareșcare aparență, că el ar lucra pe lângă respectarea formelor legale de transformare a c. f.

N-avea documente de bază pentru sporirea teritorului din c. f. Nr. 1 a comunei Iosășel.

Și-a creat el însăși un quasi-document de bază, întregind harta de carte funduară — care era din întâmplare mancă, neavând toate limitele parcelei 237-238

dinspre hotarul Guravăii, — cu teritor în mare parte utcumque corăspunzător teritorului „controversat“; apoi a citat prin judecătorul girant la desbaterea de verificare a acestui plan de transformare pe proprietarul Domenial din Iosășel și pe reprezentanții Obștei foștilor iobagi, ca pe interesați. Pe proprietarul Domeniului Guravăii și pe fostii lui iobagi, firește nu i-a citat! Ce avea el să-i considere de interesați, deși documentele adevărate de bază, acordul și procesul de ne-predare în posesie îi indicau de atari?

Așa a obținut „verificarea“ planului de transformare și respective cea a falsificării hărții respective.

Apoi în acest temeiu a concipiat pe seama judecătorului girant Balázs, sub Nrul 3697 ex 1882 c. f. deciziunea ce ordona transformarea, care fiind întru toate identică cu clauzula de abnotare și rectificare, introdusă sub B 5 în protocolul de carte funduară Nr. 1 al comunei Iosășel, o dăm în întregime în următoarele :

„In temeiul deciziunii de sub No. 3697 din 1 Dec. 1882 a judecătoriei regești din Ineu ca oficiu de carte funduară, pe urma arondării segregationale, se descrie din imobilul cuprins (în c. f. Nr. 1 din Iosășel) sub A. I. 4, un teritor de 137 iugăre  $^{100}/_{1600}$  stânjini pătrați, — din imobilul de sub A. I. 5 (de 4 iug. 627 stânjini pătrați), un teritor de 1 iugăr și  $^{937}/_{1600}$  stânjini pătrați, iar din imobilul de sub A. I. 18 (de 276 iugăre 1300 stângini pătrați), un teritor de 6 iugăre și  $^{640}/_{1600}$  stânjini pătrați — și aceste teritorii dimpreună cu imobilul întreg de sub A. I. 19 serial și 191 topografic, — se transcriu în protocolul de carte funduară nou deschis, cu Nr. 93, al comunei Iosășel și adevărată porțiunea descrisă din imobilul A. I. 4, sub Nr. topografic de 237—238 b. și c. în teritor de 137 iugăre



<sup>100</sup>/<sub>1600</sub> stânjini pătrați, iar porțiunea descrisă sub Nr. serial 429/b cu un teritor de 6 iugere 640 stânjini pătrați — în nou deschisul protocol de carte funduară, Nr. 93 ca proprietate a comunității foștilor urbarialiști, mai departe imobilul de sub A. I. 12 serial și 408 topografic în protocolul nou de carte funduară Nr. 94, ca proprietate fondului pentru școală elementară comunală și

în fine: imobilul de sub A. I. 2 serial în întregime sa, iar din imobilul de sub A. I. 5, partea de 1 iugăr <sup>973</sup>/<sub>1600</sub> stânjini pătrați, însemnată cu Nr. 240/b topografic, se descriu și se transcriu în protocolul nou de carte funduară Nr. 95, ca proprietate a școlii greco-orientale din Iosașel, — (ș'acum urmează „lovitura“):

totatunci, „în urma descrierilor de mai sus“ se formează la imobilul de sub A. I. 4, Nr. topografic de 237—238/a și se corigă extensiunea la 719 iugăre <sup>1500</sup>/<sub>1600</sub> stânjini pătrați, mai departe la imobilul de sub A. I. 5, se formează Nr. topografic 240/a și se corigă extensiunea la 4 iugăre <sup>627</sup>/<sub>1600</sub> stânjini pătrați, în fine la imobilul de sub A. I. 18, se formează Nr. topografic 429/a și se corigă extensiunea la 276 iugăre <sup>1800</sup>/<sub>1600</sub> stânjini pătrați“.

Așa sună clauzula de ab — și transnotare, aflătoare sub B. 5 în cartea funduară Nr. 1 din Iosașel.

Pentru prima vîstă ea apare în ochii unui laic — inofensivă. Pentru un jurist însă invocarea însăși a deciziunii proprii de către oficiul de c. f. în locul unui document de bază, ce trebuia să formeze temeiurile acelei deciziuni proprii, — apare ca ceva neuzitat, miraculos, ba chiar contrar cu dispozițiunile Regulamentului de carte funduară.

Însă, în lipsă de inițiere în dedesubturile acestei năzdrăvăanii oficiale, și juristul este aplicat a presupune

că de sigur stă în fața unei trimiteri greșite, care în loc să invoace documentele de bază ale transformării, invoacă însăși deciziunea care ordonă aplicarea lor.

Ajungând cineva să controleze partea primă din deciziunea Nr. 3697/1882 c. f. a oficiului de carte funduară din Ineu, cu partea din urmă a acelei deciziuni, — el ia pe sigur, ca teritorul genuin al parcelei A. I. 4 serial și 237—238 topografic din prot. de carte Nr. 1 din Iosășel, trebuie să fie fost expus pe pagina A. cu extensiune de 857 iugăre; doar după descrierea de 137 iugăre  $^{100/1600}$  stânjini pătrați, numai astfel putea fi rectificată extensiunea restului, ce avea să rămâie în prot. de carte funduară Nr. 1 din Iosășel, ca proprietate exclusivă a Domeniului Purgli, — tot încă 719 iugăre și  $^{1500/1600}$  stânjini pătrați.

Și într-adevăr așa și era. Parcela cu Nrul serial 4 și topografic 237—238, ce era expusă pe pagina A. a protocolului de carte funduară Nr. 1 din Iosășel, avea expus nainte de defalcarea mai sus citată, un teritor de 857 iugăre.

Dacă însă totaceiaș controlător confruntă Coalele de carte funduară Nr. 1, din care s-au defălcat și Nr. 93, în care s-au transnotat terenurile cu Nrii 237—238/b și c — *el rămâne surprins.*

Surprins, pentru că el vede, că parcela 237—238 era în c. f. Nr. 1, a fi în lanul numit „Mézes“, ca „Wald und Hutweide în Mézes“ și astfel și părțile defalcate din acest teritor pe seama foștilor iobagi, nu puteau fi indicate nici ele altcum, decât „*pădure și pășune în Mizeș*“.

Când colo, ele în timpul de câteva minute, cât a durat operația transnotațiunii lor, s-au metamorfozat, bietele, din grația dlui Laszló Albert, completată fiind numirea lanului, fără ori-ce document de bază și fără



chiar și vre-o îndrumare de acest sens, ce ar fi cuprinsă în deciziunea Nr. 3697/1882 a oficiului respectiv de c. f., una, cea cu Nr. 237—238/b, în „pădure în Mizeș“ „mai bine zis până în păraul Rofi“! iar cealaltă, cu Nrul 237—238/c în „pădure (sub proces!) în Mizeș; „mai bine zis în Prihodiște și Coasta Prihodii“.

Aceste corectări le-a făcut dl László Albert *cu intenție*, „mai bine zis“ *cu infracție*.

Aceasta este falsificarea tedențioasă săvârșită de conducătorul de carte funduară Albert László în însăși cartea funduară, prin vârstarea pentru aparență — fără ori-ce bază legală — a parcelelor 237—238/a și b în alte lanuri streine și anume în lanul Plopetului. Însă evident a înconjurat numirea de Plopeț, folosind în locu-i numirea limitelor sale de către Guravăii.

Lan cu numirea „Păraul Rofi“ n-a existat, nicidecând. Prihodiște și Coasta Prihodii iar nu sunt lanuri.

El a format aceste numiri pentru a spijini prin ele o altă, a doua aparență, ce a furișat-o, tot atât de infractar, în harta de carte funduară.

Harta de carte funduară a părții Mizeș, din hotarul comunei Iosașel, precum a amintit mai sus, nu avea limitele de hotar înspre Guravăii expuse pe ea. Era deschisă spre hotar.

Că din ce motive va fi rămas harta din prilejul localizării deschisă, nu putem ști, mai mult că putem supoza. Cum teritorul numit „controversat“ era mereu dorit de bieții iobagi din Iosașel, este verosimil, că ei au înzistat pe lângă comisia de localizare în cursul anilor 1855—57, să nu expună hotarul dinspre Guravăii, rezervându-le speranța, că „dar dacă... cumva!“

Aceasta lipsă în harta respectivă de carte funduară i-a venit dlui László Albert „pe șleau“: îi tindea posibilitatea a considera ei hotarul Iosașului, dinspre partea

Guravăii, ca fiind din cauciuc (gumă) ce o poți întinde după plac.

Și l-a și întins, constatabil neîndoios din noua cerneală a liniilor trase de dânsul, — bine cautând să acopere aceasta întindere frauduloasă întreg teritorul arătat de harta din 1793 ca fiind „controversat“; ba din iperzel l-a extins și mai încolo, — peste pruniștele și peste arabilele și fânațele particulare ale unor particulari din Guravăii, cari nici-când n-au fost „controversate“. Așa a rezultat se apară, cașicând și fânațele și arabilele expuse în harta II, mai jos publicată, cu X. și pruniștele însemnate cu Y. a fi și ele „la aparență“ aparținătoare teritorului de sub 237—238/b din protocolul de c. f. Nr. 93 al comunei Iosășel.

De facto însă întreaga această operație meschină a d-lui László Albert, întreprinsă prin abuz și ilegalități — nu avea și *nu putea avea darnl a prezinta teritorul „controversat“ din hotarul Guravăii, ca într'adevăr înscris și în cărțile funduare Nr. 1 și 93 din Iosășel; —* deși ilegal și samovolnic, dar înscris.

Și nu, pentrucă trecerii acestor aparențe la efectul unei adevărate înscrieri îi stau în cale mari impiedimente  
Și adecă :

1. Pentru parcelele 237—238/a) și b), amăsurat deciziunei Nr. 3697/1882 c. f. au fost defălciate din parcela genuin iosășeleană 237—238 din „Pădurea și izlazul Mizeș“ a hotarului Iosășei, care parcela într'adevăr avea extensiunea sa proprie de 857 iugăre — fără a fi lipsă de penetrare în teritorul „controversat“ — al comunei Guravăii. Așa — fiind, natural, că o trecere peste hotar cu aceste parcele defălciate este un abuz neîndoelnic. Terenul defalcat din o bucată mai mare — rămâne tot pe acel loc. Și dacă era în cadrul hotarului Iosășelului parcela cea mare, din care a fost detașate cele în total 137 iugăre 100 st. pătrați, cedați din acea



parcelă foștilor iobagi din Iosășel — desigur, că nici acele două bucăți defălcate n'au plecat din locul lor la drum, ca să treacă hotarul :

2. Pentrucă pe urma adevărului incontestabil, probat și prin harta de cadastru a parcelei Nr. 237—238 din hotarul propriu al Iosășelului, că ea avea extensiune de 857 iugăre sigur numai pân' la marginea teritorului controversat“ din hotarul Guravăii, — apare schimonsirea hărții de carte funduară de către Albert László a fi o simplă farsă.

El avea doar să execute ab — și transnotațiunea celor 137 iugăre, dar acest scop n'avea să mărească terenul cu nimic, pentrucă 719 iugăre și 1500 stânjini pătrați, ce au rămas în c. f. Nr. 1 Iosășel și 137 iug. 100 st. pătrați, cât a transpus, tot extensiunea genuină de 857 iugăre o reprezintă. Evident astfel, că adaugerea către vechia parcelă a întregului teritor controversat de arădani în 1793, era o simplă gafă, pe cât de cutezată, în fond pe atât de neaptă a prezinta acel teritor ca într'adevăr suscept și legal suscept și în cărțile funduare Nr. 1 și 93 din Iosășel, pe lângă ce el este suscept dela prima localizare în cart. fund. Nr. 106 din Guravăii.

Pentrucă numai în acel caz putea fi vorbă de unul și acelaș teritor, ce figurează nu numai la aparență, ci și de facto în 2 sau 3 diferite cărți — dacă într'adevăr din hotarul propriu al comunei Iosășel, măsurat în rândul luării cadastrului, ar lipsi acele 277, ori cum afirmă reclamanții — teren de 420 iugure

Atunci însă, când Iosășelenii posed dincolo de hotar în complet teritorul „pădurei și pășunei din Mizeș“, — întreaga „mişculanță“ ce tindea a trece hotarul, este o încercare nesperioasă.

Bucățile de carne, ce li s-a tăiat Iosășelenilor din

corpul mistrețului pădurii Domeniului lor din Mézeș, înzădar a încercat a le boteza șmecherul conducător de carte funduară din anul 1882 a judecătoriei din Ineu, — pe una din ele de „carne de oaie din Prihodiște“, pe cealaltă „carne de pește din păraul Rofi“ — acele bucăți, ori cât le învârt ei în piperi și ardei, tot numai carne din mistrețul pădurii din Mizeș rămân până-i lumea lumii.

*Foarte flămând trebuie să fie acela, care se dă învoit a recunoaște a fi friptură de oaie sau de pește — carnea de mistreț: numai pentru a obține și el o bucată din ea!*

3. Protocoalele de cărți funduare, precum știm, s-au construit — cele mai multe — pe când măsurarea cadastrală a terenului nu era făcută și astfel nici-că putea servi de bază la expunerea extensiunii — suprafeței — respectivelor parcele și chiar nici la expunerea în iugăre a teritorului întregului hotar a unei comune. În lipsă de măsurări precise, extensiunea parcelor s-a expus pe pagina A după spusele posesorilor sau a bărbaților de încredere.

Natural, că pe urma acestei lipsă generală de date precise asupra teritorului, extensiunea expusă în c. f. foarte adese nu cadrează cu mărimea reală a respectivei parcele.

Din aceste motive jurisprudența ardeleană și ungară foarte de mult a stabilit, că extensiunea unui imob., expusă în vre-o carte funduară, dacă ea nu este bazată ori sprijinită de datele catastrale, că într-adevăr atâta face, — nu are putere probantă.

În cazul de față Domeniul ori bărbații de încredere din prilejul localizării au afirmat că parcela de pădure și pășune din lanul „Mézeș“ cu Nrii topografici 237—238 are o suprafață de 857 iugăre. În realitate poate și putea să fie aceasta parcela mai mică ori mai



mare cu 1—2, chiar și 3—4 sute de iugăre. Dealtcum pădurea din Mézes forma un complex cu cea din „vârful Gruului“, de dincolo de drumul, ce duce din Iosășel spre comuna Valea-mare, așa că doar amândouă dădeau, cu rășișurile de pășune din ele, acel teritor.

Dacă era în realitate mai mare, dar nu era alta afară de ea dealungul hotarului Guravăii — cum nici nu este alta parcelă, — nime nu avea dreptul să reclame plusul dela Domeniul Iosășel și mai puțin aveau dreptul Gurăvăienii să împingă hotarul mai încolo pe titlul, că doar tu Domeniule Iosășel ai recunoscut singur tu, din prilejul localizării a avea numai 857 iugăre în parcela 237—238 din Mizeș, așa ca plusul cu drept ne aparține nouă, cari avem mai puțin în parcela vecinașă, decât arată expunerea de extensiune din cartea noastră funduară.

Și nu puteau reclama: Pentru că ori-ce plus de teren, cum și ori-ce minus — față cu datele, nu precize ci numai aproximative, din cartea funduară, cad în favorul ori în paguba celor din respectivul hotar.

*Hotarul este limita „peste care — nu se poate trece“ cu revendicări particulare de teren.*

Hotarul comunei nu este la discreția singuraticilor. În urmare când se ivește diferend între doi vecini, — unul de dincoace, altul de dincolo de hotar, — acel diferend nu se poate tranșa fără participarea comunelor politice interesate la acel hotar.

Acest adevăr nu este o invenție a noastră, ci este o regulă de drept și de procedură fixată în competență legala de Ministerul Justiției: d-a complecta și explica el regulamentele de carte funduară prin ordonanțe continuative, cuprinse în prin ordonanța No. 8788/1892 M. J. „referitoare la procedura de urmat la transcrierea parcelei de avere din c. f. a unei comune în c. f. a altei comune

§ 7. „Baza transcrierii o formează actele rapoartele și certificatele oficiale *referitoare la împărțirea administrativă*, sau la anexarea administrativă, sau la stabilirea hotarelor comunelor învecinate“.

„Instanța este datoră să procure din oficiu dosarele, rapoartele și certificatele necesare“.

Va să zică, când diferendul dintre partide particulare reclamă stabilirea liniei de hotar dintre 2 comune, atunci înainte de toate trebuie să fie stabilită linia hotarului, pentru că ce-i dincolo de hotar nu poate fi nici înscris nici transcris în vre-o carte funduară a comunei de dincoaci de hotar.

Iar hotarul poate fi stabilit prin acte administrative indisutate, sau, pe urma unei contraverse, prin sentință ; care însă nu se poate produce fără participarea în acel proces a comunelor politice și a administrației interesate la acel hotar.

Cum aceste dispoziții nu fac alta decât reînprospăta și concordează precizat cu Reg. de cf. principiile de drept din legile anterioare cu privire la procesele pentru stabilire de hotare, — reiasă clar, că conducătorul de carte funduară Albert Lászlò din Ineu nici că putea împinge hotarul — cu dela sine putere — numai pentru a spori parcela 237—238 cu teritorul de 277 jugăre a pădurii Plopet din hotarul Guravăii, simplu numai pe titlul, că domeniul Iosășel li-a cedat foștilor săi iobagi afirmativul său drept donat d-a încerca ei prin proces — ce vreme de 57 ani nu l-a introdus — câștigarea teritorului din Plopet.

Rezultă din toate acestea, că schimonosirile puerile, aplicate hărții de carte funduară din Iosășel prin adaugerea abuzivă, neîntemeiată pe vre-un document de bază sau vre-o decizie, cari să indice acea adaugere, — și tot așa nici falsificarea vădită, iarăș făptuită în



lipsă de vre-un document sau decizie de bază, prin corectarea cu „mai bine zis“ a lanului „Mizeș“ în lanuri „Prihodiște“ și „Părăul Rofi“ nu sunt de natură — și chiar de ar fi, — nu sunt suficiente pentru a se putea stabili de instanțe versate în ale Regulamentelor de cf. că pe urma acestor mici pișicherii teritorul „controversat“ are a fi privit peste tot, și mai ales în chip legal și valid, ca cuprins și în cărțile funduare No. 1 și 93 ale comunei Iosășel.

Aparențe provocate măestrit și fals — nu pot seduce pe un cunoscător de carte funduară.

\*

Cu aceste „succese“ cu cari voiau să înconjure procesul legal de proprietate și posesie, au manevrat Iosășelenii în procesele de repositiție sumară susexpuse. Inșă fără rezultat.

Mai mult: Sentința de sub No. 25833 P. din anul 1881 a Curții de Apel din Bpesta în motivarea sa apriat îi instruiează pe Iosășeleni că:

„acest teritor contraversat de pădure la hotare numai și numai pe calea unui proces pentru rectificare de hotar, introdus amăsurat Titlelor 84—86 din Triparit și legilor XX din 1635 și XXIII din 1802 se poate reclama“.

Totuș, precum am văzut mai sus, Iosășelenii au încercat în ziua de 17 Aprilie 1899 și o a treia apucătură: exoperarea introducerii lor pe cale urbarială în posesiunea teritorului „controversat“, pentru aparență, furișat în 1877—78 în harta lor, iar în 1882 și în titlul de lanuri din cartea lor funduară, firește iarăș fără sentință și fără acord, cum condiționa punctul 13 din acordul dela 14 Iulie 1877.

Nu le-a succes înșă, și astfel n-aveau incotro, decât să încerce în fine și — calea legală de proces.

## V.

### Procesul actual.

*Procesul a fost introdus de Iosășeleni împotriva Gurăvâdenilor pentru: „stabilirea liniei de hotar“, pentru proprietate și posesie de imobil, pentru foloase detrase și accesorii, înaintea Trib. Arad, abia în 3 Dec. 1907.*

În acest proces figurează ca reclamantă singur Obștea foștilor iobagi (cu pământ și jeleri) din Iosășel.

Ca intimați au fost trași în acest proces de început numai Obștea foștilor urbarialiști din Guravăii și pe lângă aceasta încă 20 particulari din Guravăii și unul din Pleșcuta; acești din urmă pe titlul, că ei posedă, în temei de titlu de drept neștiut de reclamantă, singular câte o parte anumită din teritoriul reclamat, care însă numai pentru toți laolaltă a fost indicată de reclamantă în acțiune.

#### A) Acțiunea

În acțiunea sa reclamanta arată, că încă în cursul veacului al XVIII-lea s'a ivit controversă între Ungaria deoparte și Ardeal de alta, asupra teritoriului de pădure dintre comunele Guravăii din Ardeal și Iosășel din Ungaria.

Apoi invoacă ancheta comisiei mixte, firește ignorând harta oficială, autentică și datată, semnată de președinții comisiei și încercând a scoate decizătoare harta privată, fără dat, care are inscripția: „Ductus antiquus comitatus Arad“ și deși recunoaște, că aceasta inscripție este explicabilă, că vroind să exprime: „Hotarul de mai nainte“ (antiquus), — reclamanta face deduceri limbistice proprii susținând, că „antiquus“ nu înseamnă vechi, ci „antic“ — „preistoric“ chiar.

Apoi se referă la inscripția de „domus vigilorum“, aflătoare pe ambele hărți, voind să scoată adevărit, că



hotarul negreșit, că a trecut prin punctul aceluși „domus vigilorum“ atunci, când este de obște știut, că cantonul grănicerilor nicicând nu e zidit chiar pe linia de graniță.

Asupra posesiunii dintre anii 1788 și până la 1830 reclamanta să exprima astfel: „In lipsă de indicii „trebuie să presupunem“, că pân' la anul 1848 Ungaria și respectiv familia Purgly din Iosășel a fost în posesiune exclusivă“ !!

Apoi trece a arăta, că neavând pe acele vremuri materialul lemnos ceva preț, pădurea a fost lăsată fără pază, formal ca ceva res nullius, așa că furăturile de lemne, — firește, de către Guravăieni și nu de către Iosășeleni, cum stabiliseră sentințe definitive, publicate mai sus de noi, — au fost dese, ba făptuitorii au încercat chiar a se considera a fi ei în dreptul exercitării lemnăritului. (Sic, firește bieții Guravăeni)!

Apoi continuă a manevra cu acordul din 1877, cu harta (falsificată) din 1878, cu introducerea (abuzivă) a terenului controversat în harta funduară din Iosășel; natural, că cu toate acestea, ca cu ceva indiscutabil legal și valid.

Și recapitulează astfel: „Așadar în sensul acestui acord (din 14 Iulie 1877) foștii urbarialiști din Iosășel au primit imobilele transnotate în favorul lor în prot. de carte funduară Nr. 93 din Iosășel sub A. I. 1, 2, 3 și 4, cari imobile în cartea funduară arată a fi de 385 iugăre 48 stânjini pătrați, în realitate însă au o extensiune peste 500 iugăre“ (fiind chiar contrarul adevăr, și adevă, că aceste imobile nu li-s'au predat, ci din potrivă au fost răspinși cu cererea de predare).

Apoi trece la istorisirea, firește unilateral făcută, a celor două procese sumare de repoziție, vrând să acoată, contrar textului sentințelor aduse în ele, că nu

ar fi fost stabilită nicidecum posesia Guravăienilor asupra pădurii „controversată“.

După acestea invoacă mila instanței pentru comuna Iosășel, care n-ar avea mai mult decât 130 iugăre mici de pășune și ar fi lipsită de pădure, până-ce Guravăii, comună afirmativ mai mică, ar avea ca la 800 iugăre de pășune și ar reține în posesia sa 1400 de iugăre de pădure, în care s'ar cuprinde și pădurea „controversată“, din a cărei uzufruct Iosășelenii ar fi fost scoși, „prin formalități și superficialități judecătorești“ în procesele sumare de repoziție.

Aclude schița de sub A., afirmând că teritoriul cuprins între punctele A. E. I. K și L., din acea schiță, în extensiune cam de 210 iugăre î-l posedează în comun foștii iobagi din Guravăii, iar cel cuprins între punctele E. G. C. H și L., iarăși de vre-o 210 iugăre ca extensiune, î-l usurpează pe titlu de posesie, necunoscut lor, ceilalți intimați singulari în cote neștiute de reclamanți.

Cum aceste teritorii zise ar aparține cu drept de proprietate reclamanților, fiind suscept în cartea funduară No. 93 din Iosășel sub A I 1—4 serial și  $\frac{237-238}{b}$  și  $\frac{237-238}{c}$ , — din posesia cărora ar fi fost scoși cu viclenie și forță, reclamanții cer:

ca drept — hotar între comunele Iosășel și Guravăii să fie stabilită linia de pe schița C., însemnată cu literile L. A. E. F. și G. și că în urma acelei (stabiliri) să fie adjudecat dreptul de proprietate exclusiv asupra realităților cuprinse în protocolul de carte funduară No. 93 al comunei Iosășel sub A. I 1—4 seriali în favorul Obștei foștilor urbarialiști și jeleri din Iosășel, —

iar întrucât aceste teritorii imobile, ori veri-care parte din ele, s-ar afla susceptute și în cărțile funduare din Guravăii și în hărțile acestei comune ca teritor



aparținător ei, — acele teritorii să fie radiate de acolo, iar ca consecință:

intimații să fie obligați a preda din cele două teritorii, fiecare de circa 210, în total 420 iugăre *fiecare, și adecă intim. I. 210 iugăre, iar intimații continuativi alte 210 iug.* în termen de 15 zile, sub sancțiunea execuției, în posesiunea și proprietatea Obștei foștilor urbarialiști și jeleri din Iosășel; mai departe

să fie obligată pârâta de I-ul rând (adecă Obștea foștilor urbarialiști din Guravăii) a plăti în foloase de-trase, începând în 1 Ian. 1890 și până la predarea faptică în posesie per iugăr de fiecare an câte 10 Coroane și totașa și utimații II—XXII pentru cealalta parte de teritor, totașa, câte 10 Coroane.

În fine cer cheltuieli de judecată.

## B) Apărarea

S'a prezentat la constituirea procesului, ce avea să decurgă, amăsurat procedurii vechi din anul 1868, — prin reprezentanții lor — toți intimații.

Dăm numai o spicuire din ale apărării, deoarece spațiul nu admite reproducerea amănunțită.

### Excepții ridicate de intimați:

a) În proces, care este în primul rând intentat pentru stabilirea liniei de hotar dintre comunele Iosășel și Guravăii, nu se poate desbata și decide în lipsa chemării în proces a comunelor politice Iosășel și Guravăii, cari comune politice nefiind atrase în proces urmează, că acțiunea are să fie necondiționat răspinsă.

b) reclamanta se face a nu ști pe sigur, că teritorul reclamant de ea prin aceasta acțiune, este cuprins pe drept, legal și încă dela prima localizare pentru cărți funduare, în cartea funduară Nr. 106 din Guravăii, sub

A. I. 2 serial și 1168 topografic. Se face a nu ști asta, deși între Obștiile urbariale din comunele Guravăii și Iosășel au curs repetițe procese în cursul deceniilor trecute, în cari procese s'a evidențat pe deplin acest fapt. Dar și dacă am supona, că n'ar fi știut aceasta, un petit de forma că : „dacă s'ar cuprinde teritorul pretins de noi și în careva cărți funduare și hărți din Guravăii — poftim a-l radia din acelea“, — nu este nici serios, nici precis, nici corăspunzător celorlalte impuse imperative procedurale ;

c) nici teritorul pretins nu este precizat cu „circa 210—210, în total circa 420 iugăre“, când însăși acțiunea de început fixează numai „vreo 270—280 iugăre teritor ca fiind „controversat“; cum și în aceasta privință petitul acțiunii este lipsit de precizia pretinsă de regulele procedurale, acest petit nici în cele ce privesc dreptul de proprietate și posesie nu poate forma baza unei sentințe judecătorești ;

d) despre intimații II—XXII acțiunea declară, că nu știe, că în ce proporție ori cote posed teritorul de 210 iugăre, dar totuș nu cere împotriva lor convincerea solidară, care în lipsă de petit nici n'ar putea fi declarată. Așa însă fără a știi reclamantul să indice, că fiecare dintre acei intimați ce teritor posedează, este exclusă posibilitatea judecării în chestie, tot din cauza lipsei de precizie a petitului acțiunii ;

e) accludând prot. de carte funduară Nr. 106 din Guravăii și sentințe, cari arată, că reclamanții bine știau, cumcă teritorul pretins este suscept ab origine în aceasta carte funduară, conchid, că în speță nu ar fi într'adevăr — în afară de stabilirea hotarului — de altceva vorbă, decât de stabilirea, că oare înscrierea din cart. funduară Nr. 106 a comnei Guravăii, ori aparențele din



cartea funduară Nr. 93 din Iosașel prevalează; deoarece dela introducerea Regulamentului de carte funduară încoaci singur aceasta prevalare este decizătoare și altă soluție nu există. Inșă cum după regulele procedurii civile din anul 1868, instanța în lipsă de petit nu poate trece a decide în acest sens, — acțiunea este improprie pentru a putea provoca decideră în meritul chestiei;

f) reclamanții pretind în puterea prot. de carte funduală Nr. 93 din Iosașel, ca teritorul controversat ar fi cuprins în acel protocol de carte funduară sub A. I. 1, 2, 3 și 4 în total 385 iugăre 48 stânjini pătrați cadastrali, afirmând, că acele teritorii din acel protocol de c. f. în realitate ar face peste 500 jugăre. Noi intimații prezintăm copia legalizată a susatinsei cărți funduare, care arată, că în acel protocol de carte funduară nou deschis s'au transcris sub Nr. 3697/1882 c. f. sub A. I. 2, 3 și 4 numai 142 iugăre 640 stânjini pătrați, iar din acest teritor extensiunea parcelelor A. I. 2 și 3 serial și 237—238/b și 237—238/c, topografic, cari sunt invocate în acțiune, ca teren pretins, face numai în total 137 iugăre 100 stânjini pătrați. Și asta așa, deoarece *pășunea de sub A. I. 1 serial și 191 topografic din hotarul Iosașelului, care li s'a predat în 17 August 1878, și o posed foștii iobagi din Iosașel, numai din intenție de mistificare a fost calculată ca aparținând teritorului „controversat”,* pentru a putea augmenta reclamanții cifra de 137 iugăre 100 stânjini pătrați cu cifra de 247 iugăre 1548 stânjini pătrați, eât face extensiunea parcelei Nr. 191 topografic din c. f. Nr. 93 Iosașel.

Intre astfel de împrejurări rămâne nedeslușit, că reclamanții cum cer sub titlu de drept al parcelelor  $\frac{237-238}{b}$  și  $\frac{237-238}{c}$  — despre a căror proveniență vom vorbi separat — în loc de 137 iugăre 100 st. □ chiar „circa 420 iugăre. Petitul este deci obscur și neclar

și astfel nu poate servi de bază unei judecăți. Doar pășunea de sub A I 1 serial și 191 topografic din prot. de carte funduară No. 93 o au în posesie reclamantii în întregime ei, în cadrul hotarului lor și astfel ar fi lucru nesperios a vedea cum ei pretind în dreptul acelei parcele posedate de ei neconturbat, dela intimați restul de 283 jugăre pădure din cele în total circa 420 din acțiune.

De altă parte și parcelele 237—238/b și c, sunt doar descrise din protocolul de c. f. Nr. 1 de Iosășel, așa că ele se cuprindeau în teritorul global de mai înainte a parcelei de sub A. I. 4 serial și 237—238 topografic. În urmare cum îl avea acel teritor Domeniul Iosășel în hotarul Iosășelului, l-a și putut să-l predea.

g) când se cere stabilirea unui hotar, trebuiesc indicate toate parcelele vecine cu acea linie de hotar pretinsă, ce nefiind în petitul acțiunii făcut, acel petit este și din acest punct de vedere defectuos și neapt pentru a servi de bază în proces.

h) fiind Domeniul Guravăii de origine proprietar al teritorului pretins din chestie, suscept în prot. de carte funduară No. 106 sub A I 2 serial și 1168 topografic încă din anul 1870, din prilejul localizării, — în potriua lui și resp. în potriua urmașilor lui de drept, pe titlul, că acea localizare și suscepere de teritor ar fi greșită, — chiar și pe lângă un petit precis de radiere, peste tot acțiune de radiere nu se poate și nu se putea nicio-când introduce, ci numai și numai proces pentru rectificare de carte funduară, singura cale, prin care un greș de localizare putea fi reparat.

Reclamantii însă nici poveste să ceară în acțiunea lor rectificare de carte funduară pe baza unui greș dovedibil, ce s-ar fi comis din prilejul localizării genuine, ci cer, — așa prin tangentă și fără a fixa și precizat petitul — radierea din ori-ce carte fund. din Guravăii.



Cum însă termenul de prescripție a acțiunii de rectificare în cazul din speță a expirat cu îndeplinirea de 30 ani dela localizarea din 1870, cu 1-a Ian. 1901, este evident, că acum în 1907 și acest drept este prescris.

i., acțiunea pentru adjudecare valida și executabilă a proprietății unui imobil, pe urma regimului cărților funduare nu se poate introduce cu nădejdi de succes, decât numai în potriva proprietarului de carte funduară, iar Obștea foștilor iobagi din Guravăii nu este proprietară a terenului cedat ei de către Domeniul Guravăii pe cale de acord segregational, ci și azi succesorii în drept ai acelui Domeniu sunt proprietarii acelui teritor. Ei bine, dar reclamanții cer dela intimații II—XXII, cari sunt numai o parte dintre succesorii în drept, numai jumătatea parte, fixat prin liniile dintre punctele E. G. C. H și I. din harta anexată acțiunii sub C., cu teritor de „circa“ 210 iugăre, iar teritorul dintre liniile A. E. K. și L. îl pretind numai dela Obștea Guravăii cari nu este proprietara acelui teren.

Dimpotrivă: pretinzând reclamanții dela intimații II—XXII teritorul dintre punctele E. G. C. H. și I., nu se pot baza numai pe prot. de carte funduară No. 93 din Iosășel, ci ar fi trebuit să atragă în proces și pe proprietarii din cartea funduară No. 1 din Iosășel, dñi Max și Samuil Pollatsek, deoarece acel teren în cea mai mare parte a sa nu a fost susceput în 1882 în harta straformată ilegal a imobilelor din cartea fund. No. 93 din Iosășel, în care obștea foștilor iobagi Iosășeleni e proprietara, ci — pe cale de sporire ocultă, a fost furișată în hartă ca aparținând imobilului  $\frac{237-238}{a}$ , rămas în cartea funduară No. 1. Acel teritor deci, dela intimații II—XXII dl Pollatsek este indicat să-l pretindă dacă vreau să încerce așa ceva, și fără dânsul reclamanții

în nici un caz — nu-l pot pretinde dela Obștea f. urb. din Guravăii și nici dela intimații II—XXII. Și anume: prin punctul 13 din pactul urbarial din 14 Iulie 1877 Domeniul li-a cedat urbarialiștilor săi drept de a pretinde cu proces — ce teritor nici el nu posedă, iar nu teritor ce el l-ar fi avut în posesiunea s-a de carte funduară.

k) reclamantii n'au chiebat în proces pe toți comproprietarii și posesorii terenului din proces, iar în lipsa lor chestia nu poate fi chestia judecată, ci acțiunea are a fi respinsă.

\*

Dintre toate aceste excepții reclamanții numai cea din urmă a luat-o în seamă, chemând succesiv în proces și pe ceilalți conproprietari din cartea funduară Nr. 106 din Guravăii. Incolo n'au întregit și n'au corectat întru nimic mancițiile acțiunii lor.

### C) Desbaterea în fond

În cele premerse am îndegetat asupra celor mai esențiale dovezi produse în meritul acestui proces. Nu s'a invocat nici un martor și nici o altă dovadă, decât iarăș o expertiză, care să deslușească nu atât chestia, cât antecedentele. Acea expertiză însă a ieșit iar în favorul Gurăvăienilor.

Fiind acea expertiză de conținut vast (17 pagini) nu o putem da per extensum. O să cităm însă din ea, la timpul său pasajele decisive.

### Esença chestiei

a)

Trebuia răspinsă a limine acțiune, pentrucă ea constituia, eminate și în primul rând, o acțiune îndreptată spre stabilirea și respective corectarea liniei de



hotar dintre două comune. Ca atare, pe urma faptului, că nici comuna politica Iosaşel, nici comuna politică Guravăii, n-au fost atrase în proces de către reclamanta obşte a foştilor urb. din Iosaşel, şi că în lipsă de inacţionarea lor sentinţă validă şi executabilă nu se putea da, răspingerea era impusă.

Drept că reclamanta Obşte urbarială din Iosaşel în faţa Casaţiei, din scop de a preveni confirmarea răspingerii a retras, însă tardiv, acţiunea sa principală, ce se referea la stabilirea hotarului dintre comunele Iosaşel şi Guravăii.

Însă pe urma acestei revocării întârziate a cererii din acţiunea genuină, între împrejurările date, din cari reiasă neîndoielnic ca întreaga chestie este o controversă, ce s'a ivit înainte de 136 ani chiar privitor la hotar, — cererile subsidiare din petitul acţiunii rămăneau atârând în aer fără posibilitate se a fi rosolvate, singur numai ele, separat de chestia stabilirii hotarului. Pentru că admise acele cereri, le stă în cale — hotarul, care nu admite executarea lor, şi pe care nu-l pot impinge din cale.

Las că chiar şi dacă erau citate comunele politice Iosaşel şi Guravăii în proces, chestia totuşi nu prezinta pentru Gurăvăeni primejdia d-a putea fi ştirbit hotarul lor prin o sentinţă dată de instanţă în respectul legii. Doar şi pentru reclamarea hotarelor afirmativ încălcate există în legile în vigoare pe aceste finuturi termen de prescripţie stabilit. Astfel un proces de atare senz, introdus abia după trecerea de 104 ani, dela ultima reclamarea de hotar, din 1793, — desigur că a binemeritat în belşug pentru respingerea ei ca tardivă.

b)

Urmează să se vază, — „supozito cazu“, că în chestia din speţă, contrar celor expuse mai sus sub

a), judecarea asupra acelor părți din acțiunea reclamantei, care reclama așa numai prin „tangentă“ — radiere, — mai apoi proprietatea și posesia cu accesorii a teritoriului „controversat“, ar fi admisibilă și astfel posibilă: că oare sustau elementele de ordin procedural și de drept pentru a se putea judeca în favorul reclamantei Obști din Iosășel radiere ori proprietatea și posesia teritoriului „contraversat“?

b.) Dela introducerea regimului cărților funduare în Ardeal și Ungaria au fost stabilite, pe urma Regulamentelor de c. f. și prin jurisprodență, regule de drept și de procedură, cari sunt de absolută valoare obligativă, chiar și față cu Inalta Curte Casație, când judecă în procese din aceste ținuturi alipite în atari chestii.

În senzul acestor regule de drept o înscriere a unui imobil ca proprietatea cuiva, făcută din prilejul localizării genuine pentru construirea cărților funduare, se putea atăca la timpul său în termen de 8-12 luni, cu reclamație pentru corectarea acelor greșeli în ale localizării, dintre cari greșeli cea mai capitală putea să fie susceperea unui imobil ca proprietatea altei persoane, și nu ca proprietate a aceluia, care pe timpul localizării realminte o posedă „rem sibi habendi“; — ori nu o posedă singur, ei cu alții dimpreună și totuș s-a localizat ca fiind exclusiva sa proprietate.

După trecerea acelu termen de reclamație, înscrierea din prilejul primei localizări se putea ataca, numai vreme de 30 ani socotiți dela publicația emisă din prilejul terminării localizării, cu proces special, numit „Proces pentru rectificarea eroarei intrată în carte funduară din prilejul localizării“.

Alt expedient legal pentru atăcarea unei înscrieri din cartea funduară, strecorată cumva din greș în vre-un protocol de carte funduară — nu există. Iar în caz



când dela publicațiunea făcută din prilejul terminării localizării, au expirat 30 ani, — fără că acea înscriere, afirmată a fi greșită, să fi fost atacată cu proces pentru rectificarea respectivei cărți funduare, — ea a devenit *inatăcabilă*.

Bineînțeles, în cazul din speță publicația oficiului cărților funduare s-a făcut în anul 1871, așa, că ultimul termen pentru introducerea unui proces de rectificare în potriva susceperii „Plopetului“, sub Nr. topografic 1168 în cartea funduară No. 106 din Guravăii, era 1 Ianuarie 1902. În urmare acțiunea reclamantului, chiar și dacă ar fi considerată ca proces de rectificare a cărții funduare, *deși nu conține cerere de acest senz*, ar fi tardivă, pentrucă ea era introdusă numai în 3 Decembrie 1907, adecă — cu aproape 6 ani mai târziu.

c)

*Cu proces îndreptat spre „radiere“* din cauza nevalabilității sale, nu poate fi atacată în serios o înscriere făcută în vre-un prot. de carte funduară din prilejul localizării genuine. Procese de radiere pot avea loc numai în potriva unor înscrieri sequente localizării. Aceasta regulă de drept a aflat stabilire atât de deasă și conglă-suitoare prin zeci de jurisprudențe, încât ne aflăm dispenzați dela o explicare mai dinadins a ei, de vreme ce aceste orduri nu se scriu pentru laici și neștiutori de carte.

Dar și dreptul la introducerea de proces de radiere titulo invalabilității ab origine, are termenul său de prescripție fixat, și adecă: 30 ani dela introducerea în cartea funduară a respectivei înscrieri afirmativ genuin invalabilă.

Așadar chiar și dacă s-ar putea ataca și cu proces de radiere, în loc de proces de rectificare, — ce

nu se poate, — înscrierea genuină, făcută din prilejul localizării terenului „controversat“, ca aflat pe acea vreme în posesia familiei Kozma, în protocolul acesteia de carte funduară Nr. 106 din Guravăii, — el ar fi în cazul de speță tardiv, prescris, deoarece dela 1872 și până la 1907 au trecut 35 ani.

Însă și dacă — supunând că n-ar fi prescris termenul de introducere a acestui proces de radiere și dacă acela ar putea înlocui efectele procesului de rectificare, — nici în aceste cazuri petitul din acțiune nu putea servi de bază, în sensul procedurii civile din 1868, care legal s-a observat și urmat și la Inalta Casație în tratamentul acestui proces dus cu „scripte“, unei sentințe în fond, deoarece petitul din acțiune, reprodus de noi mai sus, este lipsit de precizie pân-la extrem, și astfel absolut nu corespunde cerințelor procedurii civile din 1868. O cerere de acțiune ce sună: „iar dacă teritoriul din chestie „ar fi cumva“ înscris „în careva“ protocoale de cărți funduare din Guravăii, — cerem ca el să fie radiat din ele“ — poate trece ca ceva unicum în felul său, nu însă de o cerere serioasă, care ar putea forma baza unei sentințe în fond asupra radierii vreunei înscrieri de carte funduară.

Rezultă din toate acestea, că în cazul din speță, de luarea în seamă de către instanțe a petitului vag pentru radiere — nici pomeană nu putea să fie.

d)

Urmează să vedem, dacă asupra cererii pentru judecarea proprietății și posesiei, cuprinsă în petitul acțiunii obștei foștilor urbarialiști din Iosășel, putea o instanță judecătorească să se pronunțe în cazul din speță altfel, decât respingând și aceasta parte de acțiune?



Posesiunea și proprietatea imobilelor se poate reclama prin proces, în Ardeal și ținuturile Codului Civil Austriac de către particulari în termen de 30, de către Stat și instituții publice în termen de 40 ani, — iar în părțile ungurene de către particulari în termen de 32 ani și de către Stat în termen de 100 ani. Termenul se socotește dela intrarea intimatului în posesiunea, respective în proprietatea imobilului din chestie.

Pretinderea să poate face pe temeiul vreunui titlu de achiziționare, moștenire sau alt titlu legal corespunzător. În special posesiunea să poate pretinde în baza înscrierii în bună credință a imobilului cu drept de proprietate în cartea funduară în favorul reclamantului, — față de detentorul imobilului respectiv.

În cazul din speță Obștea urbarială din Iosașel pretinde dela Obștea urbarială Guravăii ca intimată I-a, proprietatea și posesia unui teritor așazis „de circa 210 iugăre“, iar dela intimații II—XXII, înmulțiți în decursul procesului pân' la XCVIII, proprietatea și posesia *unui alt teritor*, iar „de circa 210 iugăre, pe titlul, că amândouă aceste teritorii se află înscrise în protocolul de carte funduară Nr. 93 din Iosașel sub B. 1, în favorul Obștei reclamante din Iosașel.

În vederea regimului cărților funduare se prezintă din primul moment ca anahronistic, că cineva, care este expus ca proprietar exclusiv în cartea funduară, totuși să pretinză cu proces dela alții — proprietatea respectivă! Cum pretinde, ce — afirmativ — are deja?!

Explicarea acestei ciudățenii ni-o tinde aluzia acțiunii la eventualitatea, că tot aceste teritorii pot fi cumva înscrise și în veri-cari cărți funduare ale comunei Guravăii.

Iar în cursul apărării din proces, intimații, la rândul lor, prin anexarea tuturor actelor au provocat

desvălirea falșului făptuit la Ineu, descris de noi mai sus, și au demascat în chip neîndoios fraudă și reacredința, cu care a fost furișate — fără orice fel de document legal de bază, — în harta de c. f. și în expunerea lanului parcelei, atari întregiri și modificări tendențioase, cari sunt apte a tinde aparența, ca și când teritorul „controversat“ ar figura înscris și în cărțile funduare Nr. 1 și 93 din Insașel.

Totodată au produs și invocat intimații copia integrală, legalizată, a protocolului de carte funduară Nr. 106 din Guravăii, și a provocat anexarea la proees a dosarului de localizare și a celui de segregare din Guravăii, probând neîndoios, că terenul pretins, așa în vag, din partea reclamantei, este corăspunzător cu teritorul susceptut în cartea funduară Nr. 106 din Guravăii sub A. I. 2, serial și 1168 topografic, și tot așa identic și cu cel din harta definitivă de segregare a comunei Guravăii, fiind predat în ordine și realmente în ziua de 7 Aprilie 1899 de către Tribunalul Arad, ca for urbarial — o parte din el Obștei urbariale din Guravăii în exclusivă posesie, iar partea cealaltă rămânând în exclusivă posesie a Domeniului Guravăii și a respectivilor săi succesori în drepturi.

Intimații astfel au probat pe deplin și incontestabil, că teritorul arătat de adnexa A) a acțiunei reclamanților consonantă cu harta din 1793 — este identic cu parcela Nr. 1168 din protocolul de carte funduară Nr. 106 din comuna Guravăii, susceptut fiind încă din prilejul localizării genuine, ca proprietate a Domeniului Guravăii.

Puse astfel în față, deoparte cartea funduară No. 106 din Guravăii, iar de altă parte cărțile funduare No. 1 și 93 din Insașel, în cari prin falșificarea de act public au fost furișate unele indicii de ordin secundar, ce tind aparența, că un teritor corăspunzător celui de sub N-rul



topografic Guravăii 1168, ar fi fost adaus parte prin augmentarea teritorului cu No. 237—238 topografic din cartea fun. No. 1 a Iosășelului, parte prin augmentarea adevăratei parcele, No. 232—233/b din cartea funduară 93 a com. Iosășel, și în fine prin adaugirea sub  $\frac{237-238}{b}$  și  $\frac{237-238}{c}$  în aceasta carte funduară a unui teritor nou, — chestia proprietății era ab ovo complet clarificată.

Ori: chiar în acel caz, dacă furișarea aceluiaș teritor în c. f. din Iosășel era reală și nu numai pentru aparență, după normele principiale ale Reg. cărților funduare: „Qui prior tempore, potior iure“ Asta chiar și în cazul, când și Iosășelenii ar fi obținut într-adevăr, în bunacredință și pe căi legale susceperea teritorului contraversat în cărțile funduare No. 1 și 93 din Iosășel, ce în realitate nici că s-a făcut în serios cândva:

Atunci însă, când este absolut dovedit, că privitor la acel teritor contraversat a fost furișat în cărțile funduare No. 1 și 93 din Iosășel în mod nul și neavenit, prin falsificarea vădită a acestor cărți funduare — nici că mai putea fi vorbă, în serios, de vre-o concurență a titlului de drept format de Iosășeleni, cu cel invocat de pârâți.—

\* \* \*

Desbaterea procesului s-a târăgănat mulți ani de-a-rândul pe urma faptului, că teritorul Domeniului Guravăii, care a fost chiar și pe vremea localizării din 1870 expus ca proprietate indiviz comună, în a  $\frac{1}{4}$  parte a lui Alois Kozma, alta a  $\frac{1}{4}$  parte a lui Ioan Kozma,  $\frac{1}{12}$  parte a lui Alexandru Kozma,  $\frac{1}{12}$  parte a Elisei Kozma,  $\frac{1}{12}$  parte a Voroniceii Kozma și  $\frac{1}{4}$  parte a lui Iosif Kovács, — fusese, anterior întroducerii procesului, trecut, pe urmă de moșteniri și vânzări, în proprietatea altor, terțe, persoane.

Aşa trecuse proprietatea cotei de a patra parte a lui Alois Kozma, în anul 1874 prin succesiune, la văduva sa Iuliana Baló; dela aceasta tot prin succesiune în 1884 la Iosif Kis-Kozma, iar în 1895 pe cale de licitație judecătorească în proprietatea lui Iosif Sugár, dela care a trecut tot în 1895 proprietatea acestei cote pe Ștefan Suhajda, iar pe urma acestuia pe o sumedenie de cumpărători, a căror înșirare nu ni-o permite spațiul.

Partea  $\frac{1}{12}$ -a a lui Ioan Kozma a trecut prin succesiune în 1884 asupra Elisei Kozma și Alexandru Kozma augmentându-se, prin aceasta, cota lor genuină de proprietate, de fiecare, la  $\frac{1}{8}$ -a parte din întregul Domeniului. Aceste 2 cote de  $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{4}$  ale Elisei și Alexandru Kozma au fost vândute în 1884 în  $\frac{3}{4}$  părți ale lor — adică  $\frac{3}{16}$  părți din întregul Domeniu: fostului notar din Pleșcuța Edmund Skonda, iar  $\frac{1}{4}$  parte din cota lor, adică  $\frac{1}{16}$  parte din totul: lui Căprar Pavel. În August 1907 a trecut proprietatea acestei, în total cotă  $\frac{1}{4}$ -a din întregul Domeniu Guravăii, prin vânzare, pe cote egale între dânsii, la Căprar Simeon și alți 57 consoți ai săi cumpărători, așa, că pe fiecare s-a transcris  $\frac{1}{58}$ -a parte din a patra parte a Domeniului, astfel câte a  $\frac{1}{238}$ -a parte din întregul Domeniului.

Partea de a patra a Veronicei Kozma a trecut în 1879 pe cale de licitație judecătorească în proprietatea lui George Mărțiș, iar dela acesta a trecut în anul 1894, prin vânzare, la 16 cumpărători ai ei, în frunte cu Vasile Mărțiș alui George, cari singular și ortăciți între ei pe câte o cotăparte, aveau formate 12 cote a părții a patra din Domeniu, una cotă formând  $\frac{1}{48}$ -a parte din întregimea Domeniului. Din acestea cote unele au ajuns a fi transcrise prin succesiuni în cursul anilor pe terțe persoane.



În fine, ultima a patra parte din Domeniul Guravăii, cea a lui Kovács Iosif, a trecut în anul 1872 prin vânzare în proprietatea Amaliei Kovács, iar dela aceasta, în anul 1880, *pe cale de licitație execuțională*, în proprietatea cumpărătorului Samuil Weiszberger, iar dela acesta prin succesiune: în jumătate parte pe văduva sa, iar în cealaltă parte, în cote diferite pe 5 succecori legali ai lui. Văduva și urmașii Weiszberger, la rândul lor au vândut aceasta cotă  $\frac{1}{4}$  din Domenii altor persoane de bunăcredință, cari nici ei nu sunt chieși în acest proces.

Coproprietarii din 1920-21 ai averii din cartea funduară Nr. 106 a comunei Guravăii erau la număr 125 și nu numai 97, câți a atras până în 1915 în proces reclamanta Obște din Iosășel. Va să zică: 28 inși dintre coproprietarii interesați în deciderea sorții Plopetului, nici până la supunerea procesului spre aducerea sentinței, nu au fost atrași în proces. Astfel nici că este posibil — în lipsa lor — a se aduce o sentință convingtivă cu privire la teritorul de sub proces, ci numai una, ce respinge acțiunea, fie pe față spus, fie și fără specială indicare — și din lipsa de atragere a celor 28 în acest proces.

Alta era, firește, situația, dacă reclamanta din prilejul introducerii acestui proces nu se făcea a nu ști, că teritorul controversat este suscept, încă dela localizarea genuină, în prot. de carte funduară No. 106 din Guravăii, ci introducea un proces proces de rectificare ori chiar și numai de radiere — fie fost ori-cât de neîntemeiat în fond, — însă având cel puțin formalitățile exterioare ale unor atari procese. În acel caz reclamanta putea cere notațiunea procesului în cartea funduară, cu efect legal față de toți coproprietarii trași în acest proces, cum și față de succesorii lor în drepturi,

— cu privire la imobilele de sub litigiu. Reclamanta a ținut însă să se eschiveze dela acea datorie a sa, așa că azi în temeiul acțiunii sale mance nu se poate judeca în fondul chestiei, din pricina, că nu sunt trași în proces o bună parte dintre coproprietarii și composesorii teritorului reclamat prin acțiune, iar în lipsa lor chestia nu poate fi judecată cu valoare executabilă și față de acei nechemăți în proces, și astfel peste tot: nu.

\*

Dealtă parte se pune dela sine întrebarea, că: poate-se pretinde dela un cumpărător de bunăcredință, cum are fi considerat, fără îndoială, cumpărătorul la licitație judecătorească a unui imobil sau a unei cote din el, — proprietatea sau posesiunea acelu imobil sau acelei cote, pe titlu de drept, ce se putea forma în po-triva antecesorului în proprietate și posesie care era... urmăritul?

Cine drac ar mai cumpăra ceva la licitație, dacă ar fi expus primejdiei a i-se putea lua — chiar și după trecerea alor 20—30—40 ani — imobilul cumpărat: pe ceva titlu, ce susta față de antecesorul urmărit?!

*Unele excepții existau însă și în aceasta privință:*  
Și adecă:

*Obligămintele patronale*, ca și drepturile patro-nale, treceau chiar și asupra cumpărătorului pe cale de licitație, fără a fi expuse ele în cartea funduară re-spectivă, în condițiile de licitație, ori în contractul de cumpărare.

Totașa trecea, chiar și asupra cumpărătorului prin licitație a unei averi domeniiale — obligământul d-a su-feri — întru-cât ea anterior nu ar fi fost făcută, — *segre-garea, desfălcarea competențelor de izlaz și pădure* ale foștilor iobagi ai acelu Domeniu, din teritoriul acelei moșii; și încă defălcare liberă de orice ipoteci, ce ar greva Domeniul.



Drept-ce jurisprudența a stabilit, că de câte-ori se vinde ori scoate la licitație o avere fostă domenală, ori o parte din ea, — cumpărătorul are a se interesa nu numai de condițiile normale ale unui contract, ori licitații, ci este dator a se informa și asupra întrebării, că oare gravează acea avere imobilă vre-un obligământ patronal? și că segregarea în folosul foștilor iobagi ai aceluși Domeniu executatu-s-a, ori încă nu?

Și asta: pentru că aceste *sarcini*, numite „reale”, neînscrise în cartea funduară, treceau necondiționat asupra lui, și în fața lor nu se putea apăra cu neștiința, ori cu bunăcredința sa achizitorul, fie fost chiar și din licitație, al respectivei averi de natură — „domenială” sau „patronală”.

\*

Incolo însă acel achizitor, ca terță persoană, mai ales după îndeplinirea termenului de trei ani, stabilit de § 1467 din C. C. A., termen redus apoi la 6 luni — dela înscrierea dreptului său de proprietate asupra acelei averi ori cote părți din ea, — nu mai poate fi atăcat cu succes în dreptul său de proprietar, pe motive vechi.

Aplicate aceste reguli de drept la cazul din speță reiasă:

a) că cei vre-o 50 de copărtași, cari au cumpărat în 1895 a patra parte ideală a lui Ștefan Suhajda din Domeniul Guravăii, dela cumpărătorul la licitație a acestei părți, nu mai puteau fi atăcați în proprietatea lor cu sorți de izbândă, prin un proces urzit cu 12 ani mai târziu;

b) că cotăpărtașii părții a patra a Veronicei Kozma din Domeniu, cari au achiziționat aceasta parte dela cumpărătorul ei la licitație în 1879, iarăș nu pot fi atacați, în proprietatea lor, ca terțe persoane, după 28 ani trecuți dela înscrierea lor de coproprietari, când nici că

s-a afirmat din partea reclamantei, că acea înscriere nu s-ar fi făcut cu bunăcredință ;

c) că copărtașii de azi în pătrarul de Domeniu, ce a fost a lui Kovács Iosif, care a patra parte s'a vândut în 1880 pe cale de licitație, încă nu pot fi atăcați după 27, ani dela licitație în drepturile lor de achizitori licitaționali ;

d) că, în fine, nici cei 58 copărtași, cari au achiziționat, prin cumpărare în bunăcredință partea a patra din Domeniul Guravăii, ce forma proprietatea Elisei și a lui Alexandru Kozma, în anul 1834, iarăș nu mai pot fi atăcați, după trecerea alor 23 ani, ca terțe persoane, în dreptul lor deplin de proprietate.

Va se zică : acțiunea reclamantei Obște urbarialistă din Iosășel este în senzul regulelor de drept, *desvoltate* pe urma aplicării §§-ilor referitori din C. C. A., chiar și în regiunile dreptului civil ungar, — cum și *prin regulamentele, cu vigoare de lege, ale cărții funduare* — față cu toți copărtașii averii domeniiale, cuprinsă în cartea funduară Nr. 106 din Guravăii — *inoperantă*, fiind proprietatea lor inatăcabilă de terțe persoane sub alt titlu de drept, decât vre-un titlu de achiziție directă față de dânșii însăși. Ori reclamanta la așa-ceva în tot decursul procesului nu s-a provocat !

În urmare în cazul din speță, când trei din patru părți ale Domeniului Guravăii au trecut pe cale de licitație în proprietatea și posesia copărtașilor averii din procesul actual — parte chemați în proces, parte nechemăți, — se prezintă a fi un lucru ridicol întregul acest proces, în care nu li-se discută proprietatea părților, fie pe temei de usucapiune, fie pe alt titlu valabil de achizițiune, ci în baza unei afirmative „investiri“ a lui Iulius Purgl din anul 1820 „cu dreptul d-a reclama prin proces“ acest teritor „controversat“, care autorizație



nici-când nu s-a prezentat, iar vreme de 57 ani, câtă a trecut până la judicioasa ei transmitere din 14 Iulie 1877 pe reclamanta Obște a urbarialiștilor din Guravăii — nu a fost validată, și care autorizație altă vreme de peste 30 ani, nici reclamanta obște n-a validat-o pe calea legală cuvenită — se pretinde dela dânșii.

Ori se întemeiază aceasta acțiune cumva pe vre-o „sarcină reală“, ce i-ar incumba Domeniului Guravăii d-a extrăda pădure și pășune foștilor urbarialiști din Iosășel?!..

Noi așa știm, că un Domeniu *numai față de proprii săi foști iobagi este în obligământ*, „real“, în schimb pentru serviciile lor iobagiale din decursul veacurilor trecute; în schimb pentru căratul și tăiatul de lemne pe seama Domniei, ce le-au îndeplinit; și în escontentarea definitivă a dreptului lor de lemnărit, ce-l aveau ei în pădurea Domeniului lor.

În pădurea altui Domeniu puteau iobagii, bieții, să fure material lemnos, cu riscul d-a fi prinși și bătuți sau în alt fel pedepsiți; însă de exercitarea dreptului de lemnărit, în chip legal, în pădurea altui Domeniu, nici poveste nu putea fi, cum clar arată și deciziunea din 1865 a Tribunalului Arad, publicată de noi.

\*

Rămâne astfel să analizăm și ultima bază de drept, care mai putea fi invocată de către Obștea reclamantă a foștilor urbarialiști din Iosășel; și adevărat: prezentarea lucrurilor în atare chip, cașicând teritorul controversat ar fi cuprins de facto în două diferite hotare și în două diferite cărți funduare, — fapt, care reclama amestec instanțiar.

Dacă ar fi într'adevăr cazul, recunoaștem, că reclamanta Obștei din Iosășel, ar avea dreptul a chiea

în proces pe toți aceia, cari sunt expuși în cealaltă carte funduară, ca proprietari ai teritorului dublat.

Mai mult: susținem, că *avea și datorია a-i chema în proces* pe toti, deoarece în lipsă singur a unuia dintre cotepărtașii proprietari în cealaltă carte funduară, era exclusă posibilitatea aducerii unei sentințe obligatorii pentru toți coproprietarii respectivi, și astfel executabilă de oficiul cărții funduare.

Totodată afirmăm, că întru-cât rezolvirea chestiei implica stabilirea liniei hotarului dintre 2 ori mai multe comune, este indispensabil, ca în acel proces să fie pusă în primul rând chestia stabilirei liniei hotarului, prin cerere potrivită, și să fie chemate în proces și comunele administrative, ca interesate în chestie.

Pentru că expresia uzitată de: „comună urbarială“ este departe să acopere concepția „comunei administrative“ sau — cum se zice în Ardeal — „politice“. Sub numirea de comună urbarială se înțelege Obștea foștilor urbarialiști a unui Domeniu, dacă în acea comună pe vremuri numai un sigur Domeniu a existat. Sunt însă multe comune, mai ales în părțile ungurene, dar și în Ardeal, în hotarul cărora erau 2—3 sau chiar și mai multe Domenii. Acoio astfel trebuie să existe atâtea Obști de foști iobagi, câte Domenii erau până, mai târziu, în anul 1848. Dar nici o singură Obște, nici mai multe din aceeaș comună nu pot fi confundate cu comuna politică. Doar comunei politice îi aparțin toți locuitorii ei, iar unei Obști, așazisă Comună urbarială, îi aparțin numai și numai succesorii în drept ai foștilor iobagi ai unui Domeniu, iar ceilalți locuitori, și în special succesorii în drept ai proprietarilor fostului Domeniu, nu, decât numai în cazul, când unul-altul a devenit pe cale de achiziție postumă (dela 1848 încoaci) proprietar de imobil fost urbarial, pe urma căruia i-ar



reveni cotă-parte, cât de mică, în averea ori în drepturile foștilor urbarialiști.

Rezultă, că prin chemarea în proces a comunei urbariale nu poate fi considerată ca atrasă în proces și comuna administrativă. Nici atunci, când în lipsă de președinte al comitetului urbarial — primarul o reprezintă, în mod „subsidiar“, cum expres indică legea, pe acea Obște.

\*

Să vedem acum, că reclamanta Obște urbarială din Iosășel, în datoria ei de a pregăti materialul receput pentru judecarea concurenței afirmative dintre cele 2 cărți funduare diferite, ce conțin acelaș teritor, și de a tinde instanței și condițiunile necesare spre a se putea ea pronunța în chestie cu sentință executabilă — cum s-a achitat de aceasta datorie a sa ?

A introdus procesul pentru stabilirea în primul rând a liniei de hotar dintre comunele politice Iosășel și Guravăii, însă n-a chiebat în proces aceste 2 comune politice, direct interesate, și nici comuna Valemare, care și ea decade dela hotarul ei comun, cât de scurt, cu Guravăii, dacă s-ar da loc cererii reclamantei. Nu le-a chiebat în proces, deși pârâții imediat au îndegetat asupra acestui defect esențial al acțiunei; și nu i-a chiebat deși în cursul acestui proces a atras în proces ulterior, pe lângă cei 22 particulari, pârâți de început cu țărăita mai alți 75 de pârâți, dintre cotepărtașii în proprietatea Domeniului Guravăii.

Este verosimil, că nu din frică de opunerea sigură a Comunei politice Guravăii a intrelăsat reclamanta Obște din Iosășel chiebat în proces a comunelor interesate. Opunerea dârză a comunei politice Guravăii se contopea doar în efectul său cu opunerea Obștei din Guravăii și cu cea a succesorilor în drepturi ai

Domeniului guravăian. Poate că li era frică de chiemarea în proces a propriei lor comune politice Iosășel, cum și de chiemarea în proces a comunei politice Vale-Mare. Era doar foarte posibil, ca jurisconsultul județan, îndrituit a o reprezenta în proces, să afle — studiind întreg materialul pân-la ridicol insuficient pentru angajarea comunei politice în favorul lor în acest proces, care angajare putea să atragă comunei politice judecarea în cheltuieli însemnate, — cusurul și să-i demascheze în toată goliciunea lor.

Așa că era de așteptat eșecul, ca propria lor comună politică să-i combată, — ce era extrem fatal. Dar era de temut a chiema în proces chiar și comuna Vale-mare, pentrucă acea comună are harta autentică a hotarului său, probând ea că într-adevăr avea și are hotar comun și cu Guravăii; cum și aceea, că calea, ce duce din vremuri din hotarul ei spre pruniștele din hotarul Guravăii și deacolo în satul Guravăii, n-a format nici-când linie de hotar între Iosășel și Guravăii.

Va se zică: nechiemând reclamanta în procesul pentru stabilirea limitei de hotar pe comunele politice interesate în chestie, era clar, că acțiunea-i îndreptată în primul rând pentru stabilirea hotarului, nu putea fi supusă unei judecări în fondul chestiei hotarului.

În cazul din speță însă cheia judecării diferendului dintre reclamantă și intimanți, chiar și dacă ar fi atrași ei cu toții în proces, este și era — *stabilirea anterioară, ori cel puțin concomitentă a liniei veritabile a hotarului administrativ dintre comuna Guravăii și comuna Iosășel.*

Fără a avea de bază a cogniției judecătorești aceea linie de hotar — stabilită: întreg materialul acestui proces nu are nici un singur punct de mănecare, din care pornind să se poată proceda la analizarea și aprecierea lui,



*Totul depinde doar dela linia de hotar. In fața acestei linii, odată stabilită, s'ar topi „ca ceara în fața focului“, toate provocările la localizări, la transformări, la înscrieri, fi-ar ele între alte împrejurări oricât de intangibile în cadrul propriului hotar al comunei lor. Pentru că săvârșite cu privire la un teritor de peste hotar, toate sunt nul și neavenite, ele decad dela toate prerogativele, cari i-le asigură Regulamentele cărților funduare, — ele sunt extra legem.*

Hotarul dintre două comune nu se poate stabili, ori corecta sau mișca în linia sa, nici prin proces de rectificare a vreunui protocol de carte funduară, nici prin proces de radiere, nici prin procese dintre particularii din cele două comune limitrofe, introduse pentru proprietate și posesie, — ci numai și numai prin proces pentru stabilirea ori restabilirea liniei de hotar, care stabilire dă apoi imediat cele mai sigure directive pentru judecarea diferendelor dintre particulari, vecinași prin însăși linia hotarului.

In consecință: ori de câteori se încumetă o instanță a judeca în fondul diferenței dintre doi vecini din două hotare, fără a avea ea linia hotarului administrativ — stabilită, comite un enorm greș, pentru că se expune a muta ilegal și abuziv linia de hotar, fără ascultarea comunelor interesate și astfel fără efect și putere de drept față de ele, ce numai la compromiterea autorității justiției poate duce.

\*

In un proces pentru stabilirea sau restabilirea liniei de hotar dintre două comune nici-că au putere probativă absolută hărțile de localizare și nici chiar înscrierile respective din cartea funduară. Pentru că orice localizare și ori-ce transformare de carte funduară, imediat-ce iasă evidențat, că din prilejul ei s'a trecut peste

hotarul respectivei comune, pe terenul hotarului comunei vecine: este în acea parte a sa eo ipso nul și neavenită, formând o greșală a oficiului de carte funduară, din care nu se poate naște nici un drept, și care — descoperită — reclamă corectare din oficiu.

Dovezile principale se culeg în un proces pentru stabilirea liniei de hotar dintre două comune mai ales din arhivele administrației, iar între aceste dovezi ale administrației, pe urma Patentei împărătești din 29 Octombrie 1849, care a introdus lucrările cadastrale, dărimă datele și hărțile cadastrale de măsurare, și cele ale registrului fuciar cadastral.

Prima datorie a inginerilor geodezici era doar, că înainte de a începe măsurarea teritorului din hotarul unei comune, — să reambuleze și fixeze precis hotarele dinspre comunele vecine în baza hărților cadastrale și auxiliare și a indicărilor date de bărbații de încredere ai comunelor interesate. Unde surveneau controverse asupra liniei de hotar, inginerii geodezici, dacă nu aveau ca punct fix stabilirea făcută în harta cadastrală a uneia din cele 2 comune vecine, — aveau să suspende lucrările de cadastrare și să aștepte avizul, că cei în drept au stabilit în interval linia respectivă de hotar.

Să vedem acum cum stăm cu probele, cari le tinde cadastrul cu privire la linia de hotar dintre comunele Iosășel și Guravăii?

Linia dinspre hotar a hotarului comunei Guravăii o arată harta cadastrală, aflătoare în cartografia direcției cadastrale din Cluj, a fi stabilită — și deasupra a fi ea absolut identică cu linia de hotar expusă în harta I publicată de noi, care este o reproducere a hărții de segregare din comuna Guravăii, — cuprinzând în sine și teritorul de 42 iugăre, însemnat în harta



noastră I a fi teritor controversat. Această hartă cadastrală, construită în anul 1856, cum și registrul funciar cadastral al Guravăii, în care suprafața terenurilor din lanurile Plopet și Borilla este expusă, consună de minune cu expunerea de extensiune de sub B. 3 în prot. de cf. Nr. 106 din comuna Guravăi. Probațiunea, ce o tinde cadastrul este deci pentru comuna Guravăii — absolut favorabilă.

Comuna Iosășel n'a fost încă provăzută cu hartă cadastrală, însă și privitor la hotarul ei se află la oficiul cadastral competent din Timișoara dosar, conținând date precise cadastrale: așa-numita „carte funciară cadastrală“ întocmită în urma legii 5 din 1899 și verificată în 22 Iulie 1909. Acel registru funciar cadastral a hotarului comunei Iosășel arată precis, că:

Comuna urbarială Iosășel (adecă Obștea foștilor urbarialiști) are :

1. In lanul „Prosan“ sub No. top. cad. 328 izlaz de — — — 226 iug. 840 st. p.
  2. In jurul acestui izlaz teren improductiv, adecă liber de impozit, sub diferiți Nri top. cad. 51 iug. 60 st. p.
  3. In lanul „Ogrățel“ sub No. top. cad. 241 izlaz -- — — — 44 iug. 400 st. p.
  4. In lanul „Vârful Gruului“ pădure sub No. top. cad. 330, — — — 93 iug.
- 
- în total aşadar 414 iug. 1300 st. p.

Evident din acestea cifre ale registrului funciar cadastral, că terenurile de sub 3 și 4 în total de 137 iugăre corăspund acelor parcele, ce li s-a atribuit urbarialiștilor din Iosășel; deasupra pășunei de 241 iugăre 908 st. pătr. de „Allgemeine Hutweide“, care li s-a cedat în întregimea ei, prin acordul din 14 Iulie 1877.

Examinând mai departe expunerile tinse de registrul funciar cadastral al comunei Iosășel, descoperim însă, prin comparare cu prot. de c. f. Nr. 1 din acea comună, și alte lucruri ciudate.

Așa aflăm, că în Registrul func. cad. între numirile de lanuri de fel nu obvine cea de „Mézeș“. Cum mai sus se văzu, că urbarialiștii din Iosășel n-au primit nici un fel de izlaz său pădure, ce ar fi în Mézeș, așa nici Domeniul nu este expus a avea în ceva lan „Mézes“ fie pășune, fie pădure rămasă lui, ca proprietate exclusivă pe urma segregării.

Domeniul Iosășel, trecut în proprietatea fraților Max și Samuel Pollatsek are, conform datelor precise din registrul funciar cadastral:

- |                                     |           |     |      |                 |
|-------------------------------------|-----------|-----|------|-----------------|
| a) în lanul „Prosan“ cu No.         |           |     |      |                 |
| top. cad. 327                       | pădure de | 246 | iug. |                 |
| b) în „Vârful Gruifului“ cu No.     |           |     |      |                 |
| top. cad. 329                       | pădure    | —   | 24   | „               |
| c) în „Racova“ cu No.               | top.      |     |      |                 |
| cad. 477/2                          | pădure    | —   | —    | 32 „ 200 st. p. |
| d) în mici bucăți de pădure         |           |     |      |                 |
| laolaltă mai                        | —         | —   | —    | 3 „ 660 „ „     |
| <hr/>                               |           |     |      |                 |
| în total pădure 305 iug. 860 st. p. |           |     |      |                 |
| e) în „Dealul Boilor“               | izlaz     | 224 | iug. | 620 st. p.      |
| f) în „Vârful Gruifului“ cu Nr.     |           |     |      |                 |
| top. cad. 332/1                     | izlaz     | —   | 3    | „ 810 „ „       |
| g) în „Vârful Gruifului“ cu Nr.     |           |     |      |                 |
| top. cad. 334/1                     | izlaz     | —   | 45   | „ 460 „ „       |
| h) în „Vârful Gruifului“ cu Nr.     |           |     |      |                 |
| top. cad. 358                       | izlaz     | —   | —    | 1 „ 1100 „ „    |
| i) în „Racova“ cu No.               | top.      |     |      |                 |
| cad. 477/1                          | izlaz     | —   | —    | 32 „            |
| <hr/>                               |           |     |      |                 |
| în total izlaz 306 iug. 1390 st. p. |           |     |      |                 |



Va se zică : de pădure sau pășune, ce ar avea fie Domeniul, fie urbarialiștii din Iosășel, în vre-un lan cu numirea „Mézes“ nici o pomenire în registrul funciar cadastral și mai puțin se indică în acela vreun lan „mai bine zis“, — „Prihodiște sau coasta Prihodii“, ori „mai bine zis“ — „Părăul Rofi“.

Dovada, ce o tind aceste date, este de dublă valoare. Pro primo : ea dovedește, că urbarialiștii Iosășeleni au în posesia lor, în propriul lor hotar, izlaz și pășune a Obștei lor în trei parcele, de extensiune în total de aproape 415 iugere și că aceasta extensiune corăspunde, ba întrece mărimea teritorului transnotat pe dânșii în carte funduară No. 93 din Iosășel, așa că afirmația lor din acțiune, conform căreia ei nu ar avea în hotarul lor de azi, mai mult de 130 iugăre, așa că restul din extensiunea de pășune și pădure transcrisă în favorul lor, o formează teritorul pretins prin acest proces, — apare cu desăvârșire desmințită. Pro secundo : reiasă clar, că conducătorul de carte funduară din Ineu în rândul transformării cărții funduare de pe urma segregării, nu a transnotat în favorul urbarialiștilor teritoriile de facto predate lor în ziua de 17 August 1878, și de facto și posedate de dânșii de atunci și până azi în întregimea teritorului predat, ci a umblat după himere, căutând a se năpusti fraudulos asupra unor teritorii de peste hotar, la cari lăcomiau Iosășelenii. În fine reiasă clar și aceia, că pădurea din „Vârful Gruiului“, poreclită „Mézeș“, n'auvuse nicicând o extensiune de 857 iugăre, ci numai de 117 iugăre, și cu cea din „Prosan“ împreună, numai de 363 iugăre. O simplă ochire peste harta II tradează doar, că pădurea din teritorul însemnat cu A. în asemănare cu teritoriile de sub D. E. F. G. cari toate patru împreună au o suprafață de 306 iugăre 365 stânjini pătrați, — nu poate avea, chiar și dacă i-se adauge

colțul însemnat cu *W.* și *B.*, — o extensiune de peste 363 jugăre.

Ce înseamnă: că din prilejul localizării din Iosășel cu intenție a fost declarată pădurea din *A.* a fi singură ea — de 857 jugăre, când întreagă moșia domeniială abia era de aceasta extensiune; și totașa intenționat a fost lăsat hotarul înspre Guravăii deschis, fiind linia de 1, 2, 3, 4, 5 și 6 din harta noastră II netrasă: ca să fie porțițe pentru atentarea la teritorul controversat.

\*

Alt mijloc de probațiune, foarte important și în chestia stabilirii liniei de hotar, se ofere a fi rezultatul expertizei întreprinsă de instanța I-ă în acest proces, care expertiză concludă hotărât și unanim într-acolo, că hotarul dintre comunele Iosășel și Guravăii nu este, nu era, și nu putea să fie pe altă linie, decât pe cea indicată de Guravăieni.

Din lipsă de spațiu nu putem da per extensum textul expertizei, care e de 17 pagini. Dăm însă în următoarele, în citate, părțile culminante din acel document, ce conține opinia unanimă a celor trei experți, în ea astfel și cea a expertului dezignat de reclamanta Obște a urbarialiştilor din Iosășel:

La I-a întrebare a instanței, care suna: „Să se constate prin experți, că imobilele ce au fost și sunt susceptibile în prot. de carte funduară Nr. 1 și 93 din Iosășel sub Nr. 1 topografici 237 și 238, sunt oare în realitate identice și dacă da, în care măsură, cu imobilele, ce sunt susceptibile în prot. de carte funduară Nr. 106 din Guravăii sub A. I. 1 și 2 seriali“? — experții au răspuns:

„Pentru a putea răspunde acestei întrebări, a subversat necondiționată lipsă, ca întreg teritorul



de sub proces să fie măsurat și identificat din acel interes, ca acesta să poată fi comparat cu teritoriile susceptibile în cărțile funduare mai sus înșirate. *Iar ca acea comparare să poată fi executată rațional, a trebuit să fie fixată, înainte de toate, afirmativa linie de hotar indegetată de bărbații de încredere ai urbariaștilor din Iosășel, și pe urmă cea indegetată de cei din Guravăii.* Aceasta lucrare s'a făcut. Rezultatele măsurării au fost cartografate. În temeiul antelucrărilor de acest interes și a identificării făcută la fața locului am constatat, că imobilul, care era și este susceptibil în cărțile funduare Nr. 1 și 93 din Iosășel sub Nr. 1 topografici 237 și 238, este în realitate în cea mai mare parte a sa identic cu imobilul susceptibil în cartea funduară Nr. 106 din Guravăii sub A. I. 2 serial. Că de ce este identic numai „în cea mai mare parte a sa“? în aceasta privință dezvoltăm opinia noastră sub 2. Aici facem observația, că imobilul „Borilla“, din cartea funduară Nr. 1 a Guravăii, susceptibil sub Nr. 1 topografic 1169, care imobil este în decisiunea ce ordonă probațiunea, asemenea indicat ca a aparținând teritorului de sub litigiu, — nu aparține teritorului controversat și astfel nici nu este identic cu imobilul aflător în cartea funduară Nr. 93 din Iosășel sub Nr. 1 topogr. 237 și 238.

La întrebarea a II-a :

Comparând schița de carte funduară (Skizze 3), de dinainte de transformarea cărții funduare (din Iosășel), cu schița A) de după acea transformare pe urma rezultatelor segregării urbariale, și anume : linia întreruptă de dealungul inscripției „Guravoier Grenze“, ce ar pare a indica în Skizze 3

linia de hotar, cu linia neîndoios expus în schița de sub A) — se poate stabili, că cu privire la forma sa, — și accentuăm, cu privire la formă — atare teritor apare suscept și în cartea funduară Nr. 1 a Iosășelului sub Nrii topografici 237 și 238, *ca suscept după segregare în ea, care teritor nu corăspunde imobilului de mai nainte sub Nrii topografici 237 și 238 ai cărții fund. Nr. 1 din Iosășel, ci corespunde unei părți a teritorului cuprins în cartea funduară Nr. 106 din Guravăii sub A. I 2 serial și 1168 topografic.*

Mai apoi continuă aexpertii, făcând următoarea constătare:

„Din cele mai sus expuse reiasă, că linia întreruptă (din Skizze 3) *nu poate fi considerată ca una, care expune hotarul dintre Iosășel și Guravăii, ci numai ca o indicație, care vrea să exprime, că p-acolo pe undeva, pe o linie încă nestabilită pân-atunci, este ori va fi în viitor hotarul. Mai mult : putem afirma, luând în apreciere circumstanțele, că nici Nr-ul genuin topografic de 237-238 nu poate fi considerat a fi fost nr-ul topografic al întreg teritorului întrodus în Skizze 3, ci era numai al acelui teren din el, care nu era controversat, nici astăzi nu e în litigiu, a aparținut și mai nainte hotarului Iosășelului și era proprietatea domenială a acestuia, fiind suscept în cartea fund. Nr. 1 din Iosășel și fixat prin Nr-ul genuin de 237-238 topografic“.*

Arată apoi aexpertii, în unanimitate :

„Din cele expuse rezultă, că imobilului aflător cuprins în prot. de c. f. No. 106 din Guravăii sub A. I. serial și 1168 top. îi corăspunde nu numai terenul indicat cu 237—238/c, ci și întreg terenul indicat cu 237—238/b, cum și partea arătată mai sus din terenul indicat sub 237—238/a“.



„Iar cum teritorul din litigiu numai pentru una dată se află în realitate existent, este dovedită și acea afirmare a noastră, că *acest teritor de sub proces nu putea să aparțină teritorului de sub No. top. 237—238 din prot. de carte funduară No. 1 a Iosășelului*, pentru că este, precum am expus mai sus, — absolut identic cu imobilul „Plopet“ de sub A. I. 2 serial din prot. de carte fund. No. 196 al Guravăii, și că astfel acest teren numai din prilejul transformării (de pe urma segregării din Iosășel) a fost introdus în prot. de c. f. No. 93 din Iosășel sub 2, 3 seriali și 237—238/b și 237—238/c topografici, ca teren corăspunzător“.

Referindu-se la acordul din 1877, care asemenea li s-a extradat experților, pentru a descifra ei din indiciile cuprinse în acel acord, că: ce teritor a cedat Domeniul Iosășel de facto foștilor săi iobagi prin acel acord urbarial? — experții în unanimitate dau următorul răspuns :

„Punându-se la dispoziție procesul verbal de predare judecătorească, cum și originalul acordului amical din 14 Iulie 1877, aflătoare la actele procesului, noi în temeiul acelor procese verbale și după studierea actelor urbariale am constatat, că *amăsurat punctului 10 din acel acord adevăratul obiect al segregăției urbariale l-a format izlazul comun, care se zice a fi de 241 iugăre 908 stânjini pătrați* (iugărul a 1200 stânjeni) (adecă teritorul de sub A. I. 1 serial și 191 topografic din c. f. No. 93 Iosășel), iar cu privire la teritoriile controversate punctul 13 din acordul urb. transmite numai, fără garantare, dreptul de al putea urbarialistii din Iosășel pretinde prin proces“.

Mai constată, între altele experții și aceea, că

studiind actele de localizare, atât ale comunei Iosășel, cât și cele ale comunei Guravăii, în harta originală dela localizare a Iosășelului:

*„Nu am aflat expusă linia de hotar dinspre Guravăii, ea lipsește, până-ce acea linie de hotar în harta originală de localizare a comunei Guravăii se află și este hotărât expusă“.*

De încheierea citatelor din aceasta expertiză înținem să reproducem următorul pasaj:

*„Pe linia, care ni-o indicau nouă la fața locului și afirmam a fi fost ea linia de hotar — bărbații de încredere ai urbariaștilor din Guravăii, am aflat atari movile vechi, cari sunt indicate în harta L. și cari se află expuse și în harta construită în anul 1793 fiind identice acele puncte, atât în ale îndepărtării lor unul de altul, cât și în ale gradelor de declinare. Din acestea să poate concluda cu siguranță, a fi într'adevăr aceasta linie — linia de hotar“.*

Expertiza este semnată de șef-inginerul cadastral Ioan Timkó, ca expert din partea instanței și de cei 2 experți numiți de partidele din proces, fiind aceștia amândouă șefi-ingineri silvici. Ea este datată din 9 Iunie 1917, și este în întregime ea unanimă, adecă reprezentând totaceeaș opinie și din partea expertului numit de Obștea reclamantă a Iosășelului.

Aceasta este situația în proces, cu privire la probațiunea prin expertiză, ce urmărea deoparte stabilirea liniei de hotar, iar de altă parte lucidarea, că în ce fel, și prin cari fapte a ajuns teritorul „controversat“ a putea fi el prezentat, ca suscept dublu în cărțile funduare, și adecă atât în cele din hotarul Guravăii cât și în cele din hotarul Iosășelului.



## Analizarea cererii acțiunii

Pe urma expunerii celor de mai sus, cetitorul, confrontând Harta I dată de noi, cu harta II, este în pozițiunea a stabili dela sine configurația extrem curioasă, ce o prezintă petitul acțiunii Obștei reclamante, rămas nemodificat așa, cum era format în acțiunea din 3 Dec. 1907.

Și adecă: Reclamanta afirma, că din teritorul arătat de schița A), anexată acțiunii sale — care teritor nu este identic cu cel arătat de Harta noastră I, sub numirea „Plopet“ (minus terenul semnat ca „controversat 42 iugăre“), dar este identic cu terenul arătat în harta noastră II între liniile fixate cu 1, 15, 16, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 1, — î-l deține pe nedrept, în parte Obștea urbarialiştilor din Guravăii, și în parte intimații de sub II—XXI, înmulțiți consecutiv pân-la numărul XCVIII. — Obștea cca 210 iugăre, iar intimații ceilalți, în părți neștiute de reclamantă, *alte* cca 210 iugăre.

Harta aceasta A) este o copie a hărții de carte funduară, falsificată în 1882.

Însăși petitul cererii însă nu ia de bază harta A) a acțiunii și nici afirmația, totodată și mărturisire proprie, a reclamantei, că cele 2 grupe de intimați posed întreg teritorul „controversat“, — ci se întemeiază pe o schiță proprie a reclamantei, adnexată acțiunii sub C., pretinzând totuș numai teritoriile însemnate în harta A) cu Nrii topografici 237—238/b și 237—238/c. Iar aceste teritorii — dovadă constătarea și prin repertiza de mai sus, — sunt numai o parte din „terenul controversat“ și adecă teritoriile arătate de harta noastră II, cu semnele F, și G.

Nici textul acțiunii, nici schițele A, și C, ale acțiunii reclamanților nu lucidează cu nimic, că pârâta I-ă, care parte de cca 210 iugăre o deține? și că pârâții

II—XCVIII, la rândul lor, iarăș care parte o deține în părți nedeterminate ?

Spre noroc : deslușirea, în parte, o tinde harta de segregajie a comunei Guravăii, identică cu harta noastră I, care arată, că partea dinspre Nord, însemnată cu 1168 A, dețin intimații 2—98 și alți nechiemați în proces, — până-ce partea însemnată cu 1168—B o deține pârâta de rândul I-iu, Obștea urbarială din Guravăii, pe urma predării efectuată de Trib. urbarial în Aprilie 1899.

Va se zică : de facto — fiind petitul acțiunii decizător în chestie, — reclamanta Obște urb. din Iosășel nu pretinde prin acțiunea sa decât : dela Obștea din Guravăii terenul însemnat cu *F*, până la brâul (linia) de tras între Nrui 11 și 9, — iar dela intimații 2—98 partea din sus de acest brâu, adecă colțul 16—9—7 din terenul *F*. și întreg terenul însemnat cu *G*, și cu Nrul top. 237—238/c.

Rezultă din acestea, că reclamantii — deși susțin în acțiunea lor, că pârâta I-ă și pârâții 2—98 dețin întreg teritorul, ce era și în 1793 „controversat“ : de facto, prin petitul acțiunii lor nu pretind, decât numai o parte din acel teritor, și anume : nu pretind teritorul însemnat în harta noastră II cu *D*. — și nici cel însemnat în ea cu *E*.

Expertiza din 1917, în temeiul de măsurări precise, stabilește extensiunea întregului „Plopet“ din harta noastră I — plus adausele arătate în harta II sub *Y. Z.* — în 306 iugăre 365 stânjini pătrați.

Din acest teritor au constatat experții, că se aflau în posesiunea *reală* :

a) pârâtei I-ă 124 iugăre 720 st. pătr., adecă terenul arătat de harta II, între Nrui 1, 2, 4, 17, 16, 9, 10, 12, 13, 15, 14, 1 ;

b) în posesiunea reală a pârâților 2—98 și al altor



coproprietari, terenul arătat de harta II, între numerii 17, 16, 9, 8, 7, 6, 5, 17, în extensiune de 141 iugăre 1322 st. pătr.;

c) în posesiunea reală a reclamantei terenul 2, 4, 3, în extensiune de 37 iugăre 500 st. p.;

d) în posesiunea unor particulari, nechiemați în proces, terenul însemnat în harta II cu X și Y, în extensiune de 2 iug. 1017 st. p.

În total așadar 306 iug. 365 st. p.

Totacei experți arată însă că parcelele 237—238 b și c, adecă terenurile de sub F. și G. din harta II, sunt expuse a avea și au împreună numai extensiunea de 137 iugăre 100 st. pătr. așa, că teritor de 169 iugăre 265 st. pătr. din terenul „controversat“ nu este pretins prin acțiunea reclamantei, deși din el afară de 38 iug. 500 st. pătrați, posedate de reclamantă, restul de 130 iugăre este mărturisit de însăși reclamanta în acțiunea sa, a fi — posedat de pârâți, parte de Obștea Guravăii, parte de cei 97 pârâți și de coproprietarii lor de a doua grupă.

Fixăm astfel, că prin petitul acțiunii, deși el vorbește de *circa* 210—210 iugăre, în baza hărții C, anexată acțiunii și că teritorii indicate de Nrii topografiei 237—238/b și c din c. f. Nr. 93 a Iosășelului, dela cele 2 grupe de pârâți *de facto* numai 2 teritorii separate, dar în total numai de 137 iugăre 100 st. p. extensiune se pretind.

\*

Ș-acum să vedem între cari jurstări se pretind acele două teritorii, ce fac împreună 137 iug. 100 stj. pătrați?

*Intreg acest teritoriu este și azi înscris în cartea funduară ca proprietate indiviză alor peste 125 proprietari particulari, succesori în drept a cumpărătorilor fostului Domeniu din Guravăii, pe 3/4 din părți din acest*

teritor în temeiu de cumpărare la licitație judecătorească înainte de 22—28 ani, în 1/4 parte pe temeiu de achiziție înainte de peste 20 ani, — dintre cari achizitori, la adăpost de ori-ce atac în drepturile lor de carte funduară în temeiul §-lui 1467 din C. C. A., — vre-o 28—30 până azi nici-că sunt chiumați în proces.

Este înscris în cartea funduară și azi numai pe numele acestora ca proprietari, deoarece transformarea cărții funduare de pe urma segregării în Guravăii nici azi nu s-a efectuat și astfel pârâta I-ă nici azi nu figurează ca proprietară chiar și a unei singure pălmi de pământ din Plopet.

De altă parte se pretinde dela acești proprietari de facto numai circa jumătate parte din proprietatea celor 137 iug. 100 stj. teritor, pânăce dela Obștea pârâtă se pretinde proprietatea — ce nici azi nu o posedă — a celeilalte jumătăți din cele 137 iug. 100 stj. pătrați teritor.

## VI

### Formele și fondul.

Este o îndătinare, deși strict luat nu prea corectă, a instanțelor noastre judecătorești, că în cazuri, când probațiunea culeasă în rândul desbaterii procesului, desminte acțiunea, — instanța de regulă trece peste defectele formale ale acțiunii, și pronunță răspingerea pe motive de fond.

Aceasta îndătinare se încetățenise în Justiția ardeleană mai ales pe urma procedurii „scrisuale“ din 1868, când judecătorul nu avea în mâni dirijarea cursului procesului și nici posibilitatea lucidării chestiilor dirimătoare, ci trebuia să macine — sâmbure și gunoiiu deopotrivă — cum îi vârsau, în coșul morii sale instanțiale, advocații părților din litigiu, din sacii alegatelor lor „scripturistice“.



Nu-i mirare că sermanul judecător, mai ales în procese mai mari și cu alegate chilometrice, după-ce a studiat chestia și vedea clar lipsă de ori-ce temei a acțiunii, trecea cu vederea peste lipsa de forme procedurale și se pronunța în fond: din interes d-a preveni, ca reclamantul, în caz de respingere numai formală să repete acel proces disperat.

Ușura încuibarea acestui procedeu greșit și faptul, că procedura veche nu cunoștea apelul ce să se fi putut da pur în potriva unor motive greșite din vre-o sentință; iar de altă parte împrejurarea, că pârâtul primea cu plăcere când judecătorul, trecând peste lipsele ei formale, respingea acțiunea pe motive de fond, și asta: pentru-că așa îi lua grija, că reclamantul va încerca din nou norocul, reînprospătând acțiunea sa.

Așa s-a întâmplat și în cazul de față.

Atât Tribunalul Arad, cât și Curtea de Apel Timișoara s-au pronunțat în fondul chestiei, deși — strict luat — acțiunea trebuia respinsă a limine din cauza defectelor ei formali, atât de larg expuse de noi.

Altul, cu totul altul este însă cazul, când o instanță crede a fi locul reformării ori dizolvării sentinței ce respinge acțiunea, — dată de instanța inferioară.

Instanța superioară nu judecă numai asupra sentinței atăcate, ci judecă — și trebuie să judece — asupra întregului material din dosarul procesului.

Așa fiind, instanța superioară trebuie să înceapă cu aprecierea excepțiilor de natură procedurală și numai după-ce poate constata, că nici una din ele nu stă în calea judecării în fond a chestiei, — are dreptul a trece în a judeca în fond, ori a disolva, — dând, în acest al doilea caz, instanței inferioare, nu îndrumări de executare, ci indicându-i reguli de drept, cari au a fi aplicate, ori

stări de fapt, ce reclamă eruări continuative, fie prin ascultare părților, fie prin probațiune întregitoare.

Că în acest proces cum s-a procedat, va vedea cetitorul din pronunțările judecătorești ce urmează :

## VII

### Pronunțările instanțelor.

Dăm sentința instanței I-ă în următoarele :  
No. C. II. 7630/57/1915.

#### IN NUMELE LEGII !

Tribunalul Arad, în procesul ordinar al reclamantei Obștea urbarialiştilor din Iosășel, repr. prin avocatul Dr. I. M. din Arad contra pârâții : 1. obștei urbarialiştilor din Guravoi și 2. Mărțiș Vasilie alui Gheorghe (etc. până la 98 . . .) inctii de sub 1—21, 23—24, 26, 27, 29, 30—45, 47, 62, 65, 68, 85, 87, 90 și 91, repr. prin avocatul Dr. I. S., inctul 86, reprez. prin avocatul Sch. Ö. din Arad, în fine inctii 25 și 98 reprezentați anterior prin adv. Dr. I. N., ulterior prin avocatul Dr. C. B. ca curator numit acum, — înăintat de 3 Decemvria 1807, pentru stabilirea graniței și pentru constatarea dreptului de proprietate a imobilelor, în ședința publică ținută în jos semnata zi a dat următoarea

#### s e n t i n ț ă :

Tribunalul respinge pe reclamantă cu acțiunea, și-o obligă a solvi pârâților de sub 1—21, 23—24, 26, 27, 29, 30—45, 47—62, 65, 68—85, 87, 90, 91, 3600 Lei iar pârâtului de sub 86, 400 Lei spese, în timp de 15 zile, sub urmările execuției, totodată stabilește pe seama avocatului Dr. I. M. 3200 Lei, pe seama avocatului Dr. I. S. 3000 Lei, în fine pe seama avocatului Dr. Sch. Ö. 400 Lei cheltueli față de clienții lor. Față de pârâtul 22. Tribunalul stinge procesul prezent.



## M o t i v e

Aserțiunile, petitul de acțiune, cum și motivele de drept ale reclamantei, — și tot așa și motivele de drept și de fapt ale apărării pârâților, le invederează schimbul de alegate dintre părțile în proces.

Premiând, ca față de negația pârâților reclamanta *nici măcar n'a încercat să probeze, că reclamanta și adecă cei din comuna Iosășel, fie antecesorul în drept, Domeniul, fie iobagii săi, adecă foștii urbarialiști — ar fi posedat oarecândva, de facto, teritoriul reclamat prin acest proces, — din actele proceselor sūmare pentru conturbație în posesie, cari au decurs, între părțile din acest proces în trecut, — cari acte au fost anexate acestui proces, — reiasă, și în special în baza sentinței Curții de Apel din Budapesta, adusă sub Nr. 59023/1887, Tribunalul constată, — că în posesiunea teritorului de sub proces a fost introdusă comuna Guravăii și că și deatunci încoaci tot numai comuna Guravăii l-a posedat, iar când numita comuna Guravăii a introdus proces împotriva comunei Iosășel pentru conturbarea posesiei, comuna Iosășel, ca pârâtă, nici că a negat în cursul acestui proces, că ea într'adevăr a conturbat, în Octomvrie 1884 și Ianuarie 1885 comuna Guravăii, în posesiunea sa;*

drept-ce pe lângă permiterea acestora, având în vedere afirmațiile reclamantei și negația pârâților — s'a înfățișat ca chestie dirimantă în acest proces trebuința de a constata, că teritoriul de sub proces, pretins de reclamantă și fixat și pe teren, formează oare într-adevăr proprietatea reclamantei? — și adecă, că imobilele cu Nr. topografic 237 și 238 din protocolul de c. f. Nr. 93 din Iosășel (cari anterior erau susceptibile în c. f. Nr. 1 din Iosășel) sunt oare în realitate într-adevăr identice și corespund oare acelorora, — ori că ele corespund imobilelor cuprinse celor susceptibile în cartea

funduară Nr. 106 a comunei pârâte Guravăii sub A., Nrii seriali 1—2 și Nrii topografici 1169 și 1168?; —

mai departe se prezenta ca necesară constătarea, că oare susceptu-s-au de facto, din prilejul transformării de carte funduară de pe urma segregării din Iosășel, pe lângă imobilele cu Nrii topografici 237 și 238 din cartea funduară Nr. 93 a reclamantei comune Iosășel, și alte imobile, cari nu aparțineau acelui protocol de carte funduară? Și anume: *susceptute au fost ori nu* în harta de transformare a cărții funduare, ce s-a construit pe urma segregării din Iosășel, în afară de amintitele imobile cu Nr. topografic 237—238 ale reclamantei, și imobile cuprinse în cartea funduară Nr. 106 a pârâtei comune Guravăii, ori vre-o parte din aceste imobile?

Pentru a putea judeca în aceste chestii decisive în proces, tribunalul a efectuat oculata și expertiza propusă de părțile în proces și a pus la dispoziția experților numiți de părți și a celui desemnat de Tribunal *hărțile, schițele și toate actele necesare*. Acești experți, după-ce au întreprins lucrările preparative, au înaintat Tribunalului expertiza lor amănunțit motivată în scris, care *opinie de experți, dată în unanimitate*, se află la acte sub Nr. 33 și al cărei esență este următoarea:

Teritorul de sub proces se află introdus în *hărțile* amândouor comune, pentrucă amândouă au afirmat a forma ele proprietatea lor și din aceasta pricină au fost susceptute și în rândul lucrărilor de segregare ale comunei reclamantă Iosășel. *Acest teritor de sub proces este de 306 jugăre 365 stânjini pătrați* ca extensiune, iar harta acestui teritor, construită de experți, se află conservată în un tub separat. Pe această hartă este expus cu Nrii 1, 2, 3, 4, 5 și cu litera X acea linie de hotar, care linie experții susțin a o fi stabilit din



prilejul reambulării teritorului de sub litigiu, pe urmă măsurării și planșării, — indegetată fiind ea arată de către reprezentanții comunei urbariale pârâtă, ca linie de hotar — și care experții au descoperit-o a fi linia veche de graniță, — identică cu acea linie de graniță, care este fixată și în harta din 1793 prin puncte (mobile) a căror îndepărtare de olaltă, cum și declinul lor triangular este absolut identic cu cele din hartă, așa, că aceste linii de hotar stabilite pe *fața locului sunt identice și corespund* datelor hartei din 1903 prezentată de pârâți.

*Teritorul de sub proces n-a aparținut și nici-că putea să aparțină imobilului suscept în prot. de carte funduară Nr 1 din Iosășel sub 237—238, deoarece teritorul din litigiu este perfect identic cu terenul aflător în cartea funduară Nr. 106 a pârâtei comună Guravăii Nr. 106 sub A I 2 serial și 1168 topografic, care se extinde pe lanul așanumit „Dlopet.“ Iar imobilele, cari par expuse sub A I 237—238/b și 237—238/c în cartea funduară Nr. 93 a comunei urb. reclamante Iosășel, și respective teritoriile ce par a corăspunde lor, au ajuns a fi introduse și susceptute în harta de c. f. a reclamanților numai din prilejul transformării de c. f. de pe urma segregăției din Iosășel. Inșă aceste terenuri, cari astfel au fost introduse în acea hartă, nu formează parte și nici nu sunt identice cu parcele din Nrii topografici 237—238 din Iosășel, ci sunt identice și corăspund parcelei cu Nr. topografic 1168 de sub A I 2 a c. f, Nr. 106 a comunei pârâte Guravăii, și respective unei părți din acest teritor. Din potrivă nici parcela Nr. top. 1169 de sub A I 1 serial din cartea funduară Nr. 106 a com. Guravăii și nici parcelele cu Nr. top. 191 și 429/b de sub A I și 4 serial din c. f. 93 a reclamantei comune urb. Iosășel, nu se află și nu sunt cuprinse în teritorul de sub proces.*

În baza acestei expertize unanime, apoi luând în vedere deoparte stările dinainte de segregarea din Iosășel, iar de altă parte cele de după segregarea urbarială, pe urma expertizei s-a stabilit: că în harta de c. f. a reclamantei, după segregare, a fost suscept un teritor, care nu este din acelaș Nr. top. 237—238 din Iosășel, ci este identic cu imobilul cu Nr. top. 1168 de sub A I 2 din cartea funduară Nr. 106 a Guravăii, — și că teritorul de sub litigiu nici-când nu a aparținut imobilului de sub Nr. top. 237—238, mai sus pomenit, al reclamantei, ci formează parcela cu Nr. top. 1168 a comunei pârâte.

Tribunalul a luat de bază a sentinței sale expertiza precisă, hotărâtă și în special motivată a experților; iar cum dovedit prin ea terenul pretins de reclamantă, adecă teritorul, privitor la care a introdus acest proces, nu formează proprietatea reclamantei, a trebuit să respingă acțiunea reclamantei.

În ce privește cheltuelile de proces. . . etc.

Arad, în 24 Decemvrie 1921.

(ss) Dr. Silviu Moldovan, preș. de sen.

(ss) Ioan Horvat membru de s.

(ss) Dr. Elekes, cons. referent.

(L. S.) Pentru aut. (ss) Gartner, of. sup.

\*

Pe urma apelului, dat de reclamantă, s'a pronunțat apoi și Curtea de apel:

No. C. I. 850/74/1923.

### ÎN NUMELE LEGII!

Curtea de Apel Timișoara, în procesul intentat de reclamanta Obște a urbarialiștilor din comuna Iosășel reprezentată prin avocatul Dr. I. M. din Arad, contra pârâtei I. Obștea urbarialiștilor comunei Guravăi, II. Marcis Veselie I. Gheorghe, (etc. înșirarea celor 98 „Inți“ chiemați în proces ca particulari, în temeiul că sunt



proprietari de carte funduară, ca succesori în drept a proprietărilor domeniali, pe titlul dreptului de achiziție prin cumpărare), inckii sub I—XXI, XXIII—XXIV, XXVI, XXVII, XXIX, XXX—XLV, XLVII—LXII, LXV, LXVIII—LXXXV, LXXXVII, CX și XCI repr. prin. avocat Dr. I. S. inctul LXXXVI reprez. prin avocat Dr. Sch. Ö. din Arad, în fine inckii XXV, XCVIII reprezentați anterior prin avocatul Dr. I. N., ulterior prin avocatul Dr. C. B. ca curator numit acuma, — înăintat la 3. Decembrie 1907 pentru stabilirea graniței, și pentru constatarea dreptului de proprietate imobiliară la tribunalul: Arad și resoivit acolo cu sentința de data 24 Decembrie, 1921, întreg. la No. C. II, 7638/57/1915, în urma apelului obștei reclamante, inăintat la 16 Februarie 1822 cu No. C. II, 7638/60—1915, în baza expunerii publice și dupăce a luat cuvântul și Dr. I. S. avocatul pârâților, în ziua de 12 Decembrie 1923 a pronunțat următoarea

#### s e n t i n ț a :

*Confirmă sentința instanței prime și stabilește avocatului Dr. I. M. față de clienții sei suma de 1500 (Unamicincisute) Lei cheltueială de apel.*

#### M o t i v e :

Reclamanta a înăintat apel contra sentinței instanței prime, a cerut reformarea acesteia, admiterea acțiunii cu cheltueli.

Curtea desbătând apelul în expunere publică, la care avocatul pârâților Dr. I. S. în sensul §-ului 61. Legea LIV din 1912 a luat cuvântul, — și examinând întreg materialul cauzei, în baza motivelor de fapt și de drept arătate în sentința instanței prime — pe cari Curtea apreciindu-le și le-a însușit și le-a acceptat, precum și în baza motivelor mai jos arătate, a confirmat sentința instanței prime.

Obștea urbarialiștilor comunei Iosășel a cerut în

acțiunea sa introdusă la 3 Decembrie 1907, cumcă linia arătată în harta alăturată la acțiune sub C cu literele L. A. E. F. G. să se recunoască de hotar între comuna Iosășel și comuna Guravăii și în consecință: să se recunoască dreptul de proprietate și posesia a reclamantei asupra imobilelor trecute în foia cf. 93 A. I. 1—4 a comunei Iosășel, deținute de pârâți și atunci, dacă acestea ar depăși suma de 420 jug. cat.; în fine cumcă pentru cazul dacă imobilele acestea în total sau în parte ar fi trecute și în Cartea Funduară și în harta Cărții Funduare a comunei Guravăii, ca aparținând hotarului acestei comune, de aci să fie radiate. A mai cerut reclamanta venit detras și cheltuială de proces.

Din însăși formularea acestei acțiuni reiese, că reclamanta este interesată nu pentru stabilirea hotarului între cele două comuni: *Iosășel și Guravăii*, pentru că la reprezentarea celei prime n'are drept justificat în proces, iar fără acesta pare a fi înaintat o acțiune fără drept la actorat, nefiind identică comuna urbană cu comuna politică, care singură poate avea acest drept, sau dacă și nu numai ea singură, dar la nici un caz fără comuna politică nu se putea înainta acțiunea, — ci pentru stabilirea dreptului ei de proprietate asupra teritorului dus în proces, ceea ce se evidențiază și prin împrejurarea juridicește și în fapt posibilă, că chiar stabilindu-se hotarul pe linia cerută de reclamantă, încă nu rezultă, ca consecință legală dreptul de proprietate, ba nici dreptul la posesiune provizorie pentru reclamantă, fiind dată posibilitatea că chiar și obștea pârâta și pârâții proprietari singuratici să aibă dreptul de proprietate și în consecință și la posesiunea terenului sau la o parte a terenului adjudecat hotarului comunei Iosășel. (Da, însă nu în temeiul cărții funduare din *alt* hotar!) Astfel Curtea găsește, că cererea principală a acțiunii este ceea ce



reclamă stabilirea dreptului de proprietate asupra terenului dus în proces, pentru că recunoscându-i-se obștei reclamante acest drept, iar aduce folos material și chiar în cazul, că linia hotarului s'ar stabili conform susținerii părților, fiind și în acest caz posibilă situațiunea mai sus amintită pentru cazul invers. I. Curtea a examinat deci în prima linie aceasta cerere și a găsit, că aceia nu s'a putut admite: a) nici în temeiul Cărții Funduare Nr. 93 a comunei Iosășel; b) nici în temeiul posesiunii; c) sau altor împrejurări.

a) Conform opiniei experților (pag. 2, 8, 17) atât cartea funduară, cât și harta Cărții funduare Nr. 93 a comunei Iosășal în privința imobilelor din litigiu sunt viciate și își au explicațiunea numai în lucrările greșite al oficiului C. F., care a introdus și terenul din litigiu în procedura pentru transformarea C. F., devenită necesară în urma procedurii de regulare urbarială între proprietarul Purgly și obștea reclamantă; greșală care să poate constata prin compararea schiței No. 3 dela C. F., cu harta compusă în cursul procedurii urbariale — mai sus amintită — și proiectul de transformare a C. F. Anume: conform hărții comunei Iosășel din 15 Noemvrie 1875, confecționată cu ocaziunea segregărei izlazului și a pădurei din comuna Iosășel (VII. 1876/526), precum și a hărții confecționată în procesul prezent de către experți cu Nr. P. II. 7638/25/1915 păstrate ambele în tubul dela dosar și ambele resultante ale unei măsurări minuțioase, parcela Nr. top. 237, 238 a comunei Iosășel s'a început numai dela Lacu din jos și Lacul din sus, în sus către hotarul comunei Iosășel, până când azi parcele Nr. top. 237, 238/a, 237, 238/b și 237, 238/c, se întind și asupra întreg teritorului din litigiu *fără a fi motivată aceasta întindere și schimbare*, — despre care experții susțin în baza măsurărilor, că este identic

cu teritorul corespunzător parcelei cu No. top. 1168 din comuna Gravăii, și despre care neîndoios se poate astfel constata, că era încă dela localizarea Cărții funduare introdus în foaia Nr. C. F. 106 a comunei Guravăii, cu Nr. topogr. 1168 (Plopet) pe numele proprietarilor mari Alois Cozma și cons. dela cari apoi pârâții (XXII—XCVIII) l-au câștigat cu drept de proprietate, conform Cărții Funduare atașate la dosar sub Nr. 4 la „răspunsul“ pârâților. Și cum nici din faptele greșite a celor interesați nu se pot deriva drepturi, cu atât mai puțin își poate răzîma reclamanta obștea cererea ei pe aceasta hartă de C. F. care s'a compus fără ascultarea pârâților; care prin urmare e greșala altora și nici nu a pârâților.

b) Nici în baza posesiunii nu pot pretinde reclamații proprietatea imobilelor din litigiu, deoarece conform procesului verbal dresat la 5 August 1889, în comuna Guravăii cu prilejul execuțiunii, ei singuri au recunoscut, că antecesorii pârâților încă din anul 1870 sunt în posesia „Plopetului“ și „Dealul Rofi“, tot astfel de recunoaștere se face de obștea reclamantă și în actul de transacțiune încheiată în procesul urbanar.

Dar și fără aceste recunoașteri instanța de apel găsește împrejurări, din cari se pot face deduceri, că pârâții, și nu reclamanta, au fost în trecut în posesiune. Anume: parcela No. top. 1168 a comunei Guravăii, despre care s'a constatat mai sus, că este identică cu imobilele din litigiu, la localizarea Cărții Funduare s'a introdus în foia No. C. F. 106 a comunei Guravăii pe numele marilor proprietari adecă pe numele lui Alois Kozma și Cons. ceea ce nu se putea întâmpla în lipsa posesiunii faptice, iară Ion Purgly proprietarul parcelei No. top. 237 și 238 din comuna Iosășel nici la localizarea Cărții Funduare (anii 1857, 1858) nu a posedat mai mult decât posedă azi urmașul său *Micșa Polatsek*



și C. ceea ce reese din opinia experților și din hărțile mai sus arătate.

Astfel se constată, că la localizarea Cărții Funduare (anii 1857, 1858) până când proprietarul mare al comunei Iosășel a fost numai în posesia teritorului însemnat în harta experților cu „originalul 237, 238 No. top. a lui Polatsek“, proprietarul comunei Guravăii însă a fost în posesia imobilelor No. top. 1168 din comune Guravăii, adică în posesia imobilelor din litigiu, iară reclamantii cu nimic nu au probat cumcă aceasta localizare ar fi fost greșită și cumcă astfel rău s'ar fi localizat parcela No. top. 1168 pe numele proprietarilor comunei Guravăii. Dar n'au dovedit nici aceea, că pârâții — respectiv antecesorii — ar fi pierdut între timp aceasta posesiune a teritorului din litigiu. S'au anexat actele alor două procese sumare de re-poziție în posesiune, unul intentat de reclamantii, care l-au pierdut, deoarece conform sentințelor definitive n'au dovedit posesiune exclusivă, singura ce îi îndreptătea la reîntegrare și la o deducțiune întemeiată asupra existenței dreptului ei de proprietate, iar altul, intentat de obștea pârâtă, ce a fost câștigat de aceasta evident pe motivul, că ea a avut înainte de conturbare, posesiunea exclusivă.

În fața instanțelor astfel nu s'a produs nici o dovadă remarcabilă pe lângă posesiunea obștei reclamante.

c) Imprejurarea, că obștea reclamantă a pretins dreptul de proprietate la terenul din litigiu, că la fiecare ocaziune intervenită și-a susținut acest drept și că pentru posesiune părțile duc o luptă de zeci de ani, nu face efectul nici chiar a unei posesiuni vremelnice, necum să se poată lua de bază pentru stabilirea dreptului de proprietate. Așa fiind Curtea n'a putut avea altă părere decât instanța primă și n'a putut judeca pe

seama reclamantului nici în jumătate (cum cerea acum!) terenul din litigiu; a confirmat deci sentința primei instanțe în ceea ce privește aceasta cerere.

În urma acestei dispoziții cererea, ce devine accesorie, adică stabilirea hotarului între părțile litigante, precum s'a arătat mai sus nu mai prezintă interes pentru reclamantă, iar o acțiune fără interes urmează a fi respinsă și numai din acest motiv.

II. Dar Curtea a găsit, că acțiunea — făcându-se chiar abstracțiune dela motivele expuse deja, și admittându-se că obștea reclamată ar avea drept la actorat în aceasta materie, nici ca acțiune pentru stabilirea hotarelor nu poate fi satisfăcută în baza dovezilor aflate la dosar, pentrucă conform opiniei experților (No. 33 pag. 17) hotarul din chestie se întinde pe linia pretinsă de pârâți și nu pe linia L. A. E. F. G., deoarece pe linia pretinsă de pârâți se găsesc movile de hotar mai vechi, la al căror existență încă nu anul 1793 și experții fac deducție din harta întocmită de comisiunea regnicolară la 1793, în cari se găsesc însemnate movile de hotar până când movilele găsite de experții acestui proces pe linia L. A. E. F. G. în harta din 1793 nu sunt indicate.

Singur din situația casei de vighili, care s-ar fi găsit în anul 1793 pe linia pretinsă de reclamanti, fără alte indicații, și al cărei urme se găsesc și astăzi după spusele experților, nu s-a putut trage concluzia, cumcă acesta ar fi fost situată pe linia de hotar și că ar forma semn de hotar între două țări (Ungaria-veche și Transilvania), deoarece pentru arătarea hotarelor să ridică de regulă movile de pământ și pietrii și nu case, și deoarece pentru designarea unui hotar mai lung nu e suficient fixarea numai a unui punct, fără indicarea mai multor puncte ale acelei linii, ce are a servi de hotar;



în fine deoarece nici comisia regnicolară din 1798 nu a putut stabili cumcă „domus vigilaris“ era situat pe linia demarcațională, ceea ce în caz afirmativ desigur ar fi făcut-o, fiind anume în acest scop delegată și văzând chiar situațiunea în fața locului.

Dealtcum și de-acolo se vede, cumcă casa de vighili nu a însemnat casă de hotar, deoarece reclamanții în anul 1830, când a bântuit colera pentru paza graniței au făcut colibe pe seama grănițerilor în vârful dealului „Plopet“ și de păraul „Rofi“ și nu s-au servit de „domus vigilaris“ nici de linia unde era situată această străjerie, după cum reiasă aceasta din adresa No. 26 atașată la contrascripțul pârâților.

De altfel Curtea n-are nici un motiv de a vedea, că prin expresiunea întrebuițată și de harta comisiei mixte de 1793, s-a intenționat desemnarea unei case de de grăniceri, de păzitori ai hotarului dintre două țări. Cuvintele „domus vigilaris“ pe lângă o traducere fidelă înseamnă „casă de pază“, ceia se poate să fie fost și casa de pază a proprietarilor terenului și nu urmează a fi considerșră în mod neîndoios că casă a păzitorilor hotarului țării sau comunei Iosășel sau Guravăii.

Iar în cât privește copia hărței No. 12 dela răspunsul pârâților, în care se înseamnă pe marginea de către Iosășel a terenului din litigiu, că „ductus praetensus transilvanorum ab anno 1788“, iar pe partea de către comuna Guravăii „ductus antiquus comitalus Arad, Prisaca dictus, seu limites magni principatus Transilvaniae“ *nu comportă nici o dovadă pentru afirmațiunea obștei reclamate, deoarece nu e hartă autentică, n-are semnăturile oficiale și nici anul nu e semnalat, spre a putea stabili că situațiunea al cărui timp o prezintă. În harta originală a comisiei mixte mai sus amintită aceste inscripțiuni nu se pot afla; în consecință privitor*

la starea din 1793 numai harta comisiunii poate fi acceptată ca autentică. Iar că din aceasta ce rezultă, s-a expus mai sus.

Nu este deci nici dovadă scrisă, nici de altă natură, că hotarul între părțile litigante cândva ar fi fost pe linia L. A. E. F. G. Din contră experții susțin și Curtea acceptă aceasta părere, că hotarul a fost la 1793 pe linia arătată de pârâți și că aceia nu s-a schimbat nici până la data intentării procesului de față.

Așa fiind, Curtea n-a mai găsit necesară examinarea chestiunii posesiunii pașnice spre a putea rezolva în baza acestuia chestiunea hotarului dus în litigiu.

În privința cheltuelilor de proces s-a făcut aplicarea dispozițiilor prevăzute în § 252 Legea LIV din anul 1868.

Timișoara, la 12 Decembrie 1923.

Președinte: Alexantru Marta m. p.

Referent: Alexantru Coca m. p.

Ernest Ceur Aslan m. p. consilier.

În urma cererii de revizuire a reclamantei, după 3 ani, a urmat pronunțarea Înaltei Curți de Casație:

Decizia No. 2975/926.

Dosar No. 1128/924.

Președinția D-lui Er. Mandicevschi Consilier.

Membrii prezenți Dnii: D. Florescu „

N. Vecerdea „

V. Popovici „

V. Șandor „

V. Bălășescu „

G. Drâmba „

S'a luat în cercetare cererea de revizuire făcută de Obștia Urbarială a comunei Iosășel în contra hotărârii No. C. I. 850/74/923 a Curții de Apel din Timi-



șoara în cauză cu Obștia Urbarială a comunei Gura-Văei. (Adnotarea I.)

Părțile, conform legii, n'au fost citate;

Se prezintă recurenta prin procurator Dr. I. M., care cere cuvântul;

După raportul făcut de Dl *Consilier V. Șandor*;

S'a ascultat recurenta prin procuratorul său în susținerea motivelor de casare;

**D e l i b e r â n d**, asupra recursului făcut de Obștia Urbarială a comunei Iosășel în contra hotărării Nr. C. I. 850/74/923 a Curții de Apel din Timișoara :

Având în vedere deciziunea atăcată prin care se constată, că reclamanta Obștia Urbaliștilor din comuna Iosășel a intentat acțiune înaintea Tribunalului Arad contra Obștei urbarialiștilor din comuna Gura-Văei pentru stabilirea hotarului celor două comune, pentru declararea dreptului absolut și exclusiv de proprietate asupra teritoriului în litigiu, cum și pentru posesiune exclusivă, venit sustras și speze de proces.

Având în vedere că reclamanta în susținerea acțiunii sale a voit să dovedească cu copia legalizată și anexată la dosar că ea este proprietară absolută și exclusivă a terenului în litigiu, iar din expresiunile introduse de hărțile de care s'a servit în susținerea acțiunii: „*Ductus Antiquus comitatus Arad, Prisaca dictus, seu limites magni principatus Transilvaniae*“ *Ductus praetensus Transilvanorum ab anno 1788*, „*Domus vigilarum*“ cât și din procesele multe (II.) civile și penale ivite între părțile litigante pentru teritoriul în chestiune, deduce că hotarul între ea și pârâtă este pe linia desemnată de ea.

Că, Tribunalul în urma probelor administrate respinge acțiunea reclamantei cu cheltueli de judecată, motivând că reclamanta n'a dovedit, că ea ar fi posedat

cândva imobilele în litigiu, căci deși acest teritoriu se află înscris (III.) în cartea fonduară a comunei Iosășel, totuși el se află înscris și în cartea funduară a comunei Gura-Văei, iar *din opiniunea experților audiați în acest proces rezultă că teritoriul în litigiu aparține exclusiv pârâtei.* (IV.)

Că această sentință fiind apelată de reclamantă la Curtea de Apel din Timișoara, aceasta prin deciziunea supusă recursului respinge apelul și confirmă sentința primei instanțe.

Că pentru a hotărî astfel instanța de apel, adoptă starea de fapt și concluziunile în drept ale primei instanțe adăugând, că acțiunea reclamantei nu poate fi admisă în baza cărții funduare, deoarece experții au opinat că atât cartea funduară cât și harta cărții funduare No. 93 a comunei Iosășel, referitoare la teritoriul în litigiu, sunt vicioase și aceasta prin lucrările greșite ale oficiului C. F. și deci e normă generală de drept material că din greșală nimeni și deci nici reclamanta nu-și poate face drept; că acțiunea nu poate fi admisă nici în baza posesiunii exercitată (V.) asupra teritoriului litigios, deoarece reclamanta în procesul verbal dresat la 5 August 1889 a recunoscut că antecesorii pârâților încă din 1870 sunt atât în posesia „Plopetului“ cât și în posesia „Pârâul Rofi“, și tot astfel de recunoaștere face și în actul de transacție încheiat în procesul urban, iar din procesele de turburare în posesie se constată că reclamanta nu și-a putut dovedi posesia exclusivă asupra teritoriului în litigiu; că reclamantii nici în baza altor împrejurării nu i-se poate admite acțiunea, căci din împrejurarea că obștia reclamantă la ocaziune și-a pretins și susținut dreptul de proprietate asupra teritoriului în litigiu și că pentru posesiunea exclusivă și juridică a acestui teritoriu părțile duc o



luptă de zeci de ani, din aceasta nu rezultă nici dreptul unei posesiuni vremelnice, necum să se poată lua de bază pentru stabilirea dreptului de proprietate.

Având în vedere, că recurentul prin motivele de casare susține, că din întregul material de probațiune rezultă admiterea acțiunii, iar nu respingerea ei, fiindcă din procesele multe civile și penale procese de turburare de posesie ce au fost între părți cum și părerile experților audiați, lucrările vicioase, cu care au fost făcute cărțile funduare și diferitele cărți, lupta de zeci de ani pentru posesiunea exclusivă a teritorului litigios, toate acestea dovedesc că ori numai reclamanta ori împreună cu pârâta au drepturi egale asupra terenului în discuție.

*Având în vedere că reclamantu in decurgerea procedurii de recurs și-a redus acțiunea în ceea ce privește stabilirea limitei hotarelor comunale, cu alte cuvinte a renunțat la acțiune ca privire la acest punct. (VI).*

Având în vedere că prin extrasele autentice a cărților funduare ambele părți litigante au dovedit și dovedesc dreptul lor exclusiv și absolut de proprietate asupra teritorului în litigiu (VII).

Având în vedere că experții audiați în procesul de repoziție sumară No. 1256/1887, judecat de judecătoria de ocol Halmagiul-Mare au declarat pe baza hărților urbariale și a hărților funduare a comunei Iosășel cum și a schițelor comunale învecinate, că teritorul în litigiu formează proprietatea exclusivă a comunei Iosășel, adică a reclamantei (VIII).

Având în vedere pe deoparte, că pe harta urbarială a comunei Iosășel, autenticată de judecătoria urbarială în anul 1878, terenul în litigiu este trecut ca formând proprietatea comunei Iosășel, iar pe de altă parte pe harta urbarială a comunei Guravăii, neauten-

tificată de judecătoria urbarială — este trecut ca formând proprietatea comunei Guravăii (IX).

Având în vedere că experții audiați în cursul procesului prezent au opinat că terenul din litigiu este proprietatea comunei pârâte (X);

Având în vedere că, prin sentința definitivă dată în procesul de re poziție sumară No. 25833/881, Curtea de apel din Budapesta a stabilit relativ la acest teritoriu că: nici comuna reclamată, dar nici comuna pârâtă nu l-au posedat în mod pașnic și neturburat;\* (XI)

Având în vedere, că tot Curtea de apel din Budapesta prin sentința definitivă dată în procesul de re poziție sumară No. 59023/887, a repus în posesiunea terenului din litigiu de pârâți, fără însă să fi exclus pe reclamanți din posesiunea acestui teritor, cum o fucuse judecătoria ocolului Hălmagiu — care a judecat ca primă instanță — prin sentința No. 1256/871 (XII) și considerând că față de această stare de fapt și de drept racunoașterea reclamantei făcută în 5 August 1889 în procedura da urmărire nu poate avea nici o importanță decisivă fiindcă aceasta a fost făcută numai din scopul ca să nu plătească cheltuelile de urmărire (XIII).

Având în vedere că însăși Curtea de Apel ca instanță de fond în motivele sentinței sale constată ca fapt că: „Intre părți se duce de 10 ani o luptă înverșunată pentru posesiunea imobilelor din litigiu (XIV);

Considerând că aproape dela pornirea procesului prezent, teritoriul din litigiu a fost și este incontinuu sub sequestru judiciar (XV); deci după aprecierea tuturor acestor împrejurări: și Inalta Curte, ca instanță de recurs a ajuns la convingerea că: litigiul din prezent nu poate fi soluționat nici în baza principiilor generale referitoare la dreptul exclusiv și absolut de proprietate, dar nici pe baza posesiunii isvorâtă din animus domini; (XVI) și în fine



Având în vedere și dispozițiunile clare și cogente din parag. 2 al legei XX, din anul 1635 (XVII), iar pe de altă parte văzând și jurisprudența constantă dezvoltată în jurul acestei dispozițiuni legale, Inalta Curte anunță că, în baza și în conformitate cu motivele până acum dezvoltate, reclamanta nu poate fi respinsă în întregime cu acțiunea ei redusă (XVIII), astfel că în sensul suscitului text de lege, și a jurisprudenței constante, teritoriul din litigiu urmează a fi împărțit între părțile litigante în părți egale.

Pentru aceste motive Curtea în virtutea legii, admite în parte (!) cererea de reviziune făcută de Obștea Urbarială a comunei Iosășel, în contra hotărîrii Nr. C. I. 850/74 din 1923 în cauză cu Obștea Urbarială a comunei Gura-Văei.

Casează aceasta hotărîre și în consecință invită Curtea de Apel din Timișoara ca pe lângă ascultarea părților și a experților să fixeze în mod precis întinderea teritoriului în litigiu cum și împărțirea echitabilă a lui în două părți egale iar după îndeplinirea acestora să dea o sentință nouă atribuind (XIX) ca proprietate și posesiune exclusivă fie căreia din Obștele implicate adică atât Obștei Urbariale a comunei Iosășel, cât și Obștei Urbariale a comunei Gura Văei partea limitrofă comunei respective. (Dar cu „inții“ 2—98 ce va fi?!)

În baza § 426 P. C. toate cheltuelile de judecată intervenite până în prezent în procedura de proces, Apel și reviziune se compensează reciproc (XX).

Dată și citită în ședința publică azi 7 Iunie 1926.  
Președinte : Er. Mandicevshi m. p.

consilier, D. Florescu m. p.

N. Vecerdea m. p. V. Popovici m. p. V. Șandor m. p.

V. Bălășescu m. p. G. Drâmba m. p.

consilieri, Magistrat-Asistent :

Pentru autenticarea copiei :  
grefier.

## Adnotările noastre, aplicate deciziunii Inaltei Curți de Casație

### ad. I.

Inalta Curte judecă singur numai între Obștiile urbariale din Iosășel și Guravăii. Partea din proces, ce se referă la grupă celor 97 pârâți particulari, proprietari ai întregului teren de sub acest proces, *special pârâți, în afara de Obștea reclamantă*, pentru proprietatea și posesia unui teritor de „circa“ jumătate parte, separată, din teritorul „controvers“ — o lasă neobservată, ba chiar peste tot nici pomenită în întreaga sa decizie. *Un defect capital acesta al deciziunii Inaltei Curți!* O pestreceze cu vederea, care se prezintă inexplicabilă!

O să vedem, că On. Curte de Apel din Timișoara cum va descifra aceasta enigmă: considera-o-va, — cum dela sine se impune aceasta lăsare în absolută neatin gere a sentințelor inferioare, ce conglăsuitor resping acțiunea reclamantei și față cu pârâții II—XCVIII, — ca o aprobare tacită a acelei respingeri a acțiunii, față de pârâții de a doua grupă, ori nu?

Noi susținem, că acea interpretare a acestei enigme în sensul că Inalta Curte de Casație a lăsat intacte sentințele inferioare, în partea lor ce privea pe pârâții II—XCVIII, — află sprijin neîndoios și în faptul, că Inalta Curte dispune în sentința sa: a fi înjumătățită între ele, numai partea (de circa 210 iugăre) din terenul controversat, ce era în proces direct între cele 2 Obștii, cea din Iosășel, ca reclamantă și cea din Guravăii, ca l-ă pârâtă.

Și cu atât mai vârtos se impune o astfel de interpretare, pentru că nu-i-se poate atribui Inaltei Curți de Casație nici intenția — și cu au atât mai puțin dreptul, — a fi voit să facă a trece și terenul posedat de pârâții II—XCVIII în jumătate parte în posesia Obștei din Guravăii, în loc de a li ramânea acestora.



Ori-și-acum s-ăr interpreta însă: lacuna este — nenivelabilă. Pentrucă dacă sentințele inferioare, cari amândouă s-au pronunțat în fond și asupra acțiunii pentru stabilirea liniei de hotar, sunt considerate ca lăsate intacte de către Inalte Curte de Casație în partea lor, ce se referă la pârâții II—XCVIII ai grupei a II-a de intimați, — atunci linia de hotar rămâne definitiv stabilită între ei și reclamantă, în senzul aceleiaș sentințe.

Dar rămâne neatinsă acea linie și pe urma faptului, că în dispozitivul deciziunii Inaltei Curți nu este îndrumată On. Curte de Apel a proceda la operația de înjumătățire a teritorului litigios între acești II—XCVIII incați și între Obștea reclamantă, ci apriat numai înjumătățirea terenului litigios dintre cele două Obști este ordonată, care teren este altul, și adecă o altă parte din teritorul controversat.

Lăsată neatinsă partea, ce se referă la acești pârâți II—XCVIII, a sentințelor conglăsuitoare date de instanțele inferioare în chestie, — linia de hotar devine frântă! Dar nici dispoziția ce se referă la compensarea speselor procesuale nu poate fi considerată a se referi și la pârâții II—XCVIII și cu atât mai vârtos nu, deoarece Inalta Curte de Casație expres numai între cele 2 Obști în litigiu compensează acele spese.

Iată deci: prima harabăbura, provocată de manciatarea inexplicabilă a deciziunii Inaltei Curți de Casație.

Avem în speță așadar: între reclămantă și intimații II—XCVIII — stabilit hotarul, pe linia fixată de expertiza din 1917;

și totaceeaș linie stabilită de instanțele inferioare definitiv, în cele dintre reclamantă și intimata I-ă: Casația dispune deghezizat: să fie mutată pe o linie din nou fixândă — pe la mijlocul terenului din litigiu — fără a judeca Inalta Curte în propria chestie a stabilirii de linie de hotar!

Pe unde ieșim din aceasta încurcătură?!

## ad. II.

Două procese de repoziție sumară, ce au decurs între Iosășeleni și Guravăieni în curs de timp peste 100 ani, din cari două — în unul din ele antecesorii pârâților de azi au fost reclamanți, — nu-s „multe“, iar procese penale să se fi ivit, nu reiasă nicăiri din dosar, așa că o posesiune de peste un veac, care abia în un caz a fost conturbată real, în răstimp de 120 ani de zile, de antecesorii reclamanților, — nu poate fi prezentată ca dubioasă și mai puțin ca aptă de a fi considerată ca îndeplinită fără efect de natura dreptului civil.

Din potrivă, chiar și dacă intimați n-ar fi proprietari în cartea fund. ai terenui „controversat“, posesiunea faptică a acelu teren, exercitată de Domeniul Guravăii din vremuri vechi, neștiut de îndepărtate, până la Aprilie 1899, iar dela predarea din Aprilie 1899 încoaci, în anumită parte continuată de acel Domeniu, iar în cealaltă de obștea pârâtă a Guravăii: este de natură a constitui o usucapiune chiar a acelu teritor, de către cei din Guravăii. Pentru-că cursul răstimpului cerut de usucapiere nu-l întrerupe decât un proces introdus *pentru proprietate sau posesie*, înăntea instanței competente; iar atare proces reclamanta Obște numai în 3 Decemvrie 1907 a introdus.

Dovezile, că dela 1793 și până în 1907 tot Guravăenii au posedat cu „*animus rem sibi habendi*“ acest teritor controversat, sunt:

1. Faptul evident, că și în 1793 Domeniul Iosășel îl reclamase în fața comisiei mixte, ce doar n-avea lipsă să o facă, dacă el era în posesie, și nu Domeniul Guravăii.

2. Că în 1830, iar Guravăii a fost în posesie, isgonind de pe acel teritor pe străjile puse de Iosășeleni.

3. În baza ascultării multor martori ascultați sub



jurământ, sentința cu Nr. 1256/1887 P. a jud. de ocol Hăl-magi stabilește, că dela 1848 — știut de acei martori — neîntrerupt tot Guravăii a posedat acel teritor numit „controversat“.

4. Din prilejul construirii cadastrului comunei Guravăii, în anul 1856 iarăș Domeniul Guravăii a fost în posesia acestui teritor, căci numai așa s-a putut înscrie acel teren în cadastru ca teritor aparținător hotarului Guravăii.

În 1864 și 1865 din prilejul procedurii de admisibilitate a segregării de pădure și pășune din Iosășel, *singur reprezentanții Obștei urb. din Iosășel au recunoscut pe față, că el aparține hotarului și Domeniului Guravăii*; aceasta, în conglăsuire cu declarația tot de acea mărturisire a proprietarului Domeniului Iosășel.

6. În 1877 din prilejul acordului urbarial Domeniul Iosășel nu li-ar fi cedat numai drept d-a introduce proces pentru propr. și posesia acestui teritor „controversat“ în potrive Guravăienilor, dacă el avea în posesia sa măcar o palmă din acel teritor, el l-ar fi predat lor real. Dovadă, că și atunci era în posesia Guravăienilor.

7. În 1881, când comuna politică Iosășel a introdus proces sumar de repoziție pentru acest teritor controversat, s-a constatat, că ea nu fusese în posesiunea acestui teritor și că acela numai Domeniul î-l putea poseda. Care Domeniu? Doar dacă î-l poseda cel din Iosășel, ei nu introduceau procesul lor în potrive Guravăienilor.

8. Procesul sumar de repoziție, introdus de proprietarii Domeniului Guravăii în 1885 a avut darul a stabilit iarăș, că totdeauna mai nainte Guravăii a posedat acel teritor.

9. Din prilejul încercării lor de a exopera pre-

darea pe seama lor a terenului controversat, încercare nereușită din 1879, Tribunalul iarăș a constatat, că teritorul controversat î-l posedau Guravăienii.

10. Acțiunea din 1907 a reclamantei iarăș recunoaște că ei o posed, altcum nu cerea doar în potrivea lor adjudecarea posesiei.

Va se zică: Sentința Nr. 7630 din 1921 a Tribunalului Arad cu tot dreptul a putut constata, că terenul de sub litigiu în acest proces totdeauna în trecut Guravăienii l-au posedat.

Așadar Curtea de Apel cu drept a putut să remarce, că vre-o posedare a acestui teren de către Iosășeleni, Obștea reclamantă nu numai că n-a probat, ba măcar nici n-a încercat să probeze.

Acesta fiind adevărul, repercursiunea efectelor de drept civil, ce se impun pe temeiul unei posesii continue de peste 100 ani, nu poate fi ignorată cu provocare la 2 procese de re poziție din 1881 și 1885, cari nu aveau darul a întrerupe continuitatea acestei posesii îndelungate în efectul ei de domeniul dreptului civil. Cu atât mai puțin puteau avea acel efect procese penale, ce nici-că au vre-o urmă în dosarul acestui proces.

### **ad. III.**

Tribunalul n-a constatat numai simplu, că teritorul pretins prin acțiune este „înscriș” în cartea funduară a comunei urb. Iosașel, *ci a arătat cum s-a produs, prin viciu, aparența a fi el înscriș în ea, demonstrând totodată Tribunalul, că acest teritor „nu formează proprietatea reclamantei”.*

În urmare aceasta provocare la constatarea, ce ar fi făcut-o instanța l-a în sentința sa, este în cea mai extremă măsură — inexactă, ori cel puțin — mancă.

### **ad. IV.**

Experții auziați în acest proces, având puse lor la



dispoziție toate actele dela dosar, apoi actele segregărilor din Iosășel și Guravăii, și toate hărțile și schițele originale, — n-au opinonat numai atât, că teritorul din litigiu aparține — nu pârâtei Obște! — ci pârâților din acest proces, ci au arătat amănunțit:

a) că foștii urbarialiști din Iosășel au primit prin acordul din 14 Iulie 1877 segregată numai „pășunea comunală de 241 iugăre din hotarul Iosășelului“, care n-avea nimic comun cu teritorul din procesul actual, și afară de acea pășune alte mici bucăți, ca corecturi de limite între Domeniu și izlazul primit;

b) că parcela Nr.ii 237—238 top. din c. f. Iosășel cu Nr. 1 nu s-a extins peste teritorul de litigiu, ci numai din prilejul transformării din 1882 s-a completat în harta c. f. acel teritor, cu trecere peste întreg teritorul „controversat“, în chip vicios și abuziv.

Expertiza astfel, ca mijloc de probațiune, nu numai că a „opinionat“, ci a dovedit pe deplin că înscierea este numai aparență, produsă de uneltiri ilegale, va se zică: ea nu este o „însciere“, la care just și cu drept s-ar putea provoca reclamanta.

#### **ad. V.**

Curtea de Apel vorbea de „posesiunea„ unei înscrieri în c. f. — și nu de posesiune reală. Și este doar firesc, logic și legal, că o însciere de aparență, meșteșugită și abuzivă, nu are efectul d-a putea să beneficieze de dispozițiunile §-lui 1467 din C. C. A. și ale celor concludente din Regul. cărților funduare.

Invocarea acestui fel de „posesiuni“ cașicând ea ar fi concurentă cu posesiunea reală exercitată de Guravăieni — este de natură a provoca confundări, prezentând partea, citată în acest chip, greșit, din sentința Curții de Apel, în alt senz, osebit de ceea ce Curtea într-adevăr a zis.

## ad. VI.

Se poate una ca asta!? În proces decurs după normele procedurii civile ardelene din 1868, care proces are a fi și terminat tot în cadrul dispozițiilor acelei proceduri; — atunci când Inalta Curte de Casație, cum singură arată de începutul Deciziunii sale, că „părțile, conform legii, n-au fost citate“ deoarece decizia avea să se ia pe urmă de „referat public“ și nu din desbatere, — atunci când cele 2 instanțe au răspins acțiunea chiar pe motivul, că linia de hotar pretinsă de reclamantă nu numai că n-a fost probată, ci dimpotrivă s-a probat neîndoios că linia de hotar este cea afirmată de pârâți, adecă au judecat în fondul acestei chestii: în chestia stabilirii de hotar:

să se poată înfățișa în fața Inaltei Curți de Casație reprezentantul reclamantei, ca prin simpla sa declarație verbală, că abastă — acum, tardiv — dela acțiunea sa principală: *să anuleze el sentințele instanțelor inferioare în partea lor ce se referea ca hotar, — și să obțină și scăparea de cheltuelile de judecată.* Se poate așa ceva!? Și mai ales în un proces de sub regimul procedurii civile ardelene din anul 1868!

Ș-ul 70 al Proc. civ. din 1868 dispune: Reclamantul poate depune (revoca) procesul sau în cursul debaterii ori-când, până-ce în acel proces nu s-a adus sentința finală.

Adecă: „în cursul debaterii“. Cum în procese duse cu scripte de „debateri“ în fața instanțelor de Apel și de Casație nici pomenire nu putea fi, deoarece în fața acelor procesul nu se mai „desbătea“, ci simplu se refera public, — înțălesul acestei dispoziții a legii nu poate fi interpretat în alt chip, decât că numai până la aducerea sentinței finale a instanței I-e se putea revoca un proces ori petit de proces din o acțiune comulată. Sentința „finală“ este indegetată în deosebire



dispoziție toate actele dela dosar, apoi actele segregărilor din Iosășel și Guravăii, și toate hărțile și schițele originale, — n-au opinionat numai atât, că teritorul din litigiu aparține — nu pârâtei Obște! — ci pârâților din acest proces, ci au arătat amănunțit:

a) că foștii urbarialiști din Iosășel au primit prin acordul din 14 Iulie 1877 segregată numai „pășunea comunală de 241 iugăre din hotarul Iosășelului“, care n-avea nimic comun cu teritorul din procesul actual, și afară de acea pășune alte mici bucăți, ca corecturi de limite între Domeniu și izlazul primit;

b) că parcela Nrii 237—238 top. din c. f. Iosășel cu Nr. 1 nu s-a extins peste teritorul de litigiu, ci numai din prilejul transformării din 1882 s-a completat în harta c. f. acel teritor, cu trecere peste întreg teritorul „controversat“, în chip vicios și abuziv.

Expertiza astfel, ca mijloc de probațiune, nu numai că a „opinionat“, ci a dovedit pe deplin că înscierea este numai aparență, produsă de uneltiri ilegale, va se zică: ea nu este o „însciere“, la care just și cu drept s-ar putea provoca reclamanta.

#### **ad. V.**

Curtea de Apel vorbea de „posesiunea„ unei înscieri în c. f. — și nu de posesiune reală. Și este doar firesc, logic și legal, că o însciere de aparență, meșteșugită și abuzivă, nu are efectul d-a putea să beneficieze de dispozițiunile §-lui 1467 din C. C. A. și ale celor concludente din Regul. cărților funduare.

Invocarea acestui fel de „posesiuni“ cașicând ea ar fi concurentă cu posesiunea reală exercitată de Guravăieni — este de natură a provoca confundări, prezentând partea, citată în acest chip, greșit, din sentința Curții de Apel, în alt senz, osebit de ceeace Curtea într-adevăr a zis.

## ad. VI.

Se poate una ca asta!? În proces decurs după normele procedurii civile ardelene din 1868, care proces are a fi și terminat tot în cadrul dispozițiilor aceleia proceduri; — atunci când Înalta Curte de Casație, cum singură arată de începutul Deciziei sale, că „părțile, conform legii, n-au fost citate“ deoarece decizia avea să se ia pe urmă de „referat public“ și nu din desbatere, — atunci când cele 2 instanțe au răspins acțiunea chiar pe motivul, că linia de hotar pretinsă de reclamantă nu numai că n-a fost probată, ci dimpotrivă s-a probat neîndoios că linia de hotar este cea afirmată de pârâți, adecă au judecat în fondul acestei chestii: în chestia stabilirii de hotar:

să se poată înfățișa în fața Înaltei Curți de Casație reprezentantul reclamantei, ca prin simpla sa declarație verbală, că abastă — acum, tardiv — dela acțiunea sa principală: să anuleze el sentințele instanțelor inferioare în partea lor ce se referea ca hotar, — și să obțină și scăparea de cheltuelile de judecată. Se poate așa ceva!? Și mai ales în un proces de sub regimul procedurii civile ardelene din anul 1868!

Ș-ul 70 al Proc. civ. din 1868 dispune: Reclamantul poate depune (revoca) procesul sau în cursul desbaterii ori-când, până-ce în acel proces nu s-a adus sentința finală.

Adecă: „în cursul desbaterii“. Cum în procese duse cu scripte de „desbateri“ în fața instanțelor de Apel și de Casație nici pomenire nu putea fi, deoarece în fața acelor procesul nu se mai „desbătea“, ci simplu se refera public, — înțălesul acestei dispoziții a legii nu poate fi interpretat în alt chip, decât că numai până la aducerea sentinței finale a instanței I-e se putea revoca un proces ori petit de proces din o acțiune cumulată. Sentința „finală“ este indegetată în deosebire



de sentința interlocutorie, care se pronunța pe urma excepțiilor ridicate pe motivul lipsei de competență teritorială sau materială; — care sentința putea fi urmată de desbateri continuative în fondul procesului.

Alta este sentința „definitivă“ din un proces, și astfel ar fi o interpretare absolut eronată a §-lui 70 din art. de lege LIV din 1868, dacă s'ar crede, că și după sentința finală a instanței l-e și până înainte de aducerea sentinței definitive de către instanța supremă reclamantul tot mai poate revoca acțiunea sa. Da, el pierzându-l, poate revoca „apelul său“, dar acțiunea odată judecată nu o mai poate revoca, deoarece asta ar însemna, că el are dreptul a anula sentința adusă — prin revocarea ei.

Cum § 70 al Proc. civ. din 1868 declară și de altcum, că retragerea ori revocarea acțiunii (ori a unei părți din ea) *este de — egal efect cu pierderea procesului* pe întregul, ori în ale părții sale revocate, — nici rost nu mai are revocarea după sentință, ce răspingea; căci doar pe urma revocării tot respingerea trebuie să fie pronunțată.

Ei, dar în cazul din speță Inalta Curte de Casație a avut grația a primi tacit acea revocare, evident, tardivă, fără a aplica reclamantei urmările impuse de § 70 al suscității proceduri civile, ba din potrivă: a premiat acea revocare prin compensarea cheltuelilor de proces.

Nici chiar în procese de divorț nu mai poate revoca reclamantul, după pronunțarea sentinței instanței l-e, acțiunea s'a, deși în atari procese, precum știm, legea protejează osebit intențiile de abținere dela acțiune. Acel proces mai târziu pân-la pronunțarea instanței supreme da, poate fi, excepțional, revocat, însă și el numai prin *cererea comună de sistare a amânduror părți căsătorite* poate fi sistat cu efectul scoaterii din vigoare a sentințelor instanțelor inferioare, date în chestie.

Aşa şi în procese de drept c'vil, „după-ce s'a adus sentinţa finală a instanţei I-e, numai amândoaună părţile împreună pot cere scoaterea din valoare a sentinţei nedefinitivă încă, şi supunerea chestiei unei desbateri din nou“ (D. T. u. f. XIX. 41). Una parte singură însă, nu poate produce, la nici un caz, acea desvaliditare prin revocare de acţiune sau parte din acţiune, ci numai prin rezultatul eventual al apelului sau recursului său de revizuire.

În cazul din speţă chestia revocării acţiunii îndreptată spre stabilirea liniei de hotar între reclamantă şi pârâţi, însemna, — chiar şi dacă revocarea se făcea la timp, adecă înainte de pronunţarea sentinţei finale a instanţei I-e, — substragerea dinaintea cogniţiei judecătoreşti a diferendului de bază, singur a cărui judecare, anticipativă ori concomitentă, făcea posibilă rezolvirea corectă a restului cererilor din acţiunea reclamantei.

Pentrucă: stabilită odată linia de hotar, era clarificat, că totul ce ar arăta c. f. din Guravăii şi harta sa ca teritor, ce trece peste acea linie de hotar în hotarul Iosăşelului, este un greş de localizare genuină, din care Guravăienii nu puteau detrage drepturi, nici pe temeiul înscrierii lor dealcum inatăcabile, nici cu provocare la predarea [din Aprilie 1899. Toate acestea primeau înpregnarea pecetei a fi ele greşuri ale respectivelor autorităţi, cari descoperite din prilejul stabilirii adevăratei linii de hotar, trebuiau să sufere retragerea tuturor pretenţiilor guravăiene la spatele acelei linii de hotar, întocmai cum apa revârsată se retrage între ţărnişurile alviei sale.

Intocmai aşa şi întinderea maestrită a parcelelor 237—238 topografice din hotarul Iosăşelului, pe urma stabilirii liniei de hotar, trebuia şi ea să fie retrasă, fără multă vorbă, la spatele liniei veritabile de hotar.



Aceasta dependență neîndoioasă a întreg restului de alte acțiuni reclamantei de acțiunea principală, afirmativ revocată, — atrăgea după sine aplicarea acelei dispozițiuni a §-lui 70 din Proc. civ. ard. din 1868, care prescrie, că revocarea acțiunii este egală cu desistarea dela proces, adecă cu pierderea procesului. Asta, firește, atunci când acțiunea încă poate fi revocată, adecă înainte de sentința finală a instanței I-e.

Când însă revocarea s-a făcut în fața Curții de casație în cadrul unei referări publice a procesului, revocarea „acțiunii“ ne-având loc, acea revocare intenționată de reclamantă mai mult că putea însemna revocarea cererii de revizuire cu privire la sentințele instanțelor inferioare, ce stabiliseră conglăsuitoarea linia de hotar.

Cum Inalta Curte de Casație, face numai amintire de acea revocare parțială a acțiunii, întâmplată în fața sa, fără a se pronunța și a motiva cu un singur cuvânt măcar, că a considerat acea revocare de îndreptățită și la timp produsă — ori ba? — însă totuși disolvă pe întregul sentințele instanțelor inferioare și ordonă o înjumătățire a teritorului din litigiu, ce înomnis violează linia de hotar stabilită de probațiunea din acest proces: Inalta Curtea a făcut un greș fără seamăn mare — o adevărată imposibilitate juridică.

#### **ad. VII.**

Extractele „autentice“ de carte funduară, pe urma probațiunii amănunțite din acest proces, ordonată și efectuată asupra provenienței înscrierilor cuprinse în ele și a adaugerilor vicioase făcute în harta de c. f. din Iosășel, — nu mai pot fi provocate amândouă, adecă și cea din Iosășel, cași când ar dovedi amândouă, cu acelaș efect, de „drept exclusiv și absolut de proprietate asupra teritorului din litigiu“.

Asta ar fi o *ignorare* extrem inscuzabilă a rezultatului probațiunii din acest proces, care probațiune s-a ordonat chiar pe urma faptului, că pârâții s-au apărut a fi prezintarea, ce o tinde cartea fund. Nr. 93 din Iosășel, d-a fi suscept legal și real teritorul de sub litigiu în ea, *numai o aparență falsă, produsă prin abuz și falș. Ce s-a și dovedit.*

În urmare c. f. Nr. 106 din Guravăii și cea cu Nr. 93 din Iosășel nu se pot pune, — cu ignorarea rezultatelor probațiunii de mai sus, — *față în față ca egal cu egal, legal cu legal*, ci raportul dintre ele e, că una este inexceptionabilă și inatăcabilă, cea din Guravăii, — iar cea din Iosășel: este vicioasă și falșificată.

Că atare, c. f. Nr. 93 din Iosășel nu era operantă, chiar dacă ar fi și trecut 30 ani dela falșificarea ei. Pentru că jurisprudența ardeleană s-a pronunțat că:

„Proprietarul expus în cartea funduară este de regulă îndreptățit a reclama și posesia imobilului înscris ca formând proprietatea sa; *însă nu-i revine acest drept atunci, dacă înscrierea sa ca proprietar a obținut-o cu reacredință.* (D. T. u. f. XXV 59)“.

„Proprietarul din cartea funduară are dreptul să pretindă posesia imobilului înscris ca proprietatea sa exclusivă, deoarece acest drept la posesie este rezultatul proprietății — *însă numai în acel caz, când înscrierea sa de proprietar al acelu imobil a obținut-o în bunăcredință, deoarece înscrierea în cartea funduară numai drepturile câștigate în bunăcredință le apără.*“ (Dt. u. f. XV. 31).

Va se zică: fiind dovedit că Obștea din Iosășel a obținut vicios, adecă cu reacredință, aparența a fi și ea proprietară a teritorului de sub litigiu, nici atunci n-ar avea dreptul a pretinde posesia dela Guravăeni, dacă înctii 2—98 și ceilalți nechemați n-ar fi ei proprietarii



de bunăcredință al acelui teritoriu, ci numai simpli posesori.

#### **ad. VIII.**

Experții din 1887 *n-au declarat aceea, ce li atribuie Inalta Curte de Casație*. Am dat per extensum textul acelei expertize. Din el reiasă că acei experți au declarat precis la întrebarea a 2-ă pusă lor: „Că teritorul expus în harta K. respective 4, aparține oare hotarului comunei Iosășel, ori celui ai comunei Guravăii *nu se poate constata pe cale de expertiză*“. Apoi explică sub „Pro I-o și sub pro II-o, că de ce nu se poate, — arătând că teritorul se prezintă ca expus și în harta Iosășelului, ca proprietate a Domeniului Iosășel, și în harta Guravăii ca proprietate a Domeniului Guravăii. Neavând nimic alta pus lor la dispoziție, decât hărțile contradictorii, *natural că experții din 1887 n-au putut descifra premersele*.

*Alta a fost însă situația experților din procesul actual, căroră li s-au pus la dispoziție toate doarele necesare. Și cum se poate, că Inalta Curte să citeze absolut eronat opinia neformată a experților dintr'un proces de re poziție dinainte de 50 de ani, in loc de a aprecia cuvenit expertiza unanimă, — precisă și desvălitoare a întregii falșificări a hărții de transformare — dată de experții din procesul acesta însăși?*

#### **ad. IX.**

Da, în anul 1887 harta definitivă a segregării urbariale din Guravăii nu ajunsese încă a fi autenticată. Ea a fost autenticată la rândul său numai în ziua de 8 Noemvrie 1891 sub Nr. 9013/891 al Tribunalului Arad, ca for urbarial.

Din potrivă însă, am arătat, — că *harta definitivă a segregării urbariale din Iosășel în ce chip nul și neavenit a fost autenticată în 17 Aug. 1887, în lipsa hărții*

lucrărilor premergătoare și pe lângă furișarea în ea a teritorului „controversat“, ce nu li s-a predat, decât numai în forma „de drept la proces“! Iar când urmau să exopere predarea: sentințele, cea a tribunalului Arad de sub Nr. 1288/1899 și a Curții de Apel din Budapesta de sub Nr. 1850/1899 au zdrențuit toate temeliile de carton ale acelei autentificări absurde.

Actele acestea erau toate adnexate dosarului acestui proces, dovedind că *situația este azi inversă: azi harta de segregare a Guravăii este autenticată și inexceptionabilă*, iar de pe autentificarea hărții de segregare din Iosășel au șters sentințele de mai sus, per extensum publicate, ori-ce valoare de serioșitate chiar, și nu numai de: autenticitate.

De acestea toate trebuia ca Inalta Curte de Casație să ia nota cuvenită. Și luând notă, nu putea opera cu acel contrast dintre autenticitatea hărților, din anul 1887, ci era datoare a semnală contrastul de pe urma predării și autentificării de hartă din 8 Noemvrie 1891 și pe urma demascării valorii inoperante a hărții din 1878 prin sentințele Nr. 1288/1899 și 1850/1899.

#### **ad X.**

Experții din acest proces iarăș nu au opinat nici cu un cuvânt, cum îi citează Inalta Curte de Casație, apodictic, că *terenul de sub litigiu este proprietatea comunei pârâte*“.

Dimpotrivă: nici ca „rezumat“ nu se poate atribui o astfel de interpretare expertizei lor magistrale unanime, de 17 pagini. Doar experții arată: cât *posedă* din terenul de sub litigiu pârâta Obște urb. din Guravăii 124 iug. 720 st. pătr. (care nici acesta nu formează nici până azi „proprietatea“ ei, deoarece nu este nici până azi înscris în c. f. dreptul de proprietate în favorul ei). Arată mai departe, că 141 iug. 1322 st. pătrați posed



proprietarii de carte funduară a întregului teritor fost domenal din Guravăii, Iosif Fărcaș și consoții săi nenumărați. Arată că 37 jug. 500 stânjini pătrați — care teritor Obștea urb. Guravăii nu l-a primit să-i revină în competența sa de pădure și pășune — le posed însăși reclamanții; iar 2 iug. 1017 st. pătr. particulari, ca pruniști ale lor;

arată apucăturile, prin cari au fost vârat teritorul de litigiu, abuziv, în harta de c. f. a Iosășelului și de încheiere; și

arată, că linia de hotar au aflat a fi cea afirmată de Guravăieni și că astfel teritorul de sub litigiu aparține hotarului Guravăii. *Asta însă nu înseamnă, că ei ar fi opinionat, că acela ar fi „proprietatea“ Obștei din Guravăii.*

Aceasta citație greșită a opiniei experților din procesul actual face impresia a fi fost produsă numai pentru a putea fi pusă față în față: opinia afirmativ „pro“ a experților din 1887 cu opinia afirmativ „contra“ a experților din 1917, și a fi tras din acest afirmativ contrast — vezi Doamne — argumentul, că „între aceste două opinii, ce și-ar contrazice, — nici una nu poate fi primită ca cinosură.

Este însă la mijloc sminta, că nici cei din 1887, nici experții din acest proces: n'au opinat ce li se atribuie și astfel nici expertiza celor din 1887 nu poate fi exagerat interpretată, — și nici cea din 1917, proprie acestui proces, unanimă, nu poate fi în acest chip depreciată de valoarea ei intrinsecă și procedurală.

#### **ad XI.**

Curtea de Apel din Budapesta cu sentința sa de sub Nr. 25833/1881, iată cum judecase: „In numele M. S. a Regelui, Curtea de Apel din Budapesta a pronunțat în procesul de repoziție sumară în-

trodus de reclamantul *Vasilie Petrică*, primar și reprezentant al comunei (neindicat că „urbarială“) *Iosășel*, prin avocatul A. N. împotriva pârâtului *Teodor Neamțu*, primar și reprezentant al comunei (iarăș nu se indică, că „urbarială“ și astfel de sigur numai „politică“), *Guravăii*, naintea judecătoriei reg. de ocol din *Hălmagiu* și terminat cu sentința de sub Nr. 430 din 5 Mai 1881, — pe urma apelului dat de reclamant în ziua de 25 Mai 1881, sub Nr. 562, ca luată în ședința sa publică, ținută în ziua de 30 Iunie în deliberare — următoarea *sentință* :

Sentința instanței I-e se aproba în partea ei, ce privește fondul chestiei, însă în partea ce se referă la speșele de proces se reformează și comuna reclamantă este obligată să plătească comunei pârâte (*Guravăii*) cheltueli de proces în termen de 8 zile, sub sancțiunea execuției de 38 Floreni 50 cruceri. Totodată se stabilesc pe seama avocatului reclamantei, față de clienta sa în competențe pentru apel 4 Floreni.

*Motive*: Premițând, că amăsurat legilor 22 din 1802 și 13 din 1807 în procese sumare de repoziție nu poate forma obiectul chestia proprietății imobilului respectiv, a trebuit să fie aprobată partea, ce se referă la fondul procesului, a sentinței instanței I-e: pentru că precum probează harta produsă de comuna reclamantă, precum și documentele întregitoare de sub No. 26, terenul dintre hotarele comunelor reclamantă și pârâtă încă din veacul trecut a devenit litigios și reclamat, în urmare el nu putea să fie posedat nici de către reclamantă, nici de către pârâtă în neconturbare și pașnic (!?) — drept-ce conturbarea reclamată (de com. *Iosășel*) cu atât mai puțin poate forma obiectul unei acțiuni pentru repoziție sumară, cu cât teritoriile ce sunt între hotarele comunelor, amăsurat legilor Titlelor 84—86 din Tripartit, cum și 20 din 1625 și 23 din 1802 numai pe cale de



*proces pentru corectarea (stabilirea) liniei de hotar se pot pretinde.* Dar și cu abstracție dela acestea, sentința instanței I-e (ce răspingea acțiunea de repoziție a comunei politice Iosășel) a trebuit să fie aprobată mai ales din acel motiv, pentrucă din datele procesului și anume din documentele, cărțile funduare, hărțile și depunerile martorilor, produse de amândouă părțile din litigiu reiasă, că teritorul de pădure de sub întrebare *nu-l posed nici comuna reclamantă, nici cea pârâtă, ci l-au posedat (de sigur) Domeniile din Iosășel și (sau) Guravăii*, iar locuitorii comunei reclamante numai drept de lemnărit puteau exercita ca foști urbarialiști, pe lângă îndeplinire de contraservicii iobagiale; în urmare comuna reclamantă, ca persoană morală, neputând dovedi reală și pașnică posedare din partea sa, premergătoare actului afirmativ de conturbare, iar de altă parte neafirmând măcar, comuna reclamantă, că fie în comuna Iosășel, fie în Gurarăii regularea chestiilor urbariale s-ar fi făcut și că terenul de sub întrebare s-ar fi defălcat fie pe seama comunei reclamante, fie pe seama celei pârâte, din acest motiv nu poate pretinde, mai ales față de comuna pârâtă nu, repoziție sumară. Partea sentinței instanței I-e, care se referă la spesele de proces a trebuit însă să fie reformată și reclamanta comună a trebuit să fie oblidată în restituirea cheltuelilor pricinuite pârâtei, în baza §-lui 251 din Pr. civ. deoarece circumstanțe, cari se motiveze computarea reciprocă, nu s-au produs“.

Poftim! E vorba de o frază din motivarea unei sentințe de nainte cu 48 ani, din un proces dintre comunele *politice* Iosășel și Guravăii de pe vremea, când nu li-se atribui-se încă foștilor iobagi din Guravăii pe cale de segregare — competențele lor, și astfel nici că era lucru serios procesul îndreptat în potriva lor.

Da: ele: comunele politice — n-au posedat în baza propriului lor drept de proprietate și posesie nimic, ci a posedat Domeniul lor respectiv, — iar că din acele Domenii care l-a posedat, — nu putea nici ști, nici declara instanța... în lipsa acelorora din proces!

Și din aceasta sentință judicioasă a Bpstei, Inalta Curte de Casație: n-a profitat de indegetarea, că diferend dintre două comune urbariale, de natura acestui proces, adecă pentru hotar, numai și numai pe calea unui proces pentru stabilire de hotar se poate judeca în merit, — ci scoate alte stabiliri — *despre cari însăși acea sentință premitea în motivele sale, că nu-i aparțineau competenței sale ale judeca și stabili!!*

Vizibil din acesta reproducere integrală a sentinței invocată de Inalta Curte:

1. Că era vorba de un proces dintre comunele *politice* Iosășel și Guravăii cari, da, se puteau război pentru linia de hotar dintre ele — dar nu în cadrul unui proces de repoziție sumară, cum bine îi instrua instanța respectivă.

2. Că dacă a zis instanța, că nici una, nici alta dintre cele 2 comune politice nu erau ele — și nici că puteau fi — în posesia de facto a teritorului controversat, ci puteau fi posesoare numai Domeniile din hotarul lor — iarăș bine au zis.

3. Că nefiind acele Domenii în proces, instanța numai în general s-a exprimat, că amândouă Domeniile, deoarece în lipsa lor din proces — special în cadrul unui proces, sumar de repoziție — nu avea căderea a stabili, că oare cel din Iosășel, ori Domeniul din Guravăii poseda — și cu drept — teritorul controversat.

Am arătat prin acestea, că Inalta Curte la ce provocări fără ori-ce valoare a recurs, când avea la dis-



poziție multe alte dovezi, neasămânat mai probante... însă de tenor contrar.

**ad. XII.**

Când o instanță repune pe cei din Guravăii în posesiune, fără a declara, că îi repune în „composesie“, adică în posesie comună, — n-avea să declare, că contrarii sunt excluși dela posesie. O astfel de declarație era superfluă și fără rost. D-aceea, bine a fost ea rectificată.

Drept-ce și acesta argument cade dela sine.

**ad. XIII.**

„De intentiis non iudicat praetor“. Ar urma să adunăm motive și din tălmăciri de visuri!

**ad. XIV.**

Curtea vorbea de 10 ani, de când curge „lupta înverșunată“ adică — acest proces. A greșit: procesul s-a introdus în 3 Decembrie 1907, iar Curtea a judecat în 1923, adică la 17 ani, iar Inalta Curte de Casație abia la aproape 20 ani dela introducerea acestui proces. Va se zică nu probațiunea, ci lungimea „luptei înverșunate“ cade în cumpăna Justiției?!

Înțelegem, că în acele regiuni ale Țării, în cari procesele de „hotărnicie“ curg mereu cu zecile și poate sutele de mii din pricina, că nu există nici hărți, necum cadastru sau carte funduară, — impune „lupta înverșunată“, ce o dă țaranul pentru holda sa știrbită azi, știrbită mâine, de vecinul lacom.

Cum puncte fixe parcelele singuratice nu prea au, în acele părți de Țară, vreme de 3—5—8 ani Petru an de an trece cu câte o brează în imobilul vecinului Pavel, până ce ocupă o bună parte din acel arabil ori fânaș. Dar în interval devine fiul ori chiar devin mai mulți fii ai vecinului flăcăi vânjoși, cari îi restituie împrumutul și

acum ei trec cu brezdele pe holda lacomului. Ajunși la proces, limbile martorilor se încurcă ca ale celor dela Turnul Vavilonului. Unul știe că nainte de 20 ani miezuina a fost pe aici, altul că nainte de 10 ani pe dincolo; al treilea altă miezuină adeverește, al 4-lea, 5-lea, zecilea, 20-lea tot alta și alta. Hărți nu sunt, alte indicații nu sunt. Judecătorul ce să facă: constată cele 2 linii mai îndepărtate, pân-la cari au intrat în decursul anilor unul și celalalt dintre „înverșunați“ în holda vecinului, — și trage între ei linia de mijloc, stabilindu-o ca miezuină. —

Aceasta „jurisprudență“, la care se provoacă Inalta Curte de Casație de sfârșitul deciziunii sale, se potrivește în Ardealul alipit, care are azi măsurări cadastrale și cărți funduare, ca pumnul în ochi.

Atât ni-ar mai trebui ca pe titlu de „luptă înverșunată“ să ni-se arunce în foc întreaga siguranță a averii particulare juste, ce ni-o tinde cartea funduară și vasta jurisprudență avansată, dezvoltată în curs de 70 ani în jurul clasicului ei sistem, — introducându-se și la noi, ardelenii și bănățenii, jurisprudența „solomonică“ a tăierii în două a obiectului din litigiu.

Atentat, grav compromițător a sistemului Cărților Funduare s-a făptuit deja prin decretarea priorității nelimitate a pretensiunilor Statului față cu cele intabulate în l-ul și sequentul rând pe averea imobilă respectivă.

A și avut efectul său desastroos acea ciuruire a siguranței tinsă de cărțile funduare. Nime nu mai credita pe ipoteci, așa, că — după imense rele pricinuite creditului funciar ardelean, bănățean și bucovinean, — guvernul trebuie să repare acea spărtură nesocotită, cutezată de oameni, ce nici ideiă nu aveau de instituția Cărților Funduare.

Dar ori-cât de desastroos a fost acel atentat, el



totuși era făptuit pe cale de legiuire. *Lege nouă* zdrențuia legile Cărții Funduare.

Inalta Curte de Casație însă, când ignorează jurisprudența Cărților Funduare și ignorează și însăși sistemul lor, înlocuindu-l cu primitivitatea înjumătățirii solomoniane a obiectului din litigiu între părțile procesuante, ce dau „luptă înverșunată” — ne dă cu totul gata. Deși noi așa știam, că nu are dreptul a ignora legi în vigoare, și nici jurisprudența bine stabilită în jurul lor, numai pe motivul, că ea nu este tradusă încă în limba Statului.

#### **ad. XV.**

Din prilejul introducerii acestui proces, reclamanta Obște, abuzând de înscrierea sa abuzivă și de falsificarea de hartă, a exoperat punerea sub sechestru nu numai a teritorului „controversat”, ci și a pruniștelor și arabilelor unor particulari nechiemați în proces. Inalta Curte de Casație avea naintea sa demascarea acestor apucături.

Dar în loc: invoacă ca argument pe lângă reclamantă chiar și sechestrul obținut cu reacredință.

#### **ad. XVI.**

Litigiul prezent nu se poate judeca, decât în proces pentru stabilirea liniei de hotar. Iar în afară de atare proces numai în baza confrontării celor 2 cărți funduare contrare și pe lângă obligata cântărire a puterii probative mai mari a uneia și mai mici, ori chiar inexistente, a alteia.

Regimul cărților funduare nu cunoaște principiul: Hai! să-i săturăm pe amândoi!

Siguranța, ce o tinde acestor ținuturi în ale avutului imobiliar regimul Cărților Funduare, este anihilată pentru vecie și ireparabil, când în locul principiilor de drept, impuse de acest regim și practicate de 70 ani,

se aplică deviză: fie înscris cineva ori-cât de inatacabil ca proprietar, — eu iau dela el jumătate și dau celui ce pretinde „înverșunat!“

#### **ad. XVII.**

Legea XX din 1635 nu se referă la judecarea proprietății, ci la stabilire de hotar. Ea era și de altcum în vigoare numai peste teritoriile ungurene, iar peste Ardeal nici-când. Iar Guravăii aparțineau Ardealului și Regimului C. C. Austriac. De altcum avem să vorbim asupra acestei legi, sub *ad. XXI.*

Dar și atunci, când nu judecă în chestia stabilirei hotarului, ce rost are provocarea la legea XX din 1635? Iar în ce privește afirmativa jurisprudență din jurul acestei legi — jurisprudență inexistență: noi ne provocăm la manualul renumitului profesor de universitate *Frank*. Acesta în opul său „*Közigszáság törvénye*“ vol. II § 508 arată, că procesele ordinare pentru stabilire de hotar între două Domenii sau comune vecine, numite „processe radicale pentru hotar“ — „*causa rectificationis metarum ex iure radicali, id est privilegiiis, mota vel decidenda*“, se deosebesc cu totul de procesele pentru stabilire de hotar, vulgo numit așa, dar mai bine zis: „miezuină dintre proprietarii vecini“ din acelaș hotar al unei comune.

În procese] pentru hotarele „interne“, adică miezuine, ale singuraticelor holde sau alte imobile, întrebarea dirimantă este, că reclamantul dovedește oare cu probe îndestulitoare a fi el proprietarul acelui teren din litigiu, ce se cuprinde între miezuina existentă și cea pretinsă de dânsul. Și dovedind el asta, miezuina devine stabilită a fi: cea pretinsă de dânsul, adică cea ieșită din probațiune.

În procese pentru stabilirea liniei de hotar între două *comune*, judecătorul are să judece pornind cu totul



din alt punct de vedere. (Frank. Opul susamintit vol. II, pag. 449, în conglăsuire cu Tripartitul, I 85, 86).

În acest proces „radical“ de stabilire a hotarului dintre două comune, instanța nu judecă în ale proprietății terenului dintre cele două linii pretinse de hotar. Doar e posibil, ca însăși numai comunele administrative să fie în proces pentru stabilirea hotarului dintre ele, când teritoriul însuși dintre acele două linii nu formează proprietatea nici a uneia dintre ele, ci proprietatea unuia sau mai multora dintre locuitorii uneia, sau dintre locuitorii particulari al celeilalte.

Drept-ce în atari adevărate procese pentru stabilire de adevărat hotar și nu „miezuină“ — instanța invocată îndreaptă întreaga sa atențiune asupra dovezilor, ce probează a fi hotarul pe linia de dincoaci, ori pe cea de dincolo de teritorul, despre care fiecare dintre partide afirmă a aparține al hotarului său. Confrontă hărți și schițe, ascultă martori, caută la fața locului miștele din trecut sau urmele lor și stabilește prin sentință ca hotarul discutat a fost, este și va fi și pentru viitor pe linia adevărată prin probațiunile culese și apreciate legal de dânsa. Că teritoriul, pe urma acestei sentințe direct atribuit unui ori celuilalt hotar, în a cui proprietate revine : nu o interesează. Ea a stabilit, la cererea celor în drept, numai linia de hotar.

Rezultă din toate acestea, că acțiunea ordinară „radicală“ pentru stabilirea liniei de hotar dintre două comune, nu poate fi privită în cazul din speță, ca o „parte din acțiunea reclamantei“. Pentrucă, deși a fost cumulată cu altă acțiune, — cu cea pentru proprietatea teritorului dintre cele două linii de hotare pretinse, — ea este în sine independentă.

În urmare, revocarea ei integrală — chiar și dacă se făcea la timp și nu absolut tardiv, — nu putea și

nu poate fi calificată ca o „reducere“ parțială a peti-  
telor acțiunilor reclamantei, ci numai și numai ca o re-  
vocare integrală a uneia dintre cele două acțiuni cu-  
mulate.

Iar cum acțiunea îndreptată pentru stabilirea li-  
niei de hotar este în era dirimantă pentru posibilitatea  
d-a se decide în chestia proprietății teritorului din li-  
tigiu, rezultă ca „sine qua non“, că a doua acțiune  
nu poate fi judecată fără a fi stabilită anterior, ori cel  
puțin concomitent linia de hotar. Și nu: din motivul,  
pentru că cheia întregului acest proces este întrebarea:  
„care este linia de hotar“? — Iar acea linie nu poate  
fi stabilită prin procesul de proprietate, ci numai prin  
procesul pentru linia de hotar. Ori o atribuire a terito-  
rului controversat în procesul din speță, fie unuia, fie  
altuia, — și totașa și o înjumătățire a lui între partide:  
produce în chip deghizat, crearea unei alte linii de ho-  
tar, decât cea adevărată.

Singur linia de hotar, stabilită prin acțiune co-  
răspunzătoare, putea indica, că oare din prilejul locali-  
zării din Guravăii, sau din cel al transformării din Io-  
sășel: s-a trecut peste hotarul veritabil, de una ori de  
alta? Și dacă da: de care din ele?

Instanțele inferioare au stabilit în speță — linia  
de hotar și au stabilit neîndoios și aceea, că transformarea  
din Iosășel a trecut în anul 1882 ilegal și abuziv peste  
acea linie.

Înalta Curte de Casație vine acum să procedeze  
invers. Negligă pronunțarea asupra acțiunii I-e, iar în-  
jumătățind teritorul în litigiu, intenționează, în chip  
deghizat, a crea o nouă linie de hotar.

#### **ad. XVIII.**

După pronunțarea sentinței I-e și a II-a în fond, chiar  
în chestia stabilirii de hotar, — acțiunea cumulată nu



mai putea fi „redușă“ prin revocarea uneia dintre acțiuni, și chiar prin revocarea celei principale, produsă verbal, — naintea instanței de revizie a acțiunii răspinsă. Așaceva rămâne ceva unic în felul său.

#### **ad. XIX.**

Inalta Curte de Casație poate îndegeta reguli de drept aplicânde și poate stabili ori întregi starea de fapte.

Nu poate însă impune că anumit: cum și cât se să adjudece instanța inferioară unuia sau altuia dintre partide; pentrucă prin atare procedeu reduce pe Curtea de Apel la rolul de portărei. Nici o instanță nu poate judeca la — poruncă. Ori Curtea de Apel este invitată a judeca din nou în chestie.

Poftească Inalta Curte să declare a fi reguli de drept:

că proces pentru proprietatea unui imobil se poate judeca în fond și fără a fi fost chieმაți în proces toți coproprietarii acelui imobil;

că proprietar înscris pe temeiu de achiziție prin licitație publică poate fi scos din proprietatea sa integrală, inatăcabilă, chiar și la 20—30 ani dela înscriere, în baza unor revendicări platonice ce sustăteau nainte de 100 ani, față — de ur.năritul acelei licitații.

Poftim a declara fățiș așaceva și a și primi răspunderea morală pentru atare jurisprudență, contrară legilor în vigoare.

Atunci poftim a impune instanțelor subalterne aplicarea lor întocmai.

#### **ad. XX.**

— Disolvând sentințele instanțelor inferioare, Inalta Curte nu putea judeca în fond asupra cheltuelilor din proces și apel — compensându-le, deoarece previne instanței inferioare, care are ea dreptul să judece și în aceasta privință pe întregul. Putea stabili cheltuielile revizuirii și atât!

## **ad. XXI.**

În completarea celor expuse sub *ad. XVII*, ținem să învederăm mai deaproape și rostul legii XX din 1635, invocată de Înalta Curte.

Legea XIX din 1635 dispunea, ca în caz de controverse între diferite județe pentru hotarul dintre ele, ce comisii speciale mixte aveau să fie compuse pentru a studia la față locul și situația și a afla o soluțiune a diferendului.

Legea XX din 1635, în continuare se referă la controversele pentru hotar, ce se ivesc între comune vecine din același județ.

Dăm în cele, ce urmează titlul și textul integral al celor 2 §§-e, câte le are, ale legii XX din 1635.

### **Articulus 20 anni 1635.**

*Qualiter Differentiae, ratione metarum intra eundem Comitatum, sunt componendae et discriminandae.*

§ 1. Qui una cum Supremo, vel Vice-Comite, et altero Iudice Nobilium (nisi forte interessati essent) nec non aliquo ex Praelatis, vel Capitularibus Personis, ac Magistro Protonotario, ubi commode haberi poterunt (mediocribus et pauperioribus solo Vice-Comite et altero Iudice Nobilium contentis) ad facies talium metarum profecti, visis et intellectis partium dissidentium praetensionibus, et fulcimentes, secundum Deum et ejus Iustitiam, etiam cum signorum metalium erectione, et assignatione, determinationem facere possint, ac valeant; salvo tamen jure, si quod alteratae pars, in talibus metis ulterius speraret, post executionem suis modis proseguendo remanente:

§ 2. Si vero per partes ipsas sufficientem ad tunc edoceri non poterunt, ita ut finalem determinationem inter eas facere non possint; extunc Territoria inter ipsas partes controversa, in ratas dividere et seques-



trare possint partes, ejusmodique divisione et sequestratione, utraque pars contenta esse debeat, et teneatur, tam diu, donec temporum succesu de proprietate talium Territoriorum, coram suo competenti et ordinario Iudice, ex tenore privilegiorum suis modis producendorum, aliisque documentis iudicium fieri et determinari possit.

Din acest text evident :

1. comissia mixtă n-avea se împartă terenul controversat între cele două comune, decât numai în cazul, când din lipsă de ori-ce indicii, era pusă în neputință d-a stabili hotarul veritabil, amăsurat dispozițiunilor § 1.

2. Impărțirea amăsurată §-lui 2 nu era definitivă și stabilind proprietatea teritorului, ci numai un act de prevenție pentru încunjurarea actelor de violență, așa că ea lasă deschisă „tam diu, donec temporarum succesu, de proprietate talium Territoriorum, coram suo competenti et ordinario Iudice. . .“ stabilirea dreptului de proprietate în bază de probațiune se va putea face!

Va se zică: legea XX din 1635 nu prevede cum să se judece definitiv în aceste diferende pentru hotar între comune, ci cum să fie prevenite certuri eventuale brahiole între ele, până-ce va ajunge treaba a fi judecată de instanța justițiară competentă.

Ei bine: și la aceasta lege se provoacă ca la izvorul cogniției Sale judecătorești acea Inaltă Curte de Casație, care omite a judeca în speță asupra liniei de hotar!

Inalta Curte de Casație nu avea doar rolul comisiei mixte în aceasta chestie și nici î-l putea să-l aibă din momentul ce nu judecă în chestia stabilirii hotarului, — ci avea rolul „competenti Iudicis“, care avea la dispoziție dovada care „documentis iudicium fieri et determinari possit“. Adecă trebuia să judece în baza probațiunei inexpugnabilă tinsă de expertiza din 1917 — și n-avea dreptul ca să ordone înjumătățirea teritorului din litigiu.

\* \* \*

Nainte de a trece mai departe cu expunerile noastre din aceasta chestie, dorim să ne ocupăm, pentru câteva clipe, și cu partea etică a acestui diferend dintre 2 comune românești; diferend încercat a fi soluționat prin imitarea înțelepciunii Marelui Rege Solomon al Iudeii. Noi înșine am arătat în cursul acestui memoriu al nostru, cât de lipsiți erau Iosășelenii de lemn, în asemănare cu comunele urbariale vecine. Dar tot atunci am arătat, că din vina lor erau lipsiți, pentru că nu și-au validat demn, și priceput, — dacă și nu cutezau pe vremuri să le valide „inverșunat“ — drepturile lor față de propriul lor Domeniu, ci s-au lăsat asmuțiți din partea aceluiași Domeniu viclean, asupra pădurii din alt hotar, strein, mulțumindu-se din partea Domeniului lor — cu puțin.

Cum e însă lumea miloasă față de cei lipsiți, nu-i exclus ca unul-altul dintre cetitori să subordoneze dreptatea — simțului de echitate, exclamând: „Bine s-a făcut, că li s-a atribuit și lor, bieților Iosășeleni, pădure, ca să aibă și ei!“

Permită-ni-se însă o mică observație și adecă: În rândul reformei agrare comuna Iosășel a primit — pe titlul că *n-are pădure*, deși avea 93 iugăre conform cadastrului, — atribuită ei din pădurea domenală expropriată dela Domeniul vecin Zimbru ori Valemare, prin înproprietărire, aproape 300 iugăre de pădure mare: până-ce comuna Guravăii — pe titlul că *are pădure* — n-a primit nici o palmă de pădure. Intrebăm, că azi: cine e de compătimit!?

\* \* \*

Punerea pe hârtie a deciziunii mai sus publicată a Inaltei Curți de Casație, a necesitat timp de aproape un an. Doar actele procesului abia în vara anului 1927 au putut fi transmise Curții de Apel din Timișoara.



Pârâții aveau toate motivele a ataca deciziunea extrem greșită a Inaltei Curți de Casație, în termenul redus la 3 luni dela pronunțare, cu cerere de renoire.

Dar și după multe luni dela ziua de 7 Iunie 1926 deciziunea tot nu era încă concipiata integral așa, că pârâții au fost puși în imposibilitate de a-i cunoaște motivarea și a ști, ca în ce direcție să îndrepte cererea lor de renoire.

Noroc, că prin intrelăsarea renoirei pârâții n-au pierdut nimic, absolut nimic, din cauza, că pe calea apucată de suscitata deciziune a Inaltei Curți, chiar și dacă On. Curte de Apel s-ar preta să o execute orbiș, — *nu se poate produce, în nici un caz, o sentință executabilă.*

## VIII

### **Cererile pârâților, adresate Onoratei Curți de Apel Timișoara.**

Prin deciziunea sa cu Nr. C. II. 4113/1927 On. Curte de Apel Timișoara a admis, ca partidele din acest proces să înăinteze câte un memoriu, adnexând la dosar, — arătând ele, cum înțeleg să se execute expertiza, ce s-a ordonat din partea Inaltei Curți de Casație; anunțând ele totodată și experții lor, — iar pentru efectuarea expertizei a fost delegat, tot prin suscitata deciziune a On. Curți de Apel, publicată în ziua de 10 Iulie 1929, Tribunalul Arad.

Delegarea Tribunalului Arad era impusă de procedura civilă din 1868, ce are a fi aplicată în acest proces pân-la sfârșit. E semnificativ, că Onorata Curte de apel prin aceasta delegare a desavuat Inalta Curte de Casație. (Vezi dispozitivul Deciziunii Nr. 2975/1926 a Inaltei Curți de Casație), care îi impunea a executa ea însăși desbaterea cu părțile și expertiza.

\*

Pârâții, având în vedere faptul, că actele din do-

sărul acestui proces, cum și cele din dosarele anexate, sunt toate — afară de sentințe — în limba maghiară așa, că membrii secției chiermate a judeca în chestie, afară de unul, și dânsul cine știe că oare îndestul versat în ale chestiilor de natură urbarială, — nu dispun de puțința de-a se informa, măcar cât de fugitiv, prin frunzărirea fi-lelor nenumărate ale dosarului, asupra situațiilor de drept din acest proces, ce așteaptă dreaptă soluționare juridică:

au luat hotărârea a expune în acest memoriu, în extras posibil redus, dar fidel, tot ce se cuprinde și re-iasă din actele dela dosarele acestui proces, ca vrednic de remarcat și ca căzător în cumpănă, când e vorba a se judeca în aceasta chestie.

\* \* \*

Și acum își iau voia a se adresa Onoratei Curți de Apel, mai întâiu — pârâții de rândul 2—21, 23—24, 26, 27, 29, 30—45, 47—62, 65, 68—85, 87, 90, 91, reprezentați prin subsemnatul avocat, cu următoarele expuneri și, pe urmă, — cereri :

A) Deciziunea Înaltei Curți declară expres, că dă loc numai „în parte“ reviziunii sentințelor date de instanțele inferioare.

Din aceasta expresie rezultă, că în o altă parte a sa, nu s'a dat loc reviziunii și astfel în acea parte sentințele instanțelor inferioare au rămas lăsate de Inalta Curte de Casație — neatinse, în vigoare, așa că în acea parte a lor ele sunt definitive.

Urmărind din textul deciziunii suscitată explicarea, că oarecare parte este cea neatinsă de disolvare? — noi aflăm, că acea, parte lăsată neatinsă, nu poate fi alta, decât partea referitoare la pârâții de sub 2—98.

Asta pe motiv, că pârâții 2—98 n'au fost în acest proces simpli „consoți“ ai pârâtei I-e, deoarece acest proces s'a introdus, cumulate fiind în ea două, ba chiar



trei acțiuni separate: *una* împotriva numai a Obștei foștilor urbarialiști din Guravăii pentru proprietatea, posesia și accesorii ale unui teritor separat de circa 210 iugăre, — *alta* împotriva noastră, ca succesori în drepturi peste averea imobilă fost domonială din Guravăii, pentru proprietatea și posesia cu accesorii separat ale altui teritor de circa 210 iugăre, iar a *treia* acțiune era cea singur comună între cele 2 grupe de pârâți: acțiunea pentru stabilirea liniei de hotar.

Cum deciziunea Inaltei Curți de Casație *nu face absolut nici o amintire de noi*, cei din a doua parte de acțiune, — *nici în motivarea ei, nici în partea sa dispozitivă*;

cum din acea dispoziție, prin care Inalta Curte de Casație îndrumă On. Curte de Apel să împartă (curat numai) între Obștea reclamantă de Iosășel și între Obștea urbarialiștilor din Guravăii teritorul în litigiu între ele — adecă cele circa 210 iugăre — pe jământate: reiasă clar, că Inalta Curte n'a dispus și nici că putea dispune, ca și din celelalte circa 210 iugăre în litigiu între noi, pârâții de rândul 2—98 și reclamanta, — tot Obștei din Guravăii, pârâtei I-e, să-i rămâie partea de jumătate. Așa, că noi nu ne știm a fi expuși înjumătățirii teritorului în litigiu direct și separat numai între noi și reclamanta.

Din acest motiv noi considerăm a fi diferendul dintre noi, pârâții de sub II—XCVIII și reclamanta Obște din Iosășel, definitiv încheiat cu sentința onoratei Curți de Apel de sub Nr. C. I. 850/74/1923, lăsată din partea Inaltei Curți de Casație, cu privire la noi, cu desăvârșire neatinsă și astfel ridicată la valoare definitivă, atât în ale stabilirii liniei de hotar, cât și în ale răspingerii acțiunii de radiere, de proprietate și posesie, cum și pentru accesorii.

În urmare declarăm prin avocatul nostru pleni-potențat, că din parte-ne nu numim nici un expert, ba protestăm cu hotărîre, ca să se efectueze vre-o expertiză continuativă, în fața sentinței definitive, față de noi, a Onoratei Curți de Apel, adusă sub Nr. C. I. 850/74/1923.

B). Pentru cazul ce-l credem imposibil, și adecă: că Onor. Curte de Apel va explica manciata deciziei Inaltei Curți invers, în sensul, că din neamintirea noastră în întreaga acea deciziune ar rezulta, că „per analogiam“ și față de noi ar fi tacit luate totaceleș dispozițiuni din partea Inaltei Curți, ca și față de pârâta I-ă: ținem a preveni Onorata Curte de Apel, adnexând sub N. B). copia integrală a cărții funduare No. 106 din Guravăii și accentuând, că legile în vigoare în Ardeal, Bănat și părțile ungurene alipite, cum și vasta Jurisprudență conformă, exclud a putea pronunța onor. Curte de Apel o setință nouă, prin care, urmând avizul primit dela Inalta Curte de Casație, să adjucece din teritoriul în litigiu între reclamantă și pârâții II—XCVIII, proprietatea și posesia cu accesorii în jumătatea parte a ei, stabilindă de experți, pe seama reclamantei.

Și exclud așaceva :

aa.) faptul, că Inalta Curte de Casație a lăsat în deciziunea sa neatinsă acțiunea principală, de singura putere a putea produce rezolvirea acestui proces în chip normal: chestia stabilirii limitei de hotar.

Pentru că, dacă se stabilea linia de hotar a fi ea pe locul indicat de acțiunea reclamantei, avea a fi considerată cartea funduară Nr. 106 din Guravăii, ca trecută, din prilejul localizării din 1870 și din greș al oficiului de carte funduară localizator — cu teritoriul parcelei de Nr. topografic 1168, peste granița acelei comune, — pe teritor al hotarului comunei Iosășel. Ori



nepronunțându-se așa, rezultă a fi lăsată linia de hotar a fi cea indicată de noi.

Cărțile funduare Nr. 1 și 93 din Iosășel, pe urma probațiunii din acest proces, — au astfel eo ipso a fi privite ca trecute ele, din prilejul transformării lor din anul 1882, din greș al oficiului de carte funduară transformător, — cu teritoriile parcelor de Nr. topografic 237—238/b și c. și cu lărgirea mărimii parcelor Nr. 237—238/a și 191 — peste granița acelei comune, în teritor al hotarului comunei Guravăii;

și astfel sentința ce stabilea pe față linia de hotar, — avea a ordona, în corectarea greșului respectiv: ori reprimarea uneia, ori reprimarea celeilalte invazii în hotarul vecin, impunând rectificările necesare în cartea funduară și în harta ei greșită, în temeiul stabilirii liniei de hotar și luării acelei linii de bază a rectificărilor ce se impuneau.

Dar Inalta Curte de Casație a lăsat chestia stabilirii liniei de hotar, cu omisie inexplicabilă, absolut neatinsă, ignorând întreg materialul de probațiune, care material era comun pentru toate cele 3 acțiuni cumulate în acest proces.

Dacă primea revocarea — pentrucă era revocare, și nu „reducere“ — a acelei acțiuni, revocare făcută verbal de reprezentantul reclamantei în fața ei, cum amintește în rândul motivelor deciziunii sale, — atunci era înomis datoară Inalta Curte de Casație, ca în partea dispoziitivă a deciziunii să enunțe primirea acelei revocări și să detragă din ea consecințele impuse de §-ul 70 al *Proc. civile ardelene din 1868*.

Nici una, nici alta nu s'a făcut. Inalta Curte amintește simplu în cursul motivării anunțarea — necondiționat tardivă — făcută de reprezentantul reclamantei, însă nici cu o singură iotă nu se pronunță, ca ea, Inalta

Curte, aflat-a acea revocare posibilă și admisibilă ori ba? și nici nu pronunță consecințele legali.

Acentuăm: acțiunea, ce privea stabilirea liniei de hotar, s-a *revocat* și nu s'a „redus“.

Astfel stând lucrul, noi pârâții de sub II—XCVIII cu drept cuvânt considerăm a fi, — cum și trebuia să fie — revocarea acțiunii ce viza alta stabilire de linie de hotar, decât cea posedată de noi de peste 100 ani, — tacit răspinsă de către Inalta Curte, și astfel acea parte a sentințelor instanțelor inferioare, ce confirmau a fi linia de hotar pe punctele de limită afirmate de noi, — lăsată neatinsă, iar pe urma acestui fapt devenită definitivă.

Așa fiind: ce se intinde din parcela 1168 din cartea funduară Nr. 106 a Guravăii, pân-la acea linie de hotar, — exclus ca să poată fi luat dela noi, în ori-ce parte a sa, și atribuit celor de dincolo de acea linie de hotar.

bb.) Excluce față de noi adjudecarea de orice teritor din parcela Nr. 1168 a cărții funduare Nr. 106 din Guravăii, —

faptul, că cu abstragere dela stabilirea liniei de hotar acea judecare pe seama reclamantei numai în cadrul dispozițiunilor Regulamentului de C. F. s-ar putea face.

iar reclamanta proces pentru corectarea localizării genuine n'a introdus; și nici

proces pentru radiere, în forma s-a cuvenită, preciză, cu indicarea obligată, că privitor la ce teritor, arătat cu schiță, care înscriere cere, și sub ce *titlu de drept*, a fi radiată? — încă n-a introdus, așa că nici pe aceasta cale, pe lângă respectul Regulamentului, radierea ori a terenului din litigiu, ori a inscrierilor noastre, nu se poate ordona și astfel nici proprietatea și posesia



nu se poate judeca în favorul reclamantei, nici pe jumătate parte.

cc.) Excluce judecarea, chiar dacă reclamanta ar fi formulat acțiunea sa și după toate cerințele unei acțiuni de rectificarea ori de radiere, — faptul că noi pârâții II—XCVIII, ca urmași ai cumpărătorilor la licitație a cotelor noastre din imobilul din litigiu, și ca posesori de bună credință — necontestată — prin trecere nu da 3 ani, ci de 12-20-30 ani dela înscrierile noastre de carte funduară, am devenit inatocabili în dreptul nostru de proprietate și posesie, în puterea §-lui 1467 din Codul civil Austriac, §. în vigoare și peste ținuturile bănățene și ungurene.

dd) In fine excluce judecarea cu efect executabil în cartea funduară, din motivul, că noi pârâții II—XCVIII nu suntem numai noi singurii coproprietari teritorului întreg, — pretins de reclamantă, atât dela noi în parte, cât și cealaltă parte dela Obștea urbanaliștilor din Guravăii, — ci dovedit prin extrasul de carte funduară, adnexat sub N. B., mai avem și alți cotepărtași, alți coproprietari, cari n-au fost chieși în acest proces.

In urmare este mai mult ca sigură inexecutabilitatea sentinței, ce ar aduce-o Onor. Curte în chestie, dacă ar urma îndrumarea Inaltei Curți de Casație „per analogiam“ și față cu noi, — deoarece oficiul de c. f. imediat-ce radierea, corectarea sau transcrierea, ori fie alt soi de înscriere, pre — ad — ab — sau transnotațiune, ce nu se cere, privitor la teritorul de litigiu, în potriva fiecăruia dintre coproprietari, — iar în potriva celor nechieși în acest proces, ea nu se poate cere, — este dator să o răspingă a limine și integral, ca inexecutabilă. Și dacă răspingerea se va recura pân-la Inalta Curte de Casație, ca for de Apel suprem,

nici ea nu va putea, decât răspinge atare cerere, bazată pe o astfel de sentință.

C.) Intreg sistemul de Carte funduară este întemeiat pe principiul juridic, cum atestă și întreaga sa jurisprudență: „Prior tempore“ — „potior iure.“ În urmare nici sistemul C. F. și nici jurisprudența sa nu cunoaște înjumătățiri de drepturi între contrari pe titlul de „luptă dusă cu inverșunare, vreme de zeci de ani“, ci ea cântărește pân-la extremă minuțiositate, că cine este „prior tempore“ și totodată „potior iure“, ori numai „prior tempore“ sau numai „potior iure“ dintre contrari, fi-ar ei cât de inverșunați.“

Intră deodată pe ușa registraturii oficiului c. f. și depun în aceeaș secundă cererile lor diferite, pentru intabularea unei creanțe proprii — 2 creditori diferiți: singur în acest caz se imparte între ei „rangul“ — gradul de ordine serială — al creanțelor, intabulate fiind ele, „exceptional“ cu acelaș rang.

Două transmițeri de proprietate, cari să fie cerute în aceeaș secundă, pentru a fi ele înscrise, nu prea pot obveni: dar acela care transmite acelaș imobil pe înlăuntrul tregul asupra duor diferite persoane este, — infractor. Dar și dacă ar obveni, ele vin supuse selecționării pân-la extrem prin aplicarea principiului călăuzitor al sistemului cărții funduare, că din ele care este „potior iure“? Și cum în atari cazuri una din ele este de sigur — mai cu defect: cea mai tare învinge.

Judecări á la Regele Solomon, sistemul și Jurisprudența Cărilor Funduare nu numai că nu cunoaște, nu admite, ci chiar le exclude, impunând instanțelor cea mai precisă cântărire a valorii și întregității din punctul de vedere al dreptului — a fiecăreia dintre retențiile opuse, pentru a scoate, prin comparare justă, stabilit, că dintre ele două, care cade mai greu în



cumpâna, care este mai tare în drept și superioară în impunerea sa spre respectare din partea instanței?

Pe aceste principii de formalism și de amănunțită comparare a valorilor legale și probative a fiecărui act și document fiind bazată întreaga instituție a Cărilor Funduare, cum eclatant reiasă și din jurisprudența desvoltată nu numai în jurul ei, ci penetrând întreg dreptul civil din aceste provincii alipite, în toate fibrele și manifestările sale privitor la imobiliile:

Onorata Curte de Apel, care funcționează pe estinsul acestor ținuturi și zilnic s-a conformat pân-acum Regulamentului C. F. și jurisprudenței de drept civil, împregnată de principiile fundamentale ale acestui sistem avansat — *este pusă la răspântii* prin chestia din speță, în care deciziunea Inaltei Curți de Casație îi dă ordin: a nu mai căuta în chestia aceea, că cine este „prior tempore“ ori „potior iure“ — adică îi se impune: a abandona cu desăvârșire respectul principiilor fundamentale ale Regulamentului de C. F. și a jurisprudenței de drept civil ardelean sau ungar — și a trece, așa fără nici o remușcare de conștiință, de azi pe mâine, la înjumătățiri solomoniane, cântărind, nu aceea, că cine are *drept mai tare*, ci ca cine se arată a fi „*mai tare în-verșunat*“!

Cum ori-ce jurist, fi-ar el ori-cât de cu stimă și respect față cu Inalta noastră Curte de Casație, trebuie să recunoască, că ea nu are nici dreptul, nici puterea d-a anihila, așa numai „per tagentem“ întreg sistemul de Carte Funduară și imensa sa jurisprudență, bine stabilită în jurul acestui sistem, în cadrul dreptului civil în vigoare și azi pe aceste plaiuri alipite României-întregite: așa și noi suntem de convingerea, că nici Onorata Curte de Apel nu poate să se preteze de simplu instrument spre desăvârșirea unei greșeli mari, care în

urma urmei, la rândul executării ei, și așa — nu poate fi tradusă în cartea funduară, —

ci va rămâne On. Curte în respectul deplin al legilor în vigoare, amăsurat jurământului său oficial.

Așa fiind, On. Curte nu credem să poată aduce sentință, ce atinge drepturile noastre, ci va arăta Inaltei Curți de Casație, prin o adresă specială motivată, că ceea-ce i se cerea, taie adânc și greșit, în principiile legale ale Cărții Funduare și ale jurisprudenței de drept civil în vigoare pe aceste ținuturi.

Ce, ca să facă : cu onoare îi cer pârâții de rândul II—XXI, XXIII—XXIV, XXVI, XXVII, XXIX, XXX—XXXV, XLVII—LXII, LXV, LXVIII, LXXXV, LXXXVI, XC și XCI.

\* \* \*

Din partea sa, pârâta I-ă, Obștea urbarialiştilor din Guravăii, î-și ia voia a adresa, la rândul ei, Onoratei Curți de Apel următoarele expuneri și cereri :

1. Obștea noastră nu este nici azi proprietară în c. f. a chiar și numai unui centimetru pătrat din teritorul controversat, asadar proprietatea acelu teritor față dânsă nu se poate judeca valabil și executabil în cartea funduară, ci numai față de proprietarii reali de c. f. ai acelu teritor. Și — în consecință — nici posesiunea acelu teritor.

Și adeca : cum acei coproprietari n-au fost atrași în proces și pentru *proprietatea acelei părți din teritorul controversat, care o posedăm de facto noi*, ci numai noi, — Obștea urbarialistă din Guravăii: instanța, având a respecta principiul Procedurei civile din 1868, conform căreia peste limita petitului acțiunii nu se poate trece, — nici față de grupa incașilor II—XCVIII nu poate judeca reclamantei proprietatea părții de „circa 210 iugere“, ce o posedăm noi.



Așa fiind, deoarece posesia acestui teritor se pretinde drept numai ca un corolar al proprietății, în lipsa posibilității de a i-se putea judeca reclamantei proprietatea acestei părți din terenul contraversat, — nici posesia nu i-se poate judeca.

Dar nu i-se poate judeca reclamantei posesia, nici pe întregul, nici în parte, a acestei părți de teritor, pentru că, din dosar evident, înscrierea în c. f. Nr. 93, mai bine zis expunerea acestui teritor în harta c. f. din Iosășel, este vicioasă, constituind o introducere abuzivă, indiscutabil — *de reacredință*. Iar afirmativa proprietară, de facto numai aparentă a fi proprietară, însă dovedit a fi cu reacredință expusă ca atare — nu are dreptul d-a pretinde dela noi posesiunea ce legal am câștigat-o prin predare judecătorească, în Aprilie 1899.

2. Mandatul dat On. Curții de Apel prin deciziunea Inaltei Curți de Casație, *este lipsit de claritatea recerută, — este neprecizat, — este trecător peste limitele petitului acțiunii reclamantei, — este absolut contrastant cu regulile de drept și de formă ale Regulamentului Cărții Funduare, și este chiar și din punct de vedere al posibilității executării sale tehnice în cartea funduară, — irealizabil și inexecutabil:*

aa.) Acel mandat este lipsit de claritate și precizie, deoarece dispune numai atât, că On. Curte de Apel, după ascultarea părților și luarea unei noi expertize asupra divizării, — să împartă între Obștea reclamantă și Obștea pârâtă de rândul I-ii, teritorul sub litigiu.

Ei bine: care teritor? Intreg teritorul numit „contraversat?” Doar numai partea acea din acel teritoriu, care este evidențat ca afirmative parcele cu Nrii 237—238/b și 237—238/c ale cărții fund. Nr. 93 din Iosășel — pe care c. f. este întemeiată acțiunea — este

de facto în litigiu, — și acesta numai în parte, între singur aceste doue Obști urbariale.

Ș-apoi chiar și dacă s-ar stabili că numai acest din urmă teren, de facto în litigiu între cele 2 Obști, are să fie împărțit, — rămâne încă tot deschisă întrebarea: care este el? Oare numai acea parte din teritoriul expus pe harta II a acestui memoriu cu F) pân la brâul dintre 16 și 9? Ori și din teritoriul însemnat pe ea cu E) partea pân-la brâul liniei 17—16, și deasupra și teritoriul de sub C) în întregimea sa?

Nu mai cât, dacă se considere toate aceste 3 bucăți d-a fi în litigiu între cele două Obști: imediat iasă la iveală, că instanța ar trece peste petiul acțiunii reclamantei, care nu pretinde decât numai și numai teritoriile însemnate în harta noastră II cu F. și G., parte dela Obștea urb. Guravăii (pân-la brâul 16—9); parte dela pârâții II—XCVIII (dela acel brâu spre nord, cuprinzând în sine întreg teritoriul însemnat cu G., corăspunzător parcelei cu No. topografic 237—238/c.).

Dimpotrivă: dacă se ia strict acomodat petiului și constatării făcută prin expertiza din 1917, că teritoriul cel de facto în litigiu între cele două Obști urbariale este numai partea pân-la brâ-ul 16—9 din terenul însemnat cu F., în harta noastră II și cu Nrul top. 237—238/b, — atunci reiasă evident, că *soluția proiectată de Inalta Curte de Casație ar provoca o monstrositate fără păreche în analele Cărților Funduare.*

Și adecă: împărțit teritoriul însemnat cu F. dealungul, pân-la 16—9 în două, — partea de jumătate ar rămâne, cea dinspre Guravăii, Obștei Guravăii, iar cea dinspre Iosășel Obștei Iosășel. Ei bine: însă bucățile D. E. și C. rămân în posesia și proprietatea bazată pe c. f. No. 106 din Guravăii, în proprietatea Guravăienilor, nefiind pretinse în acest proces, ce este îndreptat numai



pentru parcelele *b*) și *c*) din imobilul cu Nr. topografic 237—238. Astfel am ajunge a avea 3 linii de hotar, paralele: primul, cel însemnat în Nr. 1, 2, 3, 4, 17, 15, 6; al doilea cel însemnat cu 1, 15, 16; și al treilea, ce s'ar înființa pe linia nouă din mijlocul parcelei F.

Și — clasic: teritorul însemnat cu D. E. și C. ar rămâne, aparținând hotarului Guravăii și parcelei 1168 din c. f. Nr. 106 a Guravăii; cel al doilea, din mijloc ar aparține hotarului Iosășel și c. f. Nr. 93 din Iosășel, ar încolo iar am trece în hotarul Guravăii.

Iar asta ar fi: mănuare pricepută a unei chestii de carte funduară!?

*b. b.* Acel mandat trece peste limitele petitului acțiunii, deoarece acțiunea nu conține indicare precisă, că ce anume: înscriere sa fie radiată, din care dintre cărțile funduare ale comunei Guravăii și pe care titlu de drept?

*c. c.* Este în contrast acel mandat cu regulile de drept și formali ale Regulamentului Cărții funduare, care pretinde, ca orice înscriere ori transformare sau radiere să fie precis întemeiată pe anumit titlu de drept.

Operația impusă de Inalta Curte de Casație nu se întemeiază pe greș din prilejul localizării din Guravăii, ca astfel să poată fi considerată ca o rectificare a cărții funduare, ce altfel reclamanta nici că a cerut;

ea nu putea forma nici resolvirea unei cereri de radiere, care iar n'a fost prezentată de reclamantă în formă precizată, pretinsă de lege; și nici titlul de drept întemeiat pe invalibilitate genuină, n'a fost nici măcar invocat, necum probat așa, că nici de ordonarea unei radieri nu poate fi în serios vorba.

Ei bine: însă atunci, când nici corectare și nici radiere nu-i la mijloc, ci numai o judecare simplă a proprietății unei părți de imobil pe seama contrarului

din proces: oficiul de carte funduară nu rectifică, nu radiază, ci simplu transcrie pe cale de ab- și transnotațiune — *tot în o carte nouă funduară din Guravăii* — acea parte de parcela în favorul reclamantei, — bineînțeles, dacă o află pe numele Obștei pârâte în c. f. Nr. 106 din Iosășel!

d.d). Și cu asta am dovedit și aceea, că o sentință a Onor. Curți de Apel, ce ar îndeplini îndrumarea dată de Inalta Curte de Casație în speță, ar fi absolut irealisabilă și inexecutabilă, deoarece obștea urbanialistă a Guravăii nu figurează ca proprietară în c. f. Nr. 106 din Guravăii. Dar și din motivul, că coproprietarii din acea c. funduară, precum arată documentul de sub B), n-au fost cu toții atrași în proces, — nici-că mai pot fi atrași după pronunțarea I-ei sentințe în chestie — și astfel o sentință, ce nu-i obligatorie față de toți coproprietarii azi înscriși în acea c. f., nu este executabilă nici față de cei judecați.

Iar o instanță, ce se respectă, nu pronunță sentință, despre care știe dinainte, că nu va fi executabilă.

\*

Din toate aceste motive subsemnata Obștea foștilor urbanialiști din Guravăii roagă și ea Onorata Curte de Apel :

să ia în apreciere justă toate cele expuse în acest memoriu, în ale exactității lor controlabile din actele dosarelor acestui proces, și

văzând că expertiza din 1917 este absolut precisă și în ale măsurării terenului și în ale tinderii indicțiilor precise, pe urma căror se poate stabili, că ce teritor este de facto sub litigiu între subsemnata Obște și între cea reclamantă ;

văzând că cheltuelile de multe zeci de mii Lei cu o nouă expertiză, absolut inutilă, ar însemna pur



numai îngreunarea părților în litigiu, curat din nevederea instanței, cu spese enorme;

văzând că traducerea îndrumării primite dela Inalta Curte de Casație în o sentință, contrară cu convingerile intime proprii ale acestei On. Curți de Apel, chiar și pe lângă sufocarea acestor convingeri, — ar constitui un act inutil de subordonare vederilor greșite, în speță, ale instanței supreme: îndată-ce este din vista adnexei noastre de sub N B. evident, ca absolut sigur, că sentința ce s-ar aduce în acest senz, *nu ar fi executabilă*;

văzând, în fine mancitatea și lipsa de precizie a deciziunii Inaltei Curți de Casație; —

Onorata Curte de Apel să binevoiască a reveni asupra deciziunii sale cu Nr. C. II. 4113/1927 din 10 Iulie 1929 și cerând restituirea actelor din partea Tribunalului Arad, —

să binevoiască a se adresa Inaltei Curți de Casație, cerându-i o precizare și întregire necondiționat necesară a Deciziunii sale din 10 Iunie 1926.

Intrucât Onorata Curte n-ar da loc acestei cereri a noastre, ci ar inzista pentru efectuarea expertizei ordonate, declarăm, că expertul nostru î-l vom anunța și prezinta din prilejul introducerii experților în misiunea lor, la fața locului.

Cu distinsă stimă

Pârâții 2-21, 23, 24, 26, 27, 29, 30-45,  
47-62, 65, 68-85, 87, 90 și 91

și

Obștea foștilor urbarialiști din Guravăii ca pârâtă I.  
prin avocatul :

(ss.) **Dr. Ioan Suciu,**  
avocat, Cluj.

## Adaus.

Reproducerea unui document ce probează „poseiunea“ (!) Iosășenilor.

### Contract de arândare.

Incheiat astăzi la datul de jos între Pavel Căprariu, ca plenipotențiat din partea cumpărătorilor de pădure din Guravăii deoparte, iar de alta parte între locuitorii din Iosășel, precum urmează :

Eu, Pavel Căprariu din Guravăii ca plenipotențiat din partea cumpărătorilor de pădure din Guravăii, dau în arândă pe un an teritorul de pășunat, numit „Părăul Cerci“ lângă pădurea „Plopet“, până în „Dâmbul Frasinilor“, locuitorilor din comuna Iosășel, cu prețul de 24 Coroane, având ei a solvi numita sumă până la 1 Iulie a. c.

2. Noi locuitorii din comuna Iosășel luăm în arândă locul de pășunat, numit în punctul 1, pe un an, cu prețul de 24 Cor., obligându-ne a solvi suma aceasta cel mult până la 1 Iulie a. c. lui Pavel Căprariu din Guravăii ca plenipotențiat din partea cumpărătorilor de pădure din Guravăii.

Iar dacă nu am satisface legământului present atunci lui Pavel Căprariu din Guravăii îi dăm tot dreptul a ne împrucesua la ori-care judecătorie, și să-și pretindă atât prețul de mai sus al arândării cât și spesele obveniende.

Acest contract după-ce s-a cetit și explicat naintea martorilor prezenți, prin subscrierea ambelor părți contractante se încheie și întărește.

Dat în Guravăii la 21 Maiu 1900.

Nicolae Vurdea m. p.	In numele locuitorilor din
Bogdan Crăciun m. p.	Iosășel :
× Iosif Boja.	Mutiu George m. p.,
× Nicolae Fărcaș,	primar comunal.
martori.	
Ioan Sabo m. p.,	Pavel Căprariu m. p.
subscr. de nume.	



## SUMAR

	Pag.
Istoricul chestiei — — — — —	1
Comisia mixtă pentru delimitare de hotar între Ungaria și Ardeal — — — — —	4
Segregația din hotarul Iosășel — — — — —	10
Segregația din Guravăii — — — — —	21
Inercarea din 1899 a Iosășelenilor de a obține ei predarea teritorului controversat — — — — —	22
Fraudele „pregătitoare“ ale Iosășelului — — — — —	29
Cum s-a autenticat harta definitivă de segregare din Iosășel	33
Motorul psihologic al uneltirilor — — — — —	36
Procesele sumare de repoziție — — — — —	38
Falsificarea cărții funduare — — — — —	46
Procesul actual. Acțiunea — — — — —	61
Apărarea, excepții ridicate de intimați — — — — —	64
Debaterea în fond. Esența chestiei — — — — —	69
Analizarea cererii acțiunei — — — — —	96
Formele și fondul — — — — —	99
Pronunțările instanțelor — — — — —	101
Adnotările noastre, aplicate deciziunei Inaltei Curți de Casație sub I—XX — — — — —	119
Partea etică a chestiei — — — — —	145
Cererile adresate Curții de Apel Timișoara — — — — —	146

# Harta I.





